

Boomzorg

HET VAKBLAD VOOR BOOMVERZORGING EN BOOMBEHEER IN DE OPENBARE RUIMTE

 BOOM
INNOVATIE DAG
24-10-2019

‘POEN DOOR GROEN? KWESTIE VAN DOEN’

Maarten Wittens vertelt op Boom Innovatiedag hoe groen financieel aantrekkelijk wordt in projecten

**Boomkronen in
de stad**

**Paniekvoetbal bij het
kappen van essen**

**Herstel allure
Coolsingel**

Boomrooierij Weijtmans bestaat al vanaf 1800 en is sindsdien al 6 generaties actief in het rooien van bomen. Inmiddels is het bedrijf nationaal en internationaal werkzaam en heeft meer dan 35 medewerkers in vaste dienst. Naast goed opgeleide boomrooiers, chauffeurs en machinisten beschikt zij over elf European tree-workers en drie tree technicians om te verzekeren dat elke rooi- en snoeiklus een honderd procent tevreden klant oplevert. Voor het gewenste resultaat voorzien de tree technicians u van uitstekend advies.

Daarnaast wordt gewerkt met een vaste groep zzp-ers van 50 personen. Met zo'n flexibel aantal medewerkers kan te allen tijde het werk in goede banen geleid worden.

Tevens is Weijtmans gecertificeerd leerbedrijf en leidt zij mensen op. Zo blijft het familiebedrijf investeren in de toekomst en laat het zien dat ze meer doet dan alleen bomen rooien.

Voorop in Nederland

In het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen werkt Boomrooierij Weijtmans samen met SW-bedrijven ten behoeve van Social Return. Weijtmans is de eerste boomrooierij in Nederland die de CO2 Footprinttrede 3 heeft behaald. De voertuigen hebben een Euro VI motor en voor inzet in de binnenstad beschikken zij over Silent uitgevoerde Euro VI auto's.

Uniek in de Benelux zijn hun telescoopkranen. Dit zijn doordachte en innovatieve boomrooimachines, waarmee men tot een hoogte van 32 meter takken vast kunnen pakken en afzagen. Eén man kan zo de complete boom, in delen of in zijn geheel, zonder klimmers, veilig en gecontroleerd rooien. Zien is geloven!

Meer dan bomen rooien

Boomrooierij Weijtmans organiseert boscafé's in de gemeente Tilburg om burgers en instanties te betrekken in ontwikkelingen en uitvoeringen in bosgebieden, zie www.tilburgsbos.nl en www.abg.nl

Boomrooierij Weijtmans is gecertificeerd iepen- en kastanjeverwijderaar. Door uw zieke of aangetaste bomen op de juiste manier door Weijtmans te laten verwijderen en verwerken, is onnodige verdere verspreiding van ziektes te voorkomen. U kunt Weijtmans ook inschakelen voor controle op Masaria (bij platanen) en het verwijderen van kastanjes met bloedingsziekte.

Nadat een boom gerooid of gekapt is, is het werk nog niet gedaan. Wat achterblijft is de boomstronk en wortels, ook wel de stobben genoemd. Boomrooierij Weijtmans heeft de juiste apparatuur om afdoende en efficiënt de boomstronk te verwijderen. U kunt bij Boomrooierij Weijtmans ook terecht voor het afvoeren van snoeihout, blad en stamhout. Ook voor inkoop van (stam)hout langs wegen of koop op stam uit bospercelen en voor de verkoop van hout bent u bij Weijtmans aan het juiste adres.

De opdrachtgevers van Boomrooierij Weijtmans bestaan uit particulieren, bedrijven, instellingen, gemeentes en de overheid.

Boomrooierij Weijtmans investeert ook in een economische toekomst: biobased economy. Zo levert Weijtmans o.a. houtchips aan lokale centrales voor de ontwikkeling van groene producten. Na ruim 50 jaar op dezelfde locatie, was het bedrijf toe aan een nieuwe uitdaging: vanuit een nieuw CO2 neutraal pand is het ook in dit opzicht klaar voor de toekomst. Met extra kantoorruimte, eigen instructie-ruimte en een eigen weegbrug. Het is onlangs onder grote belangstelling geopend en is door van de heer Van Iersel (oud eigenaar van Boomkwekerij Udenhout) een heuse Mallejan geschonken. Zo wordt nooit vergeten hoe alles in vroegere tijden begonnen is.

Boomrooierij Weijtmans BV

Tel. 013-511 14 83 | www.boomrooierijweijtmans.nl

TREE INDUSTRY PERSONALITY

**Voor al uw rooi- en
snoeiwerkzaamheden**

Kortenhoeft
Tel: 06-21225226
www.robvandenhoek.nl

Van Asch groenvoorziening

T: 030-656 3016
M: 06-54942530
info@vanaschgroenvoorziening.nl
www.vanaschgroenvoorziening.nl

Markelo: 0547-750 900
Dedemsvaart: 0523-611 176
info@boomspecialist.nl
www.boomspecialist.nl

Onderzoek, advies, snoei
ETW, ETT

Laan van Mertersem 15
Breda, 076-520 3909
info@B-vier.nl
www.b-vier.nl

OOK HIER ADVERTEREN?

**Bel Charlotte van Iersel
op 024-360 24 54
voor meer
informatie**

**Boomtechnisch onderzoek
advies & taxatie**

Burg. Kerssemakersstraat 40
8101 AP Raalte
T: 0572-364 400
M: 06-518 904 42
E: info@expedio-arbori.nl

**Inventarisatie | onderzoek
advies | snoeien | Vellen**
info@boomontzorging.com
www.boomontzorging.com

- Robert van Stuyvenberg
06-15699852
- Aernout Theunissen
06-23290014

*Snoeien, rooien, verplanten
VTA controle, advies
Treeworker, Tree Technician*

T: 0525-653695
M: 06-51061686
info@boomtuintechniek.nl
www.boomtuintechniek.nl

Boomadviesdiensten Heusden
Boomtechnisch onderzoek, VTA,
Boomeffectanalyse,
(Picus-) geluidstomografie
T: 06-12330613
info@boomkarwei.nl

Tel: 06-451 855 50
Internet: www.bas-boomverzorging.nl
E-mail: info@bas-boomverzorging.nl

**Boomverzorging en
Groenvoorziening**

Treviso 13
2921 BJ Krimpen aan den IJssel
T: 0180-515844
info@denboergroen.nl
www.denboergroen.nl

**Adviseurs voor: Bomen,
Grootgroen, Flora&Fauna**

Van Pallandtlaan 10
6998 AW Laag-Keppel
T: 0314-642 221
info@forestgroenconsult.nl
www.forestgroenconsult.nl

**Boomtechnisch adviseur
European Tree Technician**

Hardervijkerstraat 35
3881 ED Putten
T: 0341-370290
M: 06-46206749
info@boomadviesduifhuizen.nl
www.boomadviesduifhuizen.nl

Vestiging Veluwe
Hoorn 2
6713 KR Ede
T: 0318-614 227
info@ablboomverzorging.nl
Vestiging Twente
Lichtenbergerweg 4
7462 PT Rijssen-Holten
T: 0548-621 812
www.ablboomverzorging.nl

Windhoek 5
7345 EH Wenum Wiesel
T: 055-3121041
F: 055-3120728
bouwmeester@treeworker.nl
www.treeworker.nl

stedelijkgroen.com

Geef groei de ruimte

StedelijkGroen bv

Bosland adviesbureau
Peter Brautigam | Ido Borkent

**VTA-rapportages
FFW-checks**

Waalwijk 24
6677 MB
Slijk-Ewijk
0481-482 556
0653-847 171
bosland@planet.nl

**Expert advies voor
bomen in de stad**

25 jaar ervaring
T: 020-411 87 53
couenberg@natura-ingenium.nl
www.natura-ingenium.nl

**AW
MENSE GROEN**

AANDACHT ■ AMBITIE ■ ANDERS

BOOMVERZORGING

www.awmensegroen.nl

DE GROENE VALLEI

Leendert Jan van Santen

Cozijnsenlaan 25
3772NP Barneveld
T: 06-511 446 87
info@degroenevallei.nl
www.degroenevallei.nl

Tarzan Boomspecialisten

Snoei & Kap - onderzoek,
inventarisatie, aanplant, detachering
T: 0297-582994
f@tarzan.eu
www.tarzan.eu

Bloemendaalseweg 68a
2804 AB Gouda
T: 06-22420943
info@hovenier-boomverzorging.nl
www.hovenier-boomverzorging.nl

Boomverzorging

Dwaziewegen 17
9301 ZR Roden
T: 050-501 53 46
M: 06-53240346
vosgroenverzorging@planet.nl
www.vosroden.nl

AGRO "DE AREND" BV

*Uw partner
met visie voor
de kweker!*

Agro "De Arend" BV
Tielsestraat 95 tel. 0486 - 485275
4041 CS Kesteren info@agrodearend.com

www.agrodearend.com

Boomkwekerij Denissen
Alle soorten bos- en haagplantsoenen
www.boomkwekerijdenissen.nl

A portrait of a man with a beard and dark hair, wearing a dark blue button-down shirt. He is looking directly at the camera. The background is a blurred interior space with wooden beams and windows.

030

‘Water, bomen, bodem, schaduw- en zoneffect – dat is wat telt. Wat overblijft, zijn gebouwen’

Er is een nieuw type groen in de ontwerperswereld: geen *green lipstick* – groen dat alleen esthetisch wordt ingezet, maar ‘effectief groen’, of ‘performatief groen’, zoals Darius Rezek het noemt. Rezek, partner en ontwerper bij landschapsarchitectenbureau Karres en Brands: ‘De stad wordt verweven met groen, dat leven en zuurstof naar alle hoeken brengt, net als een bloedsomloop.’

INHOUDELIJK

016

Paniekvoetbal bij het kappen van essen

Geen enkele inheemse es in Nederland is veilig voor de gevreesde essentaksterfte. Ook in Friesland worden de essen geterroriseerd door de schimmel *Hymenoscyphus fraxineus*, door middel van verspreiding door de lucht. Na besmetting kan het nog tien tot vijftien jaar duren voor de es sterft. Je kunt de boom meteen kappen, maar ook laten staan en ervan genieten. Hoe kijken professionals en burgers uit Friesland hiertegenaan?

014

026

'Poen door groen? Kwestie van doen'

Gebiedsontwikkelaar Ballast Nedam Development loopt voor de muziek uit en draait het traditionele verdienmodel om: eerst groen, dan huizen. Maarten Witten, spreker op de Boom Innovatiedag en projectontwikkelaar: 'Prominent groen is een interessante investering voor zowel projectontwikkelaars als kopers.'

048

Leylandcipres; best wel fout, maar soms toch wel lekker

Racisme is overal; zelfs in de bomenwereld. Als recht geaard dendroloog hoor je van bepaalde bomen eigenlijk niet te houden; apenverdriet, de treurwilg, en natuurlijk de hoofdrolspeler van deze editie van het JP Mauritz Feuilleton: de conifeer, zijn zomaar een paar voorbeelden.

054

060

Treeparker helpt mee aan herstel allure Coolsingel

De Coolsingel is dé boulevard van Rotterdam. Maar de allure die de negentiende-eeuwse promenade ooit had, is verdwenen. En die wil Rotterdam terug.

Vragen of opmerkingen?

Nino Stuivenberg
Vakredacteur
E: nino@nwst.nl
T: 024-360 2454
M: 06-33429078

Alberto Palsgraaf
Uitgever
E: alberto@nwst.nl
T: 024-360 2454
M: 06-20436728

Klaus Körber, docent dendrologie in Duitsland

Boomkronen in de stad: hoe groot wordt dat bladerdak eigenlijk?

Bij de planning van groen in de stad komt een hoop kijken. Bijvoorbeeld: wat willen we precies met de bomen? Hoe groot moeten ze worden? En hoeveel ruimte is er eigenlijk? In de hoop de keuze voor een bepaalde boom makkelijker te maken, worstelden onderzoekers zich door metingen, gedaan aan bijna 40.000 bomen. Door de 22 veelgebruikte stadssoorten op basis van hun boomkroon en stamdikte in groepen in te delen, pik je er volgens de onderzoekers zo de juiste uit.

Boombeheerder Sondeijker op bomvol congres: 'Hij gaat niet meer weg; we moeten goed beheersen'

Op 25 oktober werd de Landelijke Bijeenkomst Eikenprocessierups gehouden, georganiseerd door de samenwerkende partijen van het Kennisplatform Processierups, in opdracht van het ministerie van LNV. De congreszaal zat bomvol; de helft van de aanwezigen waren overheidsvertegenwoordigers. Dagvoorzitter Arnold van Vliet, bekend uit de media en werkzaam bij Wageningen Environmental Research, smeedde alle lezingen aan elkaar.

VERDER

- 008 **Kort nieuws**
- 034 **'Ik heb veel vertrouwen in i-Tree Nederland en wil de klanten ermee vooruithelpen'**
- 038 **'Groen heeft waarde, maar het gaat erom hoe groen wordt gewaardeerd'**
- 042 **i-Tree Nederland is nog niet af!**
- 046 **Feestelijke opening bij Weijtmans**
- 064 **40 meter hoge beuken rooien in hartje centrum**
- 067 **Let op: de Omgevingswet komt eraan!**
- 070 **Nieuwe Eliet Prof 6 compacte vierseizoenhakselaar**
- 075 **'Rupsenval ongeschikt voor eikenprocessierups'**
- 078 **Nieuwe uitvoering Hemos-stobbenfrees**
- 080 **Denk eens na en denk vooruit**
- 082 **Hoofdreductie**

Groenwaarde verhogen door samenwerken en inspireren

In 2015 was al duidelijk zichtbaar dat de zomers droger en heter worden in Duitsland. Würzburg telde 38 tropische dagen (boven de 30 graden) achter elkaar. Tot en met 2019 heeft deze tendens zich nog niet gekeerd. De prognose is dat deze waarden tegen het einde van deze eeuw verdubbeld zullen zijn. Dat betekent dat we twee maanden per jaar met temperaturen boven de 30 graden zitten! Watertekort en schade aan kronen zullen zichtbaar zijn aan bomen. In de praktijk zagen we al dat inlandse eiken dankzij hun diepe wortelgestel de droogte beter doorstaan dan winter- en zomerlinden. Veldesdoorns hielden zich op vrijwel alle plekken ook goed. Bij #LFabaceae\$ zoals #LRobinia\$ zagen we dat ze erg stabiel zijn op armere locaties en iepen hielden zich goed vanwege hun taaiheid.

Bij onze sortimentsoverwegingen moeten we de herkomst van bomen sterker laten meetellen; de planten en bomen die in de toekomst in Duitsland groeien, zullen oorspronkelijk uit landen komen met koude winters en droge, hete zomers. (Bio)diversiteit blijft daarbij belangrijk, om ziekten en plagen te minimaliseren. Ook moeten we ervoor zorgen dat de standplaatsen ruim genoeg zijn en dat jonge bomen de eerste vijf tot tien jaar genoeg water en onderhoud krijgen. Als bomen niet lekker staan, komen ze slechter droge periodes door.

Lees verder op pagina 22

COLOFON

Boomzorg wordt 6 keer per jaar in een gemiddelde oplage van 2.250 exemplaren verspreid onder boomverzorgers en boombeheerders in dienst van gespecialiseerde bedrijven en gemeentes. **REDACTIE & COMMERCE** NWST NeWSTories bv, Fransestraat 41, 6524 HT Nijmegen, T 024-3602454, F 024-3602464, www.boomzorg.nl
HOOFDREDACTEUR Hein van Iersel (hein@nwst.nl) **OPERATIONEELMANAGER** Peter Jansen (peter@nwst.nl) **REDACTEURS** Linde Kruese (linde@nwst.nl) Nino Stuivenberg (nino@nwst.nl) Willemijn van Iersel (willemijn@nwst.nl) **VORMGEVING** StudioBont Nijmegen **ADVERTENTIES** Alberto Palsgraaf (alberto@nwst.nl) Rik Groenewegen (rik@nwst.nl) **SALES SUPPORT** Lieke van der Weijde (lieke@nwst.nl) **ABONNEMENTEN** € 84,- per jaar. De abonnementsperiode loopt tot en met 31 december van ieder jaar en uw abonnement zal jaarlijks automatisch worden verlengd, tenzij uw schriftelijke wederopzegging uiterlijk 31 oktober voorafgaand aan de nieuwe abonnementsperiode in ons bezit is. Voor opgave van een nieuw abonnement belt u met (024) 360 24 54. Op alle abonnementen zijn onze leveringsvoorwaarden van toepassing. Deze vindt u op www.boomzorg.nl/pages/8/abonneren
ISSN: 2211-9892

Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van (de inhoud van) deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze berusten bij Boomzorg c.q. de betreffende auteur. Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de uitgever worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, scan, foto-kopie, elektronisch of op welke wijze dan ook. Boomzorg wordt tevens elektronisch opgeslagen en geëxploiteerd. Alle auteurs van tekstbijdragen in de vorm van artikelen of ingezonden brieven en/of makers van beeldmateriaal worden geacht daarvan op de hoogte te zijn en daarmee in te stemmen e.e.a. overeenkomstig de publicatie- en/of inkoopvoorwaarden. Deze zijn bij de redactie ter inzage of op te vragen.

Koen Martens wint Stihl Timbersports 2019

Koen Martens uit België pakte op zaterdag 21 september de Benelux-titel houthakken. Na zes zaag- en bijldisciplines werd hij tot winnaar gekroond op het Stihl Timbersports Benelux-kampioenschap, dat plaatsvond in Oudenaarde. Met bijlen, kettingzagen en trekzagen namen de veertien beste houthakkers uit de Benelux het tegen elkaar op in zes zaag- en bijldisciplines. Het doel: de beste tijd neerzetten. De combinatie van kracht, uithoudingsvermogen en materiaalbeheersing is essentieel om de wedstrijd te winnen. Bij Martens waren al deze onderdelen goed in balans. De twee Nederlanders Martijn Harms en Eelco de Beer haalden tevens het podium. Martens wist zich bovendien te plaatsen voor het wereldkampioenschap in Praag op 1 en 2 november. Daarnaast verschenen ook dames en rookies (nieuwelingen) op het strijdtoneel in Oudenaarde. Hier ging de gouden medaille respectievelijk naar Nina Pokoyski uit Duitsland en Alberto Fumagalli uit Italië.

Bos vernoemd naar prinses Irene

Prinses Irene krijgt een mooi verjaardagscadeau van de Stichting Nationale Boomfeestdag: er wordt een bos naar haar vernoemd. Prinses Irene werd in augustus 80 jaar oud. Daarnaast wil de stichting prinses Irene met deze benaming bedanken voor haar inzet voor de natuur. Het bos wordt op de volgende Boomfeestdag aangeplant en krijgt de naam Irenebos. Vorig jaar was Irene al eregast op de Boomfeestdag, waarop kinderen bomen aanplanten. Het Irenebos wordt aangelegd in Alphen aan den Rijn. Ruim 400 kinderen zullen op een gebied van 2000 vierkante meter meer dan 200 bomen en struiken neerzetten. De gemeente heeft toegezegd het bos te onderhouden. Prinses Irene zet zich van jongs af aan in voor het herstel van de relatie tussen mens en natuur. Zo richtte ze een eigen duurzaamheidsstichting op: Natuurcollege. Samen met Staatsbosbeheer laat ze kinderen kennismaken met de natuur.

Eurosupply presenteert op aanhanger te transporteren kniktelescoop

Eurosupply Hoogwerksystemen heeft zijn verkoopassortiment uitgebreid met de elektrische kniktelescoop Nifty HR12L, die door het lage gewicht van slechts 2.540 kg te transporteren is op een aanhanger. Dit biedt de mogelijkheid om de hoogwerker af te leveren in moeilijk bereikbare zones. En, niet onbelangrijk, het levert ook een aanzienlijke besparing op de transportkosten op.

Fabrikant Niftylift heeft met de HR12L een van de lichtste en meest veelzijdige machines in zijn klasse geproduceerd. Deze krachtige 12 meter lange kniktelescoop heeft een volledig elektrische aandrijving, waardoor de machine zowel binnen als buiten gebruikt kan worden, in milieuzones zoals de binnenstad en op geluidsstille locaties. Door de telescoperende bovenarm wordt het platform nauwkeurig gepositioneerd en de smalle transportbreedte van 1,79 meter zorgt ervoor dat de machine gemakkelijk te manoeuvreren is. Door zijn

draaicirkel van slechts 3,63 meter kan de hoogwerker gemakkelijk gebruikt worden op lastige plekken. De HR12L is leverbaar met onderhoudsvrije of lithiumionaccu's, een belangrijk detail voor gebruikers die werken in het groenonderhoud of voor gemeentes. Dat veiligheid vooropstaat, is voor fabrikant Niftylift een vanzelfsprekendheid. De HR12L bevat het meermaals bekroonde SiOPS-veiligheidssysteem, dat ervoor zorgt dat de machinebeweging onmiddellijk stopt als de gebruiker in de werkbak beklemd raakt. 'Deze kniktelescoop is absoluut een aanwinst in het verkoopassortiment', vertelt Coert Nodelijk, algemeen directeur bij Eurosupply.

Bos stoot bij extreme hitte juist CO2 uit

Van bomen is algemeen bekend dat ze CO2 opnemen. Maar bij een uitzonderlijke hittegolf, zoals eind juli in Nederland het geval was, kunnen ze ook CO2 uitstoten. Dat blijkt uit metingen van de Universiteit Twente.

Tussen 24 en 26 juli bereikte de temperatuur in Nederland een recordhoogte; op sommige plaatsen werd het meer dan 40 graden Celsius. De Universiteit Twente heeft in deze periode bij een bos in Garderen gemeten hoe een monocultuur van douglassparren op deze temperatuur reageert. Bij de metingen eind juli bleek dat de douglassparren niet groeiden, iets wat de Universiteit Wageningen elders ook al constateerde. Omdat de bomen niet groeiden, namen ze overdag minder CO2 op dan er 's nachts werd uitgestoten. Tijdens de warme dagen stootten de bossen netto 60 kg CO2 uit per 'voetbalveld' bomen. Dat is gelijk aan een persoon die van Amsterdam naar Londen vliegt. Reden tot paniek is deze bevinding niet. Voor mensen is de uitstoot niet gevaarlijk; binnen neem je nog altijd meer CO2 op dan buiten in een bos. En zodra de temperatuur daalt, nemen de bossen weer CO2 op. Op 29 juli had het bos de uitstoot alweer gecompenseerd. Een bos ter grootte van een voetbalveld neemt op jaarbasis 4,8 ton CO2 op. De volgende stap voor de onderzoekers is om te kijken of ook andere naald- en loofbomen CO2 uitstoten op warme dagen.

Darthuizer Groep verhuist naar Bommel

Na ruim 90 jaar verplaatst de Darthuizer Groep haar hoofdkantoor van Leersum naar Bommel. Het familiebedrijf met de vennootschappen Mobilane, Mobicare, Darthuizer Productie en Darthuizer Oase Lease is vanaf 9 september 2019 actief vanuit kwekerij DartPlant in Bommel. Op de Betuwse locatie worden onder meer kant-en-klare *Hedera*- en *Euonymus*-hagen, sedumcassettes en geraniumpiramides gekweekt. Darthuizer Groep is sinds 2015 eigenaar van de kwekerij DartPlant (voorheen Presikhaaf), gelegen in het glastuinbouwge-

bied Bergerden in Bommel. Met het centraliseren van activiteiten in het uiterst moderne complex zijn de productieve en logistieke mogelijkheden voor de Darthuizer Groep aanzienlijk verruimd. 'De verhuizing naar deze duurzame productielocatie past perfect in onze filosofie. Ook een hypermodern kantoor met meer capaciteit ligt in lijn met onze internationale groei en ambities', aldus Guido IJssink, eigenaar van de Darthuizer Groep. De Darthuizer Groep werkt in Bommel nauw samen met de sociale werkvoorzieningsorganisatie Scalabor en levert zo een bijdrage aan een belangrijke doelstelling van de Darthuizer Groep: zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een baan bieden. Ruim 250 Scalabor-medewerkers zijn dagelijks werkzaam voor de Darthuizer Groep.

Publieksprijs voor Rik Boom op NK Carving

Het officiële Nederlandse kampioenschap sculptuurzagen vond in Lage Vuursche plaats. Rik Boom, die samen met zijn broer Sander Boom het Carving Team Makita vormt en winnaar was op het NK carving in 2018, mocht zijn titel verdedigen en nam dit jaar de welverdiende publieksprijs in ontvangst.

Alle deelnemers op het NK moesten hun 'hoofdkunstwerk' binnen twee dagen uitzagen en uiteindelijk presenteren aan een vakjury. In een vol wedstrijdveld met maar liefst 22 carvers uit Nederland, België en Noorwegen maakte Boom de sculptuur 'Deer Family'. Het kampioenschap was onderdeel van het drukbezochte tweedaagse Houthakkersfeest bij kasteel Drakensteyn. Naast de hoofdsculptuur is op beide dagen ook het zogenaamde speedcarven bij te wonen. Daarbij moeten deelnemers met hun kettingzagen – waarbij Boom zaagt met de stille en milieuvriendelijke accukettingzaag van Makita – binnen een half uur sculpturen realiseren, die als echte eye-catchers in de omgeving fungeren.

Rtop®
Simple, Safe, the Best!

since 2008

100
2011

kegelsplijters

stobbenboren

bomenknippers

Bijl
GROENTECHNIEK GALDER

St. Jacobsstraat 1
4855 AK Galder
T: 076 - 561 34 33
E: sales@bijlgroentechniek.nl

WWW.STUMPLANER.COM

Kijk op
onze vernieuwde
website!

Natuurlijk = Beter

Als je *meet* wat je doet

Wil je effectief Biologisch bestrijden, dan moet je meten! :

- ✓ Nematoden per m²
- ✓ GPS locatie
- ✓ Afgifte
- ✓ Druk
- ✓ Wind
- ✓ Water temperatuur

00019 KWH Holland - Postbus 707 3911 TZ Rhenen
+31 (0)394 - 60 12 48 info@kwhholland.nl

KWH holland
agricultural crop protection specialists since 1948

Alles over Groenbeheer ondersteunt beleidsmakers en groenbeheerders bij het bereiken van een kwalitatief hoogwaardige buitenruimte tegen acceptabele beheerkosten.

Waarmee kunnen wij u van dienst zijn?

Onder andere: bestandsbeheer • ontwerp- en inrichtingsadvies • groeiplaatsonderzoek • RAW-bestekken • Bomen Effect Analyses • Planmatig Beheer • directievoering en toezicht • inventarisaties • assetmanagement

(info@)allesovergroenbeheer.nl

of bel ons op 0497 - 534044

De sleutel tussen beleid en beheer

ALLES OVER GROENBEHEER
Veldhoven • Ede • Assen

Joris Vermonden in dienst bij DCM

Per 1 augustus is Joris Vermonden in dienst getreden bij DCM. Joris is 29 jaar oud, woonachtig net over de grens in België (Ravels-Eel) en opgeleid aan Hogeschool de Kempen met als studierichting Agro- en Biotechnologie. Na diverse jaren werkzaam te zijn geweest in de teelt van paprika's en tomaten en een korte periode als adviseur in (tomaat)substraatteelt, koos hij vol enthousiasme voor de functie van bodemkundig adviseur bij DCM. Joris gaat aan de slag in het zuidwesten van Nederland en zal zich met name focussen op de boomkwekerij, aardbeienteelt, akkerbouw en bioteelt. Hij zal de werkzaamheden overnemen van Michel Jongenelen en wordt de komende tijd ingewerkt. Michel Jongenelen zal deels werkzaam blijven voor de Nederlandse organisatie en deels actief zijn met het ondersteunen van de internationale organisatie. Voor Nederland blijft Michel betrokken bij de advisering over bemesting in substraat en het onderzoek naar en de introductie van nieuwe producten. Internationaal zal Michel met name zijn buitenlandse collega's gaan ondersteunen.

Lees hier verder:

www.boomzorg.nl/article/30914/bomen-snoeien-met-een-helikopter

Bomen snoeien met een helikopter

Op sociale media gaat een video viral van het Amerikaanse Tree Line Helicopters. Dit bedrijf snoeit bomen met de inzet van helikopters.

#TRENDING

Meest gelezen op boomzorg.nl

Harrie van Iersel, oprichter Boomkwekerij Udenhout, overleden

Op 10 september overleed na een kort ziekbed Harrie van Iersel (1922-2019), de oprichter van Boomkwekerij Udenhout. Harrie van Iersel werd geboren op een gemengd agrarisch bedrijf met een kleine boomteelttak en legde zich direct na de oorlog toe op de teelt van bomen en plantgoed.

Lees hier verder:

www.boomzorg.nl/article/30822/harrie-van-iersel-oprichter-boomkwekerij-udenhout-overleden

Dit zijn de genomineerden voor Boom van het Jaar 2019

De genomineerden voor de Boom van het Jaar-verkiezing van SBNL Natuurfonds zijn bekend. Uit 149 karakteristieke bomen heeft een jury twaalf kandidaten gekozen, uit iedere provincie één.

Lees hier verder:

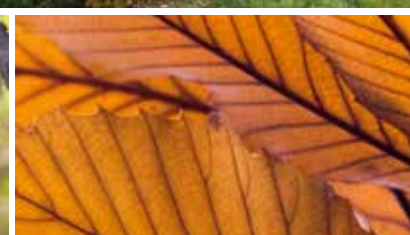
www.boomzorg.nl/article/30728/dit-zijn-de-genomineerden-voor-boom-van-het-jaar-2019

Bomen zoeken op herfstkleur?

Kleur is een bijzonder instrument. Goed kleurgebruik ondersteunt de stedenbouwkundige en architectonische werking in de openbare ruimte. Dat geldt zeker ook voor het kleurgebruik in beplanting. Bomen zoeken op herfstkleur; bladkleur of bastkleur? In online bomenzoektool TreeEbb selecteer je bomen en andere beplanting eenvoudig op kleur. Om van daaruit het gewenste kleurenpalet en eindbeeld samen te stellen.

Kijk voor het complete sortiment op: [TreeEbb.nl](https://treeebb.nl) > Plantkenmerken

Boomtechnisch onderzoek 151 bomen Groenewoudseweg Eindhoven

Boomtechnisch onderzoek 151 bomen Groenewoudseweg Eindhoven
In opdracht van Antea Group heeft Treevision onlangs een Bomen Effect Analyse uitgevoerd bij 151 bomen langs de Groenewoudseweg in Eindhoven.

Aanleiding hiertoe is dat men voornemens is een nieuw warmteleiding-tracé aan te leggen en de huidige leiding waar mogelijk te verwijderen. Doel van het onderzoek was de opdrachtgever inzicht te geven in de conditie, mechanische kwaliteit en toekomstverwachting van de binnen de invloedssfeer aanwezige bomen en de impact van de voorgenomen werkzaamheden.

Op basis van de onderzoeksresultaten hebben wij de opdrachtgever geïnformeerd over de per boom te verwachten projectinvloed. Ten aanzien van de geadviseerd te behouden bomen zijn eisen en randvoorwaarden geformuleerd en boombeschermende maatregelen voorgesteld om de bomen en de groeiplaats gedurende de werkzaamheden adequaat te beschermen.

Opdrachtgever: Antea Group

Contactpersoon opdrachtgever: Dhr. J. Heijmans

Contactgegevens opdrachtgever: T (06) 53 64 53 99,
juriaan.heijmans@anteagroup.com

Aannemer: Treevision boomtechnisch ingenieursbureau

Contactpersoon aannemer: Dhr. ing. T. (Tjeerd) Visser

Contactgegevens aannemer: M 06 30 68 60 60,
tvisser@treevision.nl

Boomkronen in de stad: hoe groot wordt dat bladerdak eigenlijk?

Aan de hand van tienduizenden metingen voorspellen onderzoekers de afmetingen van een goede handvol wereldwijd veelvoorkomende stadsbomen

Bij de planning van groen in de stad komt een hoop kijken. Bijvoorbeeld: wat willen we precies met de bomen? Hoe groot moeten ze worden? En hoeveel ruimte is er eigenlijk? In de hoop de keuze voor een bepaalde boom makkelijker te maken, worstelden onderzoekers zich door metingen, gedaan aan bijna 40.000 bomen. Door de 22 veelgebruikte stadssoorten op basis van hun boomkroon en stamdikte in groepen in te delen, pik je er volgens de onderzoekers zo de juiste uit.

Auteur: Karlijn Klei

Bomen in de stad hebben tal van functies, voor de natuur én voor ons. Niet alleen doet een beetje groen ons humeur over het algemeen goed – in ieder geval aanzienlijk meer dan beton en asfalt – de groene kanjers filteren ook de lucht, geven schaduw, binden koolstofdioxide en bieden onderdak aan allerlei leven. Van een wereld aan micro-organismen en nuttige insecten tot en met kleine knaagdieren en een variatie aan vogels.

Of een boom tot zijn volle potentie komt, en of hij deze aangename diensten kan leveren, ligt mede aan de landschapsarchitect. Die moet natuurlijk de juiste boom voor een bepaalde plek kiezen, of andersom: de juiste plek voor specifieke boom. Om te bepalen welk exemplaar het best past in die winkelstraat, woonwijk, dat park of langs de weg, is een

goede kennis van zowel de omgeving als van de boomsoort nodig. Want hoewel je met een appelboompje een vrij hoekje leuk opvult, moet je daar natuurlijk geen jonge linde neerzetten; dat loopt uit de klauwen.

De kroon op het groeiwerk

Een van de onderdelen van een boom die zowel invloed heeft op de benodigde ruimte, als op de groei en ontwikkeling van de boom, en daarmee op de diensten die hij kan leveren, is de boomkroon: de takkenbos met bladeren die als de koninklijke tegenhanger de top van de boom siert. Nou zijn de meeste metingen die gebruikt worden om de omvang en eigenschappen van een bepaalde boomsoort te voorspellen, gebaseerd op bomen in bossen. Dat kan een vertekend beeld geven van de

groeiwijze van vrijstaande exemplaren, zoals meestal het geval bij openbaar groen. Met name de oppervlakte van de boomkroon en de dikte van de stam zijn namelijk erg gevoelig als het gaat om de strijd met andere bomen om licht en ruimte.

Daarom keken de onderzoekers, die hun bevindingen in het wetenschappelijke tijdschrift *Urban Forestry & Urban Greening* publiceerden, juist naar de verhouding tussen dit duo: de boomkroonradius en de stamdikte. Ze keken hiervoor naar ruim 39.000 bomen bestaande uit 22 veelgebruikte *urban tree*-soorten, zoals de gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*), de witte paardenkastanje (*Aesculus hippocastanum*), de gewone plataan (*Platanus x hispanica*), de beuk (*Fagus sylvatica*) en de ruwe berk (*Betula pendula*).

Om zo veel mogelijk verschillende groeiomstandigheden mee te nemen, zoals klimaat en onderlinge competitie, bestudeerden ze bomen uit negen verschillende landen, waaronder Duitsland en Frankrijk. Daarbij zorgden ze ervoor dat er zowel vrijstaande straatbomen, als exemplaren uit stadsparken en -bossen werden meegenomen. Ook keken ze, om de variatie nog verder op te schroeven, naar bomen in minder stedelijke omgevingen, zoals buitenwijken en landelijke gebieden.

Soort zoekt soort

De onderzoekers deelden de soorten in vijf kroontypen* in, of eigenlijk in vier groepen en één excentriekeling. Groep 1 bestaat uit bomen met een grote boomkroon en een matige kroonradius-stamdikteverhouding. Hoe groter die ratio, hoe meer de grootte van het bladerdak toeneemt met een dikker wordende boomstam. In deze groep passen de gewone platan (*Platanus x hispanica*), de Afrikaanse *Khaya senegalensis*, de witte paardenkastanje (*Aesculus hippocastanum*), de valse acacia (*Robinia pseudoacacia*), de winterlinde (*Tilia cordata*), de ruwe iep (*Ulmus glabra*), de haagbeuk (*Carpinus betulus*) en de beuk (*Fagus sylvatica*). Groep 2 bevat de bomen met een middelmaat boomkroongrootte en middelmaat kroon-stamverhouding: de Europese lork (*Larix decidua*), de Sachalin-zilverspar (*Abies sachalinensis*), de ruwe berk (*Betula pendula*), de grove den (*Pinus sylvestris*), de zwarte els (*Alnus nigra*) en de es (*Fraxinus excelsior*). De witte spar (*Picea glauca*), de zomereik (*Quercus robur*) en de douglasspar (*Pseudotsuga menziesii*) werden ingedeeld in boomkroontype 3, soorten met een middelmaat kroon en lage kroon-stamverhouding. De laatste paar soorten, ingedeeld in groep 4, hebben ook een middelmaat kroongrootte, maar een hoge kroon-stamverhouding. Daarin passen de gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*), de fijnspar (*Picea abies*), de wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*) en de gewone zilverspar (*Abies alba*). De laatste 'groep' bestaat uit buitenbeetjes *Araucaria cunninghamii*, een conifeer uit Australië met een kleine boomkroon en een lage kroonradius-stamdikteverhouding. Met deze indeling bij de hand moeten landschapsarchitecten snel kunnen zien hoe groot de kroon van een boom bij een bepaalde stamdikte kan worden. En dus waar de boomsoort geplant kan worden, of welke soort het beste past op dat ene beschikbare plekje. Hoe snel een stam een bepaald aantal centimeters aantikt, werd niet meegenomen. Daarvoor zou

deze informatie aangevuld moeten worden met extra gegevens over de leeftijd of de groeisnelheid van de specifieke soort. Naast de grootte van de kroon berekenden de onderzoekers voor elke groep ook het kroonvolume en de boomhoogte voor elke stamdikte.

Interessante toevoeging

Handig zo'n naslagwerk. Maar kroongrootte is natuurlijk niet alléén afhankelijk van de boomsoort. Integendeel, ook de leeftijd van de boom en de aan- of afwezigheid van de nodige grondstoffen spelen bijvoorbeeld een belangrijke rol. Met name dat laatste, wat wordt uitgedrukt in ondergrondse, doorwortelbare ruimte, is een belangrijke factor bij de planning van openbaar groen. 'De groeiplaats, de hoeveelheid ondergrondse kubieke meters die een boom tot zijn beschikking heeft, bepaalt voornamelijk hoe groot een boom wordt,' vertelt Erik Bergsma (Stedelijk Groen). 'Een ficus in een klein bloempotje blijft klein, maar groeit uit als je hem de volle ruimte geeft.' Daar sluit Dirk Doornenbal (Nationale Bomenbank) zich bij aan: 'Als ik wil dat een platan groot uitgroeit, dan moet ik ervoor zorgen dat die ook voldoende doorwortelbare ruimte heeft,' vertelt hij. 'Kijk maar naar bomen in sommige straten. Die zijn dertig jaar geleden geplant, maar hebben nog steeds dezelfde omvang. Dat is puur omdat ze in een "potje" staan.' Wordt er dan rekening gehouden met kroongrootte? Ja natuurlijk. 'Wat voor boom je plant, heeft altijd te maken met het einddoel,' legt Doornenbal uit. Heb je te doen met een relatief klein plekje en tal van groeilimiterende factoren, dan kies je voor een andere soort dan als een reeks stevige bomen een brede straat moet vullen met een mooi groen bladerdak. 'Vervolgens schat je hoe groot de kroon wordt, waar je dan zowel bovengronds als ondergronds rekening mee houdt.' De mate waarin de kroon meetelt, verschilt dan ook per ruimtetypologie: een straat, plein, park

enzovoort. 'Bij ontwerp en aanleg van straten en pleinen speelt de maximale grootte van een boom(kroon) een ondergeschikte rol, zeker in Nederland,' laat landschapsarchitect en universitair hoofddocent René van der Velde (TU Delft) weten. 'Bomen bereiken doorgaans nooit hun volledige grootte.' De gemiddelde leeftijd van bomen in Nederlandse steden is immers maar zo'n dertig jaar. 'Dat zou wel anders kunnen, maar is in de praktijk lastig. De maximale groeiperiode van een vrijstaande boom is meestal te lang voor de stedelijke "ritmes" van bijvoorbeeld functieverandering, vernieuwing, politieke en sociale bewegingen en noem maar op.' In parken is dat wat beter, hoewel ook daar de verandering rap gaat. 'Daarbij speelt veiligheid een heel grote rol en kiezen gemeenten er vaak voor om bomen te kappen als ze enigszins oud zijn, en dus als "broos" gezien worden,' besluit Van der Velde.

De conclusies die de onderzoekers trekken, komen dan ook niet uit de lucht vallen. Globaal weten landschapsarchitecten natuurlijk dat een grote boom op een kleine plek uiteindelijk narigheid zal geven. Toch is dit onderzoek best een aardige toevoeging op de bestaande naslagwerken met betrekking tot de ontwikkeling en functies van een bepaalde boomsoort in Europa, vaak zelfs tot op de specifieke cultivar. Alle kleine beetjes helpen.

* Opmerking: Ik zou een visuele weergave van deze groepering (laten) maken. Dat is wel zo prettig voor de lezer. Eventueel zou je het bij de opsomming in de tekst dan kunnen laten bij twee (bekende) soorten per groep, om even een beeld te geven. Voor de hele groepering kijkt de lezer dan naar het figuur.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31040/boomkronen-in-de-stad-hoe-groot-wordt-dat-bladerdak-eigenlijk

Paniekvoetbal bij het kappen van essen

Gauke Dam: 'Mijn advies is: laat een aangetaste es zo lang mogelijk staan'

Geen enkele inheemse es in Nederland is veilig voor de gevreesde essentaksterfte. Ook in Friesland worden de essen geterroriseerd door de schimmel *Hymenoscyphus fraxineus*, door middel van verspreiding door de lucht. Na besmetting kan het nog tien tot vijftien jaar duren voor de es sterft. Je kunt de boom meteen kappen, maar ook laten staan en ervan genieten. Hoe kijken professionals en burgers uit Friesland hiertegenaan?

Auteur: Sjoerd Rispens

'In Friesland staan zo'n 45.000 solitaire essen op het grondgebied van de deelnemende organisaties van de lepenwacht', zegt Gauke Dam van Stichting lepenwacht Fryslân. 'Dan is de zuid-oosthoek nog niet meegerekend. Vijftig en op sommige plaatsen honderd procent van deze essen is aangetast.'

Stichting lepenwacht bestaat sinds 2005 en is ontstaan uit een collectief samenwerkingsverband van overheden, terreineigenaren en groenbeheerders. De stichting werd ooit opgericht om de iepenziekte te bestrijden, toen deze boom eind vorige eeuw bijna verdwenen was. Nadat de essentaksterfte in 2009 huishoudelijk in Nederland, begon de stichting ook onderzoek te doen naar die ziekte.

De lepenwacht monitort in heel Friesland en de Noordoostpolder iepen in openbare ruimtes en op particuliere erven. Ook burgers kunnen

zieke bomen bij de lepenwacht melden.

Vervangen

De stichting wil nog dit jaar beginnen met het planten van meerdere soorten bomen om de essen die gekapt moeten worden vanwege de ziekte te vervangen. 'In de Waddengemeenten worden er 2600 geplant: 1300 in Fryslân en 1300 in Groningen', legt Dam uit. 'Dat doen we samen met de Groninger Boswacht. We willen ook een groter herplantingsproject starten, waarbij ruim 13.000 besmette essen vervangen zullen worden. Maar daarvoor moeten we de financiering nog rond krijgen.'

Bij de herplanting zullen er geen essen meer worden teruggezet. 'Er is nog altijd geen oplossing voor de ziekte', zegt Dam. 'Wij hebben wel eens onderzoek gedaan naar een behandelme-

5 min. leestijd

ACUEEL

thode waarbij we vijftien monumentale essen op verschillende manieren gingen snoeien. Je zag in het begin wel een opleving, maar uiteindelijk had dit geen resultaat. Daarom plaatsen we nu altijd een zo breed mogelijk assortiment bomen terug; dan is de kans op eventuele toekomstige besmetting ook veel kleiner.'

Gevaar

Roel Vriesema is boswachter in de zuidoosthoek van Friesland, onder meer in het natuurgebied de Rottige Meente. Hij heeft gezien hoe er de afgelopen jaren veel besmette essen werden gekapt. 'Er is inmiddels al meer dan honderd hectare weg', vertelt Vriesema. 'Het viel ons zwaar toen de essentaksterfte in Friesland kwam, want we hadden het niet verwacht en de ziekte kwam meteen heel fors opzetten.' Staatsbosbeheer heeft volgens Vriesema bij het kappen altijd vanuit het oogpunt van gevaar gewerkt. 'Zieke bomen kunnen bij storm als

luciferhoutjes omvallen. Daarom hebben we allereerst de essen bij fietspaden en dicht bij huizen weggehaald. Er is nog nooit iemand tijdens een storm gewond geraakt en dat moeten we zo houden. Wat de kap in dit gebied wel lastig maakt, is dat we heel veel kleinschalige bosjes hebben. Uit economisch standpunt is het lastig om veel materieel in te zetten om maar een paar bomen te kappen.'

Esthetisch

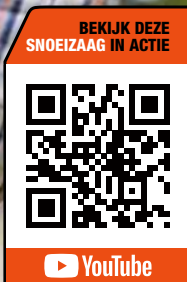
'Ik vind de es een mooie boom', zegt Vriesema. 'Overigens was de beplanting vaak wel wat monotoon. Maar als het om kappen gaat, ga ik niet voor een es staan om te kijken hoe mooi die is en laat ik dat niet per se meewegen. Zelf laat ik de es het liefst zo lang mogelijk staan. Maar als het gevaarlijk wordt voor burgers of huizen, dan moeten ze gewoon weg. Dat kan dan heel jammer zijn en soms denk ik weleens: moet het nou echt? Maar het kan helaas niet

anders. Er zijn ook veel bomen die wel besmet zijn, maar niet op onze radar staan omdat ze nog geen gevaar opleveren. Laat die staan en geniet ervan.'

De Natuerferiening Bakkefean (in de gemeente Opsterland, in het zuidoosten van de provincie) had kritiek op Staatsbosbeheer; zij vond de plannen van Staatsbosbeheer om bomen te kappen te grootschalig. 'Ik kan me voorstellen dat Staatsbosbeheer essen kapt die langs wegen en fietspaden staan als die een gevaar vormen', zegt de voorzitter, Claartje Slofstra. Maar Staatsbosbeheer hanteert volgens haar te vaak de lijn: als een boom ziek is, kappen we die. 'Er komt dan veel CO2 vrij en dat is slecht voor het klimaat. Het is ook niet goed voor de biodiversiteit. Ook als je bomen gaat herplanten, duurt het lang voor de biodiversiteit hersteld is. Ik vind ook dat je essen die nog niet heel erg zijn aangetast langer moet laten staan,

'Veel organisaties
spelen paniekvoetbal
in mijn ogen'

CS-2511WES

ULTRALICHTE KETTINGZAAG

25 cc - 1,1 kW - ES-Start - 2,6 kg

	CS-2511WES	CS-2511WESC-NC
Zaagblad lengte	30 cm	25 cm
Zaagketting steek	3/8" LP	1/4"
Zaagblad groef	0.050"	0.043"

Vind een dealer bij jou in de buurt en ontdek ons volledig assortiment kettingzagen op WWW.ECHODEPENDONIT.COM

EuroGarden
Nederland B.V.

facebook.com/echobenelux

instagram.com/echodependonit

Hogelandseweg 51 | 6545 AB Nijmegen | Tel.: +31 (0)24 373 19 90 | Fax: +31 (0)24 373 17 65 | info@eurogarden.nl | www.eurogarden.nl

Ben jij buitengewoon in buiten?

Stoomt door jouw aderen bladgroen in plaats van bloed? Kun jij uren bomen over jouw vak en ben je niet bang om 'hogerop te klimmen'?

deeejkgroep.nl/vacatures

'Er is inmiddels al meer dan honderd hectare weg'

Roel Vriesema

Boswachter in de zuidoosthoek van Friesland

want dan vind je er misschien resistente tussen. Daar kom je alleen maar achter op de langere termijn.'

Hoe kijkt Dam tegen het kappen aan? 'Mijn advies is altijd: laat een besmette es zo lang mogelijk staan en ga hem niet meteen kappen. Alleen als het echt gevaarlijk wordt, voor burgers bijvoorbeeld, kun je een es weghalen. Veel organisaties spelen paniekvoetbal in mijn ogen. Die willen bijvoorbeeld langs een provinciale weg een es kappen. Als ik daar dan ga kijken, zie ik nauwelijks sporen van de ziekte. Zonder symptomen en kans op gevaar zie ik geen reden om een es te kappen. Het is een mooie boom en je krijgt er niet zomaar een gelijkwaardige voor terug. In de bossen ligt het anders; daar kan kaalslag ontstaan.'

Communicatie

'Burgers lopen hier niet de deur plat, maar ik krijg wel vaak telefoontjes. Vooral als er veel gezaagd wordt', zegt Dam over de reacties van burgers op het kappen. 'Je moet je redenen altijd goed onderbouwen. Bij de lepenwacht doen we veel aan pr om zo goed mogelijk uit te leggen waarom we kappen.'

Ook Dam komt dus in aanraking met burgers die tegen de kap protesteren, maar hij merkt een groot verschil tussen mensen in het noorden en in de Randstad. 'Daar moet je voor één boom al hele inloopavonden beleggen. Mensen zijn hier toch wat nuchterder en soms wat terughoudender. Men vraagt mij weleens: er wordt een es gekapt; kun jij daar niet wat van zeggen? Dat kan ik niet zonder opdrachtgever.

Ik kan niet zomaar iedereen gaan vertellen wat ze willen horen. Daarnaast hangt de mate van protest ook van de omvang af. Als je tien bomen weghaalt, krijg je misschien een of twee opmerkingen. Haal je een heel bos weg, dan valt dat mensen vaak wat rauwer op het dak.' Dam begrijpt de emotie van mensen die een mooie es niet kwijt willen. 'Maar ik ben er geen voorstander van om een es niet te kappen op emotionele gronden. Daar kan ik niet zoveel mee. Het moet wel rationeel blijven. Als het gevaarlijk wordt, moet een es gekapt worden.' Vriesema heeft namens Staatsbosbeheer veel over de kap gecommuniceerd met burgers. 'Bij de essentaksterfte hebben we dat vooral gedaan met aankondigingen in de lokale kranten en op Omrop Fryslân', vertelt hij. 'We hebben ook weleens briefjes bij burgers in de bus gedaan en zijn een keer langs de deuren geweest om mensen te vertellen wat we gingen doen. Dat was behoorlijk succesvol.'

Veel mensen reageren begripvol op de uitleg van Staatsbosbeheer, merkt Vriesema. 'Zeker als het om de essentaksterfte gaat. Ook mensen die er aanvankelijk moeite mee hadden, snappen het nadat we het hebben uitgelegd.' Desondanks stuit de boswachter altijd wel op een enkeling die het er niet mee eens is. 'Dat zul je altijd houden. Ik heb weleens iemand gesproken die in het bos woonde. Die was absoluut tegen de kap, want hij wilde niet zoveel ruimte om zich heen hebben. Een moeilijker geval was iemand die de hele tijd bezig was met schadevergoedingen voor de kap. In zo'n geval gaat het helemaal niet meer om de natuur. Diegene heeft het later nog juridisch aangevochten,

maar heeft de zaak verloren. Als het voor de rechter komt, moeten wij erop reageren, maar meestal communiceren wij dan al niet meer met die persoon.'

'Wij hebben wel regulier contact met It Fryske Gea (de Friese natuurbeschermingsorganisatie) of Staatsbosbeheer over bomenkap', zegt Slofstra over de communicatie. 'Ze laten ons wel weten wat ze doen. Wij nemen zelf ook weleens het initiatief om bij ze aan te kloppen en ons ongenoegen kenbaar te maken. Dat vinden ze niet altijd leuk, maar we vliegen elkaar niet in de haren. Je kunt altijd terecht bij de instanties als je iets kwijt wilt. Staatsbosbeheer luistert wel naar ons, maar ik heb niet het idee dat ze hun mening dan bijstellen. Het is vanzelfsprekend heel belangrijk dat je goed met elkaar blijft praten', besluit Slofstra. 'Anders kom je nooit tot een oplossing.'

Als mensen om emotionele redenen een es of een andere boom willen laten staan, vindt Slofstra dat overheden die redenen niet rigoreus opzij moeten schuiven. 'Ik vind het stom als Staatsbosbeheer of It Fryske Gea de emoties van burgers bagatelliseert. Wees juist blij dat er nog mensen zijn die zo met bomen begaan zijn. Daar moet goed naar geluisterd worden.'

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31039/paniekvoetbal-bij-het-kappen-van-essen

GROEN = POEN

**SAVE
THE DATE**

Boomzorg

Boom in Business

Stad + Groen

SPREKERS

Klaus Körber

Docent dendrologie aan het Bayerische Landesanstalt für Wein-und Gartenbau en initiatiefnemer van Stadtgrün 2021

Joost Verhagen

Directeur Cobra groeninzicht

Maarten Wittens

Projectontwikkelaar bij Ballast Nedam

Darius Reznak

Partner en ontwerper bij landschaps-architectenbureau Karres en Brands

**VERDIEN 5
ETW-PUNTEN
MET DEELNAME!**

24 OKTOBER 2019 BOOMKWEKERIJ UDENHOUT
WWW.BOOMINNOVATIEDAG.NL

‘Groenwaarde verhogen door samenwerken en inspireren’

Praktijkonderzoeker Klaus Körber wil groenwaarde verhogen met onderzoek naar geschikte klimaatbomen

In ons eentje weten we niets; we moeten samenwerken en alle kennis die we opdoen met elkaar delen. De klimaatverandering is een groot probleem. Laten we commerciële doelen en ego's even opzij zetten, dat is de boodschap op de Boom Innovatiedag van Klaus Körber, docent dendrologie aan het Bayerische Landesanstalt für Wein- und Gartenbau en initiatiefnemer van Stadtgrün 2021. Hij leidde in Duitsland omvangrijke praktijkproeven naar droogte-hittetolerante en winterharde bomen en naar bijenbomen.

Auteur: Karlijn Santi Raats

Tendens

Körber: 'In 2015 was al duidelijk zichtbaar dat de zomers droger en heter worden in Duitsland. Würzburg telde 38 tropische dagen (boven de 30 graden) achter elkaar. Tot en met 2019 heeft deze tendens zich nog niet gekeerd. De prognose is dat deze waarden tegen het einde van deze eeuw verdubbeld zullen zijn. Dat betekent dat we twee maanden per jaar met temperaturen boven de 30 graden zitten! Watertekort en schade aan kronen zullen zichtbaar zijn aan bomen. In de praktijk zagen we al dat inlandse eiken dankzij hun diepe wortelgestel de droogte beter doorstaan dan winter- en zomerlindes. Veldesdoorns hielden zich op vrijwel alle plekken ook goed. Bij *Fabaceae* zoals *Robinia* zagen we dat ze erg stabiel zijn op armere locaties en iepen hielden zich goed vanwege hun taaiheid.'

Het Bayerische Landesanstalt für Wein- und Gartenbau heeft zich ten doel gesteld om dorpen en steden een tool te bezorgen die hen helpt beslissen over het aan te planten sortiment voor de toekomst. Körber: 'Bij onze sortimentsoverwegingen moeten we de herkomst van bomen sterker laten meetellen; de planten en bomen die in de toekomst in Duitsland groeien, zullen oorspronkelijk uit landen komen met koude winters en droge, hete zomers. (Bio)diversiteit blijft daarbij belangrijk, om ziekten en plagen te minimaliseren. Ook moeten we ervoor zorgen dat de standplaatsen ruim genoeg zijn en dat jonge bomen de eerste vijf tot tien jaar genoeg water en onderhoud krijgen. Als bomen niet lekker staan, komen ze slechter droge periodes door.'

Uitgebreide praktijkproef

Maar het is moeilijk om aanbevelingen te geven voor de praktijk van de boomkwekerij; voordat een boom een stevig formaat heeft, zijn we acht tot twaalf jaar verder. Boomkwekerijen komen dus vaak een beetje achteraan als het gaat om discussies zoals over klimaatverandering. Toch is het van belang om te weten welke soorten geschikt zijn voor de toekomst en welke soorten niet meer vermeerderd moeten worden.

Droogte-/hittetolerante en winterharde bomen

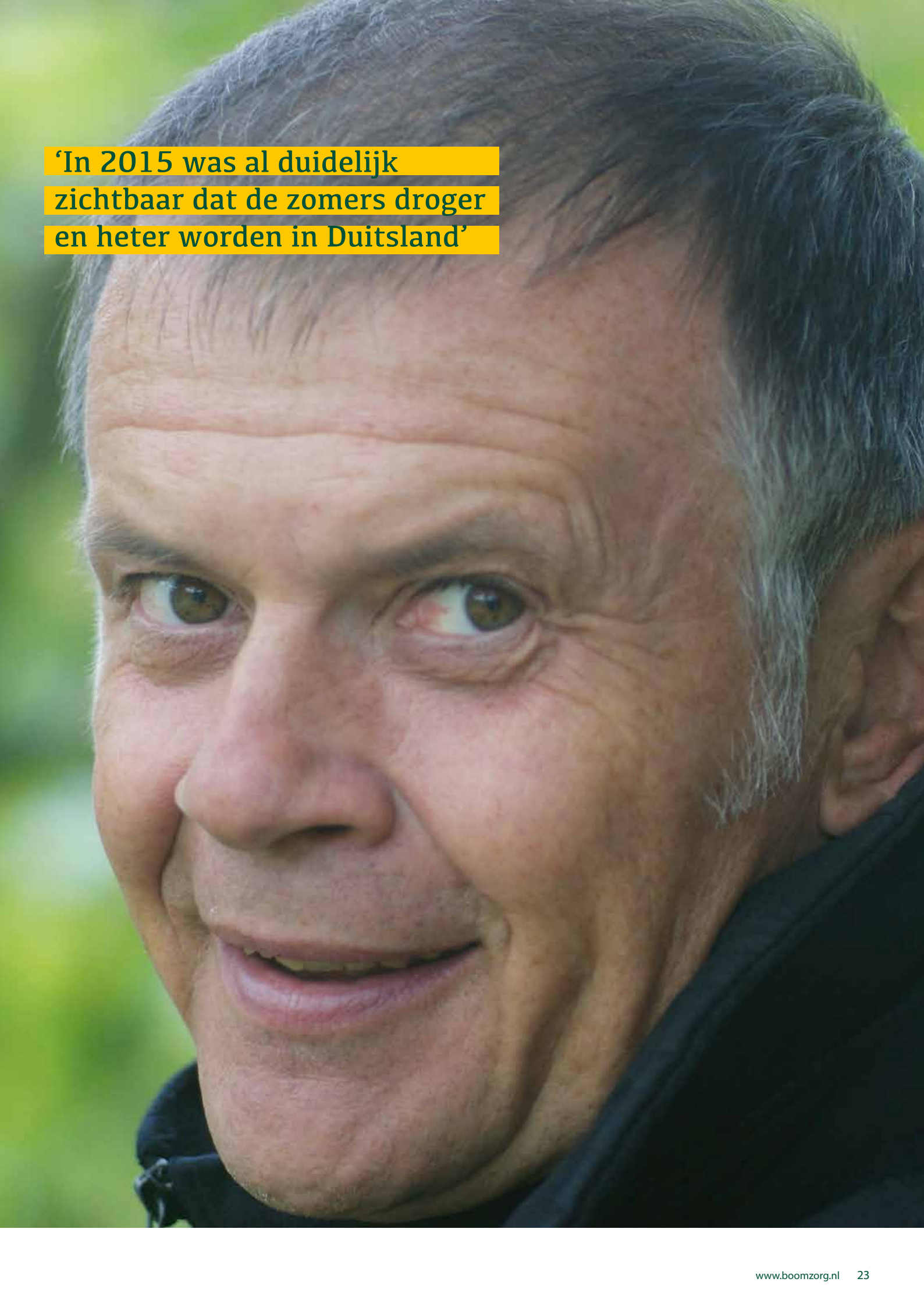
Om tot goede adviezen te komen voor klimaatbestendige bomen heeft het Bayerische Landesanstalt für Wein- und Gartenbau gesprekken gevoerd met meer dan dertig erkende dendrologen en ruim honderd Europese en Amerikaanse boomkwekerijen (ook vele in Brabant, Boskoop en Opheusden), maar ook met veel boomverzorgers en hoveniers. Bovendien zijn er op 3 hectare van het Bayerische Landesanstalt für Wein- und

Veitshöchheim, Beieren

Docent dendrologie aan het Bayerische Landesanstalt für Wein- und Gartenbau

**‘In 2015 was al duidelijk
zichtbaar dat de zomers droger
en heter worden in Duitsland’**

RootBlock®

HDPE 1 en 2 mm Wortelweringswand

GREENMAX
connecting green and infrastructure

Hoogste
kwaliteit
weringswand
van HDPE

- Bescherming van kabels, leidingen, riolering en fundering
- Economisch en duurzaam
- 100% recyclebaar

- Ondoordringbaar voor boom- en bamboewortels
- Waterdicht
- Flexibel

Ook in
Bio Based
leverbaar

GreenMax | Tel: 0031 413 29 44 47 | www.greenmax.eu

heicom

steden

parken

sportvelden

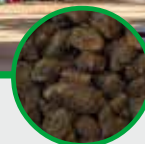
Het duurzaamste bomengranulaat van Nederland!

Bomengranulaat ECO

- ✓ Ideaal voor bomen in stedelijk gebied.
- ✓ Bestand tegen zware verkeersbelasting.
- ✓ Bestaat volledig uit duurzame grondstoffen.
- ✓ Voedingsdeel: unieke combinatie van klei, organische stof, meststoffen en broadleaf.

Heicom is producent van bodemverbeterende producten. Het is onze missie om steden, parken en sportvelden echt groen te houden, door de kwaliteit van de bodem te verbeteren en de natuur in haar kracht te zetten. www.heicom.nl

Gartenbau in Veitshöchheim tussen 2002 en 2017 meer dan vierhonderd boomsoorten getest op droogteresistentie, hittestress en winterhardheid. Op de standplaats werden in 2015 in de schaduw temperaturen van 40 graden Celsius gemeten en 380 mm neerslag. De zomerneerslag was in de proefjaren op die locatie zeer onregelmatig en niet effectief voor de planten en bomen. De zandbodem met een pH-waarde van 7,3 houdt nauwelijks water vast. Onderstaande boomsoorten kwamen sterk uit de bus:

- *Acer campestre* 'Elsrijk'
- *Acer campestre* 'Huibers Elegant'
- *Acer monspessulanum*
- *Acer x freemanii* 'Autumn Blaze'
- *Alnus x spaethii*
- *Carpinus betulus* 'Lucas'
- *Celtis australis*
- *Fraxinus ornus* 'Louisa Lady'
- *Fraxinus pennsylvanica* 'Summit'
- *Fraxinus angustifolia* 'Raywood'
- *Ginkgo biloba*
- *Gleditsia triacanthos* 'Skyline'
- *Liquidambar styraciflua*
- *Morus alba*
- *Ostrya carpinifolia*
- *Parrotia persica*
- *Quercus cerris*
- *Quercus frainetto*
- *Quercus robur/Quercus petraea*
- *Sophora japonica* 'Regent'
- *Tilia cordata* 'Erecta'/'Böhlje'
- *Tilia cordata* 'Rancho'
- *Tilia x euchlora*
- *Tilia mongolica*
- *Tilia platyphyllos* 'Örebro'
- *Tilia tomentosa* 'Brabant'
- *Ulmus* 'Lobel'
- *Ulmus* 'Rebona'
- *Ulmus* 'Columella'

Op het gebied van biodiversiteit heeft het LWG de afgelopen drie jaar ook praktijkonderzoek uitgevoerd naar bomen die geschikt zijn voor bijen en andere insecten. Er is daarbij gekeken in welke maanden ze bloeien, zodat er het hele voorjaar en de hele zomer – in sommige gevallen tot aan september – aanbod is voor bijen en hommels.

Samenwerking

Körber spoort de sector aan om kennis te delen en te verspreiden onder alle partijen die betrokken zijn bij het groen. 'Om ervoor te zorgen dat er genoeg aanbod is bij boomkwekerijen,

BLOEI APRIL TOT MEDIO MEI:

- Prunus persica*
- Prunus avium*
- Prunus cerasus*
- Prunus*
- Prunus padus*
- Prunus domestica*
- Amelanchier lamarckii*
- Pyrus communis*
- Pyrus calleryana* 'Chanticleer'
- Malus domestica*
- Malus*
- Malus trilobata*
- Malus tschonoskii*
- Cydonia oblonga*

BLOEI MEDIO MEI TOT EIND JUNI:

- Crataegus laevigata/monogyna*
- Crataegus lavalleyi* 'Carrierei'
- Sorbus aucuparia*
- Sorbus aria*
- Sorbus intermedia*
- Sorbus torminalis*
- Sorbus domestica*
- Sorbus thuringiaca* 'Fastigiata'
- Sorbus commixta* 'Dodong'
- Sorbus latifolia* 'Henk Vink'
- Laburnum watereri* 'Vossii'
- Fraxinus ornus*
- Paulownia tomentosa*
- Robinia pseudoacacia*
- R. Pseudoacacia* 'Bessoniana'
- R. Pseudoacacia* 'Nyirsegi'
- R. Pseudoacacia* 'Semperflorens'
- R. Pseudoacacia* 'Unifolia'

moeten alle betrokken partijen goed nadenken over het klimaatbestendige sortiment en daarbij samenwerken. Jij en ik alleen weten niets, een catalogus alleen weet niets, rekentools alleen weten niets. Het samensmelten van alle kenniselandsjes is de enige weg naar kwalitatieve concepten voor duurzaam, waardevol groen dat toekomst- en klimaatbestendig is. Boomkwekerijen moeten hun aanbod daarop afstemmen. Maar deze strategie werkt natuurlijk alleen als deze planten en bomen ook gevraagd worden door landschapsarchitecten, beuzen, stedenontwerpers en beleidsmakers en beslissers. We moeten ons *unter die Leute* begeven en hen inspireren, want zonder vraag is zelfs de kostbaarste klimaatboom niets waard.'

BLOEI FEBRUARI TOT APRIL:

- Acer saccharinum*
- Acer rubrum*
- Acer negundo*
- Alnus*
- Cornus mas*
- Corylus colurna*
- Populus*
- Populus tremula* 'Erecta'
- Salix caprea*
- Salix daphnoides*
- Salix alba/S. alba* 'Tristis'
- Prunus armeniaca*
- P. Dulcis*
- Prunus subhirtella* 'Accolade'
- Prunus sargentii*
- Prunus cerasifera* 'Nigra'

BLOEI MAART TOT EIND MEI:

- Acer opalus*
- Acer platanoides*
- Acer x truncatum* 'Pacific Sunset'
- Acer monspessulanum*
- Acer griseum*
- Acer x zoeschense* 'Annae'
- Acer campestre*
- Acer pseudoplatanus*
- Acer tataricum ssp. Ginnala*
- Aesculus hippocastanum*
- Aesculus x carnea*
- Aesculus flava* 'Vestita'
- Nyssa sylvatica*

BLOEI JULI TOT BEGIN SEPTEMBER:

- Tilia tomentosa*
- Koeleruteria paniculata*
- Sophora japonica* (= *Styphnolobium japonica*)
- Tetradium daniellii* (= *Euodia hupehensis*)
- Tilia henryana*
- Diospyros lotus*
- Heptacodium miconioides*
- Kalopanax septemlobum*
- Liquidambar orientalis*
- Maackia amurensis*
- Phellodendron amurense*
- Salix triandra* 'Semperflorens'

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31045/groenwaarde-verhogen-door-samenwerken-en-inspireren

4 min. leestijd

INTERVIEW

‘Poen door groen? Kwestie van doen’

Projectontwikkelaar Maarten Wittens van Ballast Nedam Development vertelt op Boom Innovatiedag hoe groen financieel aantrekkelijk wordt in projecten

Gebiedsontwikkelaar Ballast Nedam Development loopt voor de muziek uit en draait het traditionele verdienmodel om: eerst groen, dan huizen. De redenatie: groen is goed voor mens en dier, verkoopt uitstekend en is de beste promotie voor de huizenverkoop. In de eerste fase van de ontwikkeling vindt de rondleiding plaats langs een imposant aangelegd stuk groen. De huizen worden vervolgens probleemloos verkocht vanaf papier. Maarten Wittens, spreker op de Boom Innovatiedag en projectontwikkelaar: ‘Prominent groen is een interessante investering voor zowel projectontwikkelaars als kopers.’

Auteur: Karlijn Santi Raats

Groenbaten zoals ontspanning en milieuvordelen zijn bekend. Hoe komt het dat groen niet altijd een primaire plek krijgt in woningbouwontwikkelingen? Dat vraagt Maarten Wittens van gebiedsontwikkelaar Ballast Nedam Development zich af. Wittens vertelt op de Boom Innovatiedag op 24 oktober bij Boomkwekerij Udenhout hoe Ballast Nedam Development groenwaarde toevoegt in projecten.

‘Om te beginnen wordt met een slimme stedenbouwkundige opzet het bestaande groen zoveel mogelijk behouden en ingepast in de nieuwe plannen. Verder: volle heggen als erfafscheiding, inheemse bomen, waterretentie, dieren en insecten aantrekkend, afwisselend

Nieuwegein

Ballast Nedam Development

‘Tijdens de bouw van de Maastrichtse
tunnel groeiden de bomen in een
“kraamkamer” in Zwolle’

GREENTOCOLOUR

HÉT OPENBAAR GROEN VASTEPLANTEN CONCEPT

ALLEEN GREENTOCOLOUR® BIEDT:

- 15 jaar en 3500+ projecten passie en ervaring
- Controle bodemvoorbereiding door eigen specialisten
- Alles met 1,4 liter potkluit, levering zonder pot
- 100% levering uit eigen duurzame kwekerij
- Eigen ontwerpers

Het GreentoColour®-concept is ontwikkeld voor de openbare ruimte en praktisch overal toe te passen. Zoals hier op een schaduwrijke plek onder grote bomen.

GreentoColour® is een geregistreerd handelsmerk voor het originele vasteplantenconcept dat uitsluitend door Griffioen Wassenaar BV en haar gecertificeerde partners (greentocolour.com/contact/partners) aangeboden mag worden.

Er zijn verschillende bomen toegepast in het project de Groene Loper: *Tilia tomentosa* 'Brabant', *Acer pseudoplatanus*, *Fraxinus excelsior*, *Quercus robur*, *Tilia Europea* 'Pallida', *Gleditsia triacanthos* 'Inermis', *Liquidambar styraciflua*, *Tilia europaea*, *Prunus avium* 'Plena', *Acer Fremanii* 'Autumn blaze', *Tilia cordata* 'Greenspire', *Acer freemanii* 'Celzam', *Ostrya carpiniflora*, *Acer Saccarium* 'Silver Queen', *Ulmus columella* 'New Horizon', *Platanus Hispanica* en *Gleditsia triacanthos* 'Sunburst'. Terugkomend op de vraag aan het begin van dit interview: waarom worden er niet standaard wijken gebouwd waarin groen een primaire plek heeft? Wittens: 'Ik denk dat de waarde van groen nog onvoldoende bekend is onder ontwikkelende partijen. Het is een kwestie van aanvoelen wat mensen willen en daarnaar ontwikkelen. Daarnaast hebben wij de zeventien Werelddoelen van de Verenigde Naties ondertekend en geven we hier bij onze projecten actief invulling aan.'

Bij één project waren er al bomen geplant in de voortuin; dit gaf direct een groen straatbeeld

groen. Duurzame groene wijken zijn doorgaans goede investeringen voor kopers, maar ook voor projectontwikkelaars: de verkoopprijs stijgt, het afzetrisico daalt en maatschappelijke en milieu-ambities worden gerealiseerd. Allicht in combinatie met gasloze, goed geïsoleerde huizen en een stijlvolle architectuur, want kopers willen een totaalplaatje. De bal ligt bij onszelf', aldus Wittens.

Bomen cadeau

Wittens heeft tijdens zijn loopbaan ooit bomen cadeau gedaan aan kopers. Ze waren al geplant in de voortuin, waardoor er meteen een groen straatbeeld ontstond. Wittens: 'De toekomstige huizenbewoners mochten kiezen uit een aantal soorten voordat we de boom in de tuin zetten.' Ballast Nedam Development werkt nu aan een aantal projecten waarbij allerlei facetten van de natuur gekoppeld worden aan groen in de openbare ruimte. Daarvoor steekt de projectontwikkelaar er aan de voorkant de nodige energie in door vooronderzoek en samenwerking met onder andere de Vogelbescherming.

Berckelbosch

Wittens vertelt: 'Berckelbosch is een groot inbreidingsproject in Eindhoven. Daar worden in de komende fases 77 woningen gebouwd. In deze woningen worden ruim 200 neststenen ingemetseld voor gebouwgebonden soorten zoals de gierzwaluw, de vleermuis en de huismus. Dit hebben we gedaan in samenwerking met de Vogelbescherming. Ook in nieuwe projecten hebben we plannen voor vogelneststenen. Vroeger zaten die in oudere

panden, maar tegenwoordig worden gebouwen vanwege duurzaamheid kier- en naaddicht gemaakt. De kasten zijn van steen, zodat ze even lang meegaan als de woningen. De vogels zorgen zelf voor het schoonhouden van de neststenen; onderhoud is hierdoor overbodig. We doen er een vogelvoederpakket bij cadeau, een extra nestkastje en een lidmaatschap van de Vogelbescherming, die specialisten in huis heeft op het gebied van vogelvriendelijk inrichten van de tuin, zoals met ligusterhagen voor musjes. In het pakket zit ook wat zaad voor beplanting die bijen en vlinders aantrekt. We ontwikkelen momenteel een informatiepakket waarin staat welke boom- en plantensoorten bij elkaar passen en welke eigenschappen ze bezitten, zoals het aantrekken van vogel- of insectensoorten. Ook kijken we hoe egels de ruimte kunnen krijgen om tussen tuinen door te bewegen. We kunnen bewoners voorlichten over het maken van openingen in hun erfafscheiding. Bewoners ervaren de positieve impact direct: egels eten slakken, die bij te grote aanwezigheid de tuinplanten aanvreten.'

Een stad met een groene loper

Ballast Nedam Development doet de gehele vastgoedontwikkeling aan de Groene Loper in Maastricht. De A2 is mede door Ballast Nedam ondertunneld en op de plek van de oude snelweg is ruimte in de stad ontstaan. In plaats van een drukke snelweg dwars door de stad Maastricht is een 'groene loper' gemaakt. Deze zorgt voor een ideale woonplek, waarin ruimte is voor zowel sociale als vrijesectorwoningen en appartementen. Allereerst is de dubbellaagse

tunnel met de nieuwe A2 gerealiseerd. Daarna is de volledige Groene Loper aangelegd met ca. 1800 bomen van verschillende soorten, met een totale lengte van ca. 4 km. De bouw van de eerste 120 woningen is medio 2019 gestart. 'Tijdens de bouw van de tunnel konden de bomen groeien in een "kraamkamer" in Zwolle. Toen de tunnel gereed was, zijn de bomen verplaatst, zodat er in het openbaar gebied direct volwassen bomen te zien zijn. Daarnaast worden de doorlooptijd van het ontwikkeltraject en de bouwtijd benut. Hierdoor hebben de bomen bovenop de kraamtijd in deze eerste fase twee jaar extra de tijd, en in de laatste fase zelfs negen jaar, om goed te settelen en tot wasdom te komen', aldus Wittens. Er worden ongeveer 1150 woningen gebouwd in verschillende fases, zo'n 150 woningen per jaar. Er staat dus al een mooi volwassen groenbeeld op het moment dat de woningen betrokken worden. Alle woningen zijn energieneutraal en gasloos; hiermee zijn wij een voorloper in de sector. Toen de eerste positieve geluiden van toekomstige bewoners ons bereikten, maakte ons dat stiekem heel trots.'

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31044/peen-door-groen-kwestie-van-doen

‘Water, bomen, bodem, schaduw- en zoneffect – dat is wat telt. Wat overblijft, zijn gebouwen’

Landschapsarchitect schetst groen als DNA van de stad tijdens Boom Innovatie Dag

Er is een nieuw type groen in de ontwerperswereld: geen *green lipstick* – groen dat alleen esthetisch wordt ingezet, maar ‘effectief groen’, of ‘performatief groen’, zoals Darius Reznek het noemt. Reznek, partner en ontwerper bij landschapsarchitectenbureau Karres en Brands: ‘De stad wordt verweven met groen, dat leven en zuurstof naar alle hoeken brengt, net als een bloedsomloop.’

Auteur: Karlijn Santi Raats

Groen heeft volgens Reznek als voordeel dat het klimaatbestendig is, een positieve bijdrage levert aan de waterhuishouding, luchtkwaliteit, koeling, biodiversiteit en voedselproductie en als geluidsdemping dient. Groen wordt steeds belangrijker in steden. ‘Men beseft: pas als er indrukwekkend of doelmatig groen is, willen mensen er leven en werken’, aldus de landschapsarchitect.

Oberbillwerder, Hamburg

Reznek vertelt over een project van Karres en Brands: ‘De 124 ha grote nieuwe wijk Oberbillwerder in Hamburg imponeert met het beeldbepalende, bijna veterane groen rond de 7000 woningen, kantoren en winkels. De nieuwe wijk is volledig volgens natuur- en landschapsregels opgebouwd. Groen is niet meer het invullen van resterende ruimte, maar is het ingebed in het DNA van de stad.’

Hamburg heeft decennialang ingebreed en verdicht, maar breidt de afgelopen tien jaar weer uit. Er ligt een enorme bouwopgave. Dit bouwen gebeurt in een weiland aan de zuidoostelijke rand van de stad. Met de trein ben je nog steeds binnen tien minuten in het centrum. De woningen in het nieuwe district zijn betaalbaar.

Water

In het te ontwikkelen gebied was weinig bebouwing. Het bestond uit moerasachtig weiland en landbouw; er stond geen enkele boom, behalve aan de randen van het weiland. Het was de vraag hoe het bureau een aantrekkelijke stadsuitbreiding kon maken die niet ‘standaard’ zou zijn. Het bureau moest ook rekening houden met de Duitse regels voor stedenbouw, verkeer en architectuur. Reznek: ‘We zijn begonnen met het vormgeven van een watersysteem, dat we in het hele gebied wilden uitrollen. Het gebied is in een verleden namelijk ingepolderd door Hollanders. Water is dus een belangrijk thema voor dit gebied. De opbouw van de bodem vormde een uitdaging. We mochten niet door een beschermde kleilaag heen, omdat daaronder bijzondere ondergrondse watersystemen zitten. Maar boven die kleilaag ligt moerasachtig weiland, dat na regen drassig wordt. We hebben deze gegevens verwerkt in ons plan. Water is een pluspunt geworden; mensen kunnen aan het water wonen. Op hoger gelegen delen woont men aan wadi’s en groene systemen. Waterstrookjes en waterpartijen bepalen de lengte en breedte van de straten. Water is niet meer een belemmering, maar een unieke kwaliteit.’

Hilversum

Karres en Brands

**‘De toekomst van de stad
heeft niets met architectuur te
maken, maar alles met groen’**

één met
Makita

DE MAKITA ACCU BEWEZEN TECHNIEK

Voor het Makita tuin en park accugereedschap wordt precies dezelfde 18 V LXT accu gebruikt die je nu ook gebruikt voor je boormachine of schroevendraaier. Waarom zou je met twee accusystemen gaan werken als het met één ook kan? Na het plaatsen van een schutting of het monteren van een tuinhuis, klik je in één moeite de accu in de heggenschaar of grasmaaier voor het onderhoud. Het Makita accu-assortiment wordt steeds groter, en bestaat nu al uit diverse krachtige machines. De professionele kettingzaag DUC353, de tophandle kettingzaag DUC254, de bladblazers DUB361 en DUB362 zijn machines die je nu prima kunt gebruiken.

Kijk op tuin.makita.nl en vraag een demonstratie aan via test.tuin@makita.nl.
Onze adviseurs komen graag bij je langs.

Gratis accu op alle 18 V LXT accu tuin&park machines

Actie geldig t/m 31 december 2019. Kijk voor voorwaarden op makita.nl

‘Om smallere straten zonder parkeerplaatsen te kunnen maken, moet je anders met de regelgeving omgaan’

Alles met groen hart verbonden

Het groen in de nieuwe wijk oogt als een bloedsomloop, van centrale parken tot kleinschalige plekken. ‘Het groen is veel meer ingebed. Je ziet het in straten, langs muren en op daken. Het groen varieert van wadi’s tot bomenlanen, grasvelden en biodiverse beplanting.’

Een park vormt het groene hart van de gehele infrastructuur. Het verbindt alle delen van de wijk met elkaar en vangt al het regenwater op. Het water wordt ook gebruikt voor sport: je kunt erin kanoën en zwemmen, er zijn wandel- en fietsroutes langs het water. Stedelijke en natuurlijke plekken wisselen elkaar af. *Mobility hubs* zijn aangewezen plaatsen waar men met de auto mag komen; de straten zijn alleen voor voetgangers, fietsers en voertuigen voor mindervaliden. ‘De straten zijn smaller dan gebruikelijk, maar er is meer ruimte voor groen, want er zijn geen parkeerplaatsen en rijbanen ingetekend. Steden hoeven niet op gebouwen en auto’s berekend te zijn; ze kunnen ook voor de mens en de natuur gebouwd zijn. Water, bomen, bodem, schaduw- en zoneffect, de ori-

ëntatie van de straten – dat is wat telt. Alles wat overblijft, zijn gebouwen.’

Nieuwe ontwerpregels

Karres en Brands hebben daarmee feitelijk de Duitse regels voor verkeer en stedenbouw omzeild. ‘Om smallere straten zonder parkeerplaatsen te maken, moet je anders met de regelgeving omgaan, en ook om meervoudig gebruik van ruimte te faciliteren. Groen kan bijvoorbeeld als sportplek, speelplek of plek voor waterretentie dienen. Parkeerplaatsen verdwijnen; daarvoor in de plaats komen parkeergarages die dienen als batterij van de stad: de geproduceerde energie wordt opgeslagen in batterijen van elektrische auto’s.’

Om dit allemaal te faciliteren en om de haalbaarheid te onderzoeken, heeft Oberbillwerder de status van pilotproject gekregen. Reznik: ‘Dat betekent dat we hier anders proberen om te gaan met de Duitse regelgeving. Met verkeersexperts, de gemeente en IBA Hamburg is er veel gediscussieerd over toekomstige mogelijkheden. Een van de eerste aanpassingen is dat er een ander beleid voor hulpdiensten

komt, zodat je smallere straten kunt maken. Oberbillwerder was hiervoor de aanleiding, maar ook andere projecten. De belangrijkste boodschap is dat we anders moeten omgaan met regelgeving als we de stad voor mens en groen willen ontwerpen. Dit is nu te veel gebaseerd op architectuur, typologie, infrastructuur en auto.’

Reznik zegt ook dat het veranderen van de stedenbouwkundige regels een noodzaak is. ‘Voor het klimaat is het dringend noodzakelijk om een nieuwe manier voor stadsontwerp te vinden. Wanneer het heel hard regent, lopen veel steden onder water. Wanneer er veel zon is, is de temperatuur in de stad niet om uit te houden. Groen speelt een centrale rol in de waping tegen klimaatverandering en de negatieve effecten daarvan.’

Boom Innovatie Dag

Tijdens de Boom Innovatie Dag zal Reznik effectief groen ook toelichten aan de hand van twee andere projecten. ‘Het verticale dorp Mark in Utrecht geeft groen een nieuwe betekenis. Midden in Utrecht ligt een #Ltiny forest\$, met ruimte voor biodiversiteit en natuur. Groen wordt hier vooral als technologische innovatie ingezet om voedsel te produceren’, legt hij uit. Over de inrichting van een #Lopen space\$ in Moskou, genaamd #LBack to the future\$, zegt hij: ‘Het historische landschap wordt ingezet als middel om de stad identiteit en herkenbaarheid te geven, door natuurlijke kenmerken en landschappelijke structuren te herstellen. Hiernaast worden ook ecosysteemdiensten toegepast om de stad klimaatbestendig te maken.’

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31065/water-bomen-bodem-schaduw-en-zoneffect---dat-is-wat-telt.-wat-overblijft-zijn-gebouwen

‘Ik heb veel vertrouwen in i-Tree Nederland en wil de klanten ermee vooruithelpen’

Voor uitbreiding van i-Tree Nederland is de hoop is gevestigd op interesse en financiering vanuit gemeenten

i-Tree Nederland, de vertaling van het Amerikaanse softwareprogramma i-Tree, zou kunnen worden uitgebreid. In een versie 2.0 kunnen energiebesparing en effect op hittestress opgenomen worden. Ook stichtingskosten zouden in de waardeberekening meegenomen kunnen worden. Dit zou de bomenwaarde in harde euro's fors opkrikken.

Auteur: Karlijn Santi Raats

i-Tree is de afkorting van *inventory of tree resources, environmental and economic*. Dit Amerikaanse opensource-softwareprogramma rekent de baten van bomen uit op het gebied van ecosysteemdiensten. Met i-Tree kunnen de fijnstofafvang, CO₂-vastlegging, CO₂-voorraad, groenbedekking van een gebied, tijdelijke waterberging, waterafvang, energiebesparing door schaduwwerking op gebouwen en zuurstofproductie worden berekend. Het softwareprogramma bestaat onder andere uit de onderdelen i-Tree Eco, i-Tree Canopy en i-Tree Hydro. Het wordt gebruikt door beheerders, maar ook door beleidsmakers en adviseurs.

Programma vertaald voor Nederland

Een Nederlands platform, met daarin Stadswerk, Branchevereniging VHG, veertien gemeenten, Wageningen University & Research, Hogeschool Van Hall Larenstein en de boom-

adviesbureaus Bomenwacht Nederland, BTL Bomendienst, Cobra groeninzicht en Terra Nostra, vertaalde i-Tree naar een Nederlandse versie. Daarvoor werd een driejarig pilootonderzoek gedaan bij gemeenten die zich hierbij aansloten. In de pilot werden de Nederlandse parameters vastgesteld. i-Tree Nederland werd op 14 februari 2019 gepresenteerd. Met i-Tree Nederland kan men de waarde van bomen in euro's berekenen wat betreft CO₂-opslag in het hout, fijnstofafvang, waterafvang en kroonbedekking.

Net als de Amerikaanse versie van i-Tree rekent i-Tree Nederland voor de analyse met de parameters boomsoort en stamdiameter. Als een cultivar niet in de database voorkomt, volstaat de boomsoort of zelfs het geslacht. Optioneel kunnen kroondiameter, boomhoogte, kroonbasis, ontbrekende kroon en conditie eraan toegevoegd worden voor nog nauwkeurigere uitkomsten.

Toepassing

De projectleider van het i-Tree-project, Henry Kuppen van Terra Nostra: 'Door de locatie-specifieke informatie kun je met i-Tree een gedetailleerd groenplan maken. Ook kun je met i-Tree bij inpassingsprojecten zien of je bestaande bomen moet laten staan en wat het oplevert als je ze verwijdt of vervangt. Maar de ecosysteembaten van bomen die met i-Tree Nederland worden berekend, kunnen ook helpen om het draagvlak voor bomen te vergroten bij bestuurders, beleidsmakers en burgers. Het is een communicatiemiddel dat laat zien hoeveel groen in een gebied nodig is om het leef-

Bleskensgraaf

Terra Nostra

**‘Wij zijn bezig om i-Tree
Nederland nog beter af te stemmen
op de taal van onze klanten’**

WIJ STAAN OP DE
BOOM INNOVATIE DAG
24 OKTOBER

Groot... Klein...

en alles daar tussenin.

Ongeacht de werkzaamheden,
HANSA heeft een versnipperaars
voor iedere toepassing. Versnipperaars
met een capaciteit van 40 tot 160 mm,
oerdegelijk en van wereldklasse!

C7

www.hansachippers.nl

Tuin & Parkmachines Angenendt, Kasteelsestraat 7, 6611 KA Overasselt

TEL NR: 024-622 1270 E info@angenendt.nl

Hansa
CHIPPERS

tielb rger

Tielb rger Sales Office France-Benelux
D.B. van der Horst B.V.

Tielb rger

- Veegmachines
- Onkruidborstelmachines
- Hooggrasmaaiers
- Versnipperaars
- Verticuteermachines
- Motormaaiers
- Aanbouwwerktuigen voor
 - zitmaaiers
 - quads & atv's
 - tweewielige trekkers

Alle producten
van Tielb rger
voldoen aan de
CE-normen

WWW.DONATVANDERHORST.NL

T. +31 (0) 316 26 16 73

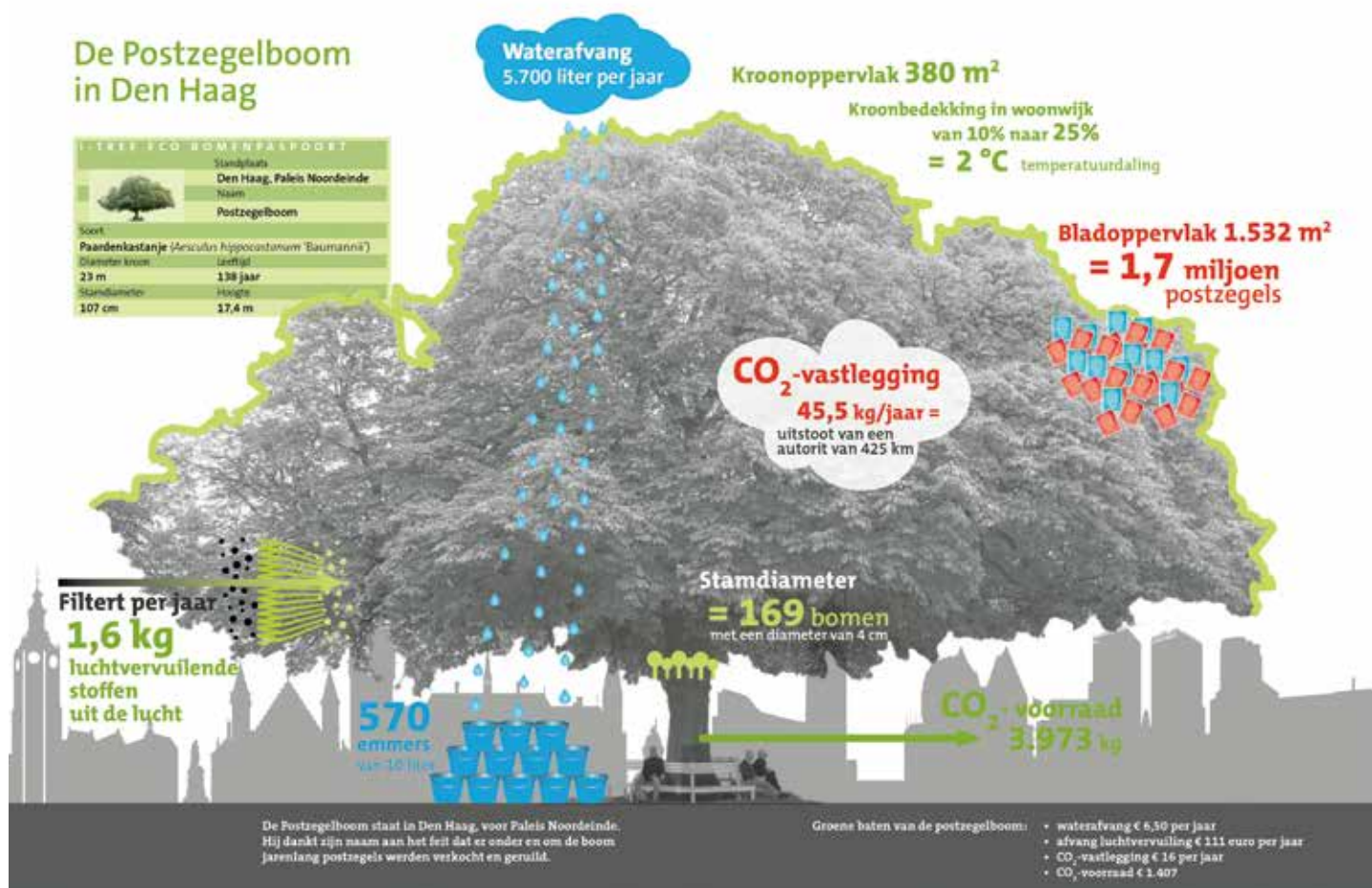
info@donatvanderhorst.nl

MADE IN GERMANY

Levering uitsluitend door geselecteerde
en geschoolde vak handelaren.

De Postzegelboom in Den Haag

i-TREE-SCO BOMENPASPOORT	
Standplaats	Den Haag, Paleis Noordeinde
Naam	Postzegelboom
Soort	
Paardenkastanje (<i>Aesculus hippocastanum</i> 'Baumannii')	
Diameter kroon	Leefijd
23 m	138 jaar
Stamdiameter	Hoogte
107 cm	17,4 m

baar te maken. We hoeven niet meer te denken in bomenaantallen.'

Amerikaanse ontwikkelingen

Het i-Tree-platform wil i-Tree Nederland graag uitbreiden met berekeningen op het gebied van energiebesparing, vermindering van hittestress, stichtingskosten en dergelijke. Hiermee kan het prijskaartje van een boom aanzienlijk opgeschroefd worden. Kuppen legt uit om welke i-Tree-onderdelen het gaat bij een eventuele uitbreiding: 'In Amerika wordt momenteel i-Tree Energy ontwikkeld, voor het berekenen van het energieverbruik in gebouwen, zowel voor verwarmen als koelen. Deze waarde zou ook onderzocht kunnen worden voor Nederland. Nieuwe onderdelen moeten eerst in de Amerikaanse systematiek ingevoerd zijn, willen wij ze voor Nederland kunnen aanpassen. Dit onderdeel zou overigens een stevige vertaalslag nodig hebben, want Amerikaanse gebouwen hebben veel vaker airco. i-Tree Energy wordt in de toekomst beschikbaar. Ook i-Tree Cool Air komt nog uit, waarbij gekeken wordt naar het effect van blad

en landschap op de temperatuurontwikkeling. Dit zouden we eveneens voor Nederland kunnen vertalen. In Engeland en Amerika is men bij projecten al aan de slag geweest met de opname van stichtingskosten van bomen; daarbij gaat het om aanleg en onderhoud. Hierdoor schiet de waarde in euro's fors omhoog, waardoor de discussie over het opnemen van i-Tree Nederland in het overheidsbeleid waarschijnlijk makkelijker wordt.'

Tot nu toe wordt er bij gemeenten nog niet veel gedaan met i-Tree Nederland. Kuppen: 'Onze klanten, de beheerders, moeten i-Tree Nederland intern verkopen. Dat lukt nog niet overal. Ze zijn wel enthousiast, gelukkig. Als marktpartij zijn wij dus vooral bezig om te kijken of we i-Tree Nederland nog beter kunnen afstemmen op de taal van onze klanten, zodat zij betere ambassadeurs worden bij hun collega's. In tegenstelling tot wat iemand in een vorig artikel in Stad en Groen beweerde, is i-Tree Nederland allerm minst 'een speeltje' waarmee ik als marktpartij hoop te 'scoren'. Ik heb veel vertrouwen in i-Tree Nederland en wil de klanten er graag mee vooruithelpen!'

Versie 2.0?

Voordat er onderzoeksvoorstellen gemaakt kunnen worden voor uitbreiding moet er allereerst genoeg financiering zijn en interesse onder overheden. Voor versie 1.0 heeft het i-Tree Nederland-platform eigen geld in de ontwikkeling gestoken. Nu wordt de bal bij de probleemhouders gelegd: de overheden. Kuppen: 'We zullen zien hoe de bal rolt en wanneer we kunnen overgaan tot de ontwikkeling van versie 2.0!'

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31064/ik-heb-veel-vertrouwen-in-i-tree-nederland-en-wil-de-klanten-ermee-vooruihelpen

‘Groen heeft waarde, maar het gaat erom hoe groen wordt gewaardeerd’

Boom Innovatie Dag stimuleert tot nadenken over optimaliseren groenwaarde

Directeur Martien Mantje van Boomkwekerij Udenhout heeft een brede kijk op de waarde van groen. Dat is het thema van de Boom Innovatie Dag, die de groene vakbladen op 24 oktober op deze boomkwekerij houden. ‘Groenwaarde is afhankelijk van hoe groen gewaardeerd wordt door de overheid, de burger en de particulier. Daar zit een plafond aan. Maar als boomkwekerij kunnen we wel meedenken over de concrete invulling van ideeën. Het liefste aan de voorkant, zodat we op basis van onze expertise kwaliteit kunnen inbrengen.’

Auteur: Karlijn Santi Raats

Mantje weet kort samen te vatten welke baten uit batenberekeningsprogramma's als iTree Nederland en Teeb.Stad rollen, maar gaat als bomenverkoper direct over naar de vraag wat er met de uitkomsten hiervan gebeurt. ‘Laten we uitgaan van de situatie dat een gemeente ambities heeft op het gebied van ecosysteemdiensten of klimaatadaptatie en dat de gemeenteraad daar geld voor vrijmaakt. Dan kunnen rekentools zoals iTree Nederland en Teeb.Stad een belangrijke rol spelen voor beleidsmakers en gebiedsontwikkelaars, naar mijn mening vooral op het niveau van beheer. Als men op een gegeven moment een bepaalde hoeveelheid CO2-opslag, fijnstof- of waterafvang behaald wil hebben, horen daar specifieke boomsoorten en aanplantgroottes bij die tevens aansluiten op de groeiomstandigheden. Als boomkweker kunnen wij daarbij adviseren, om binnen de beoogde termijn te komen tot een eindbeeld. De vraag die we dan in een

samenwerkingsverband te beantwoorden hebben, is hoe je de vastgestelde batendoelen vertaalt binnen een gebied. Dat kan met grote maten, afwisselende maten, verspreid groen of groen op specifiek aangewezen plekken. De concrete vertaling is afhankelijk van de situatie en het budget.’

Waardering van groen

Het gesprek gaat al snel niet meer over waardenberekeningsprogramma's als iTree Nederland en Teeb.Stad. Wel over het hoofdthema van de Boom Innovatie Dag: ‘Groen is poen’. Mantje heeft gestudeerd aan Nyenrode Business Universiteit. Met hem kun je gerust een gesprek hebben over de vraag of groen geld kan gaan opleveren in de maatschappij waarin wij leven.

‘Groen heeft waarde, maar essentieel is hoe groen wordt gewaardeerd’, is de analyse van Mantje. ‘Sommige baten op het gebied van ecosysteemdiensten of klimaatadaptatie zijn nu weliswaar te kwantificeren, maar ze staan wellicht wat ver van de doorsnee-burger af. Die bekommert zich vooral om zijn privéleven of gezin en de invulling van zijn vrije tijd. Milieu en klimaat staan aantoonbaar niet boven aan het lijstje van de gemiddelde Nederlander. En tja, tegenwoordig kijkt de politiek naar wat de burger belangrijk vindt en niet andersom, zoals vroeger. Er zijn natuurlijk wel de nodige gemeenten die hun groene ambities waarmaken. Dan zie je dat groen een middel is dat regelmatig wordt ingezet op het gebied van klimaat, milieu, ecologie, welzijn of gezondheid. Overheden hanteren puntensystemen in aanbestedingen om de toepassing van groen binnen hun doelstelling te waarderen. Dankzij financiële incentives gaan projectontwikkelaars aan de slag met hoogwaardig groen in hun projecten – iets wat normaliter minder snel gebeurt vanwege de beperkte rentabiliteit

 Udenhout Directeur van Boomkwekerij Udenhout

**‘Ecosysteemdiensten laten renderen,
daar horen specifieke boomsoorten
en aanplantgroottes bij’**

Dé groeiplaatsoplossing voor bomen in de openbare ruimte

Slimme combinaties van
groen, grijs en blauw!

Kijk voor onze producten
op www.treebuilders.eu
of bel 0413 530 266

**Urban tree
solutions**

Heeswijk-Dinther | 0413 530 266 | www.treebuilders.eu | info@treebuilders.eu

Verplanten

Bomen laten leven

Bomen zorgen voor een prettig leefklimaat en dragen bij aan de gezonde stad.

Bij Nationale Bomenbank weten we dat we niet altijd nieuwe bomen hoeven te planten. Grote bomen die op hun huidige plaats niet meer kunnen blijven staan, kunnen wij met zorg verplanten. Zo zorgen we dat de waarden van die volgroeide boom niet verloren gaan.

**Nationale
Bomenbank**

Boomspecialisten

Amsterdam | Bleskensgraaf | Mill

voor de ontwikkelaar. Wat ontbreekt, is een standaardbeleid voor de openbare ruimte of gebiedsontwikkeling waarin groen belangrijk wordt gemaakt en zijn waarde kan laten zien op alle hiervoor genoemde gebieden.'

Kwantificeerbare waarde

Zoals elders in dit blad te lezen is, komt dat deels doordat de baten van ecosysteemdiensten door bomen die wél kwantificeerbaar zijn gemaakt, het qua harde cash niet halen bij de grote bedragen die vastgoed binnen projecten oplevert.

Wat substantieel meer zou kunnen opleveren, zijn groene baten op het gebied van gezondheidszorg en welzijn. Helaas lukt het overheden nog niet om hun groene ambities op deze gebieden op een theoretische manier te onderbouwen. Om een voorbeeld te geven uit de gezondheidszorg: in het verleden rekenden ziekenhuizen hun kosten en omzet uit aan de hand van het aantal 'ligdagen', dat wil zeggen hoe lang patiënten in het ziekenhuis verblijven na hun behandeling. Ziekenhuizen krijgen door verzekeraars namelijk betaald per behandeling. Wat zou het opleveren als patiënten aantoonbaar sneller genezen als zij op een groene omgeving uitkijken en het aantal ligdagen daardoor drastisch vermindert?

Mantje knikt. Hij gelooft zoals iedereen in de groenbranche in de waarde van groen voor gezondheid en welzijn, maar is ook realistisch en hecht veel waarde aan de wetenschap: 'In de sociale wetenschap, waaronder gedrag valt, is vaak geen sprake van een theoretisch voorspellende basis. Er kan pas een voorspellende theorie worden gevormd wanneer zich keer op keer dezelfde uitwerking voordoet. Helaas heeft groentoe passing geen consequente uitwerking op sociaal acceptabel gedrag van mensen. Daardoor zijn de voordelen van groen op dit moment nog te weinig kwantificeerbaar voor effecten op sociale cohesie en maatschappelijk aanvaardbaar gedrag. Mochten er in de toekomst wel wetenschappelijke theorieën tot stand komen over het effect van groen op welzijn, dan biedt dat onmiddellijk perspectieven voor overheden om groen een plek te geven in preventief beleid. Momenteel zijn er wel sociale en gezondheidsbudgetten, maar is er jammer genoeg nog geen structureel beleid voor de openbare ruimte waardoor groen op die gebieden zijn waarde kan bewijzen.'

Ondernemende projectontwikkelaars

Ambities op het vlak van gebiedsontwikkeling zijn ook vaak afhankelijk van overheidsopgaves. Wanneer er een sociale bouwopgave ligt, zal groene aankleding als stuwende werking op de verkoopprijs geen geld opleveren; geen projectontwikkelaar die zich dan uitleeft met waardevol groen. Bij een contingent aan bijvoorbeeld grondgebonden koopwoningen wordt de waarde van groen wel uitgenut ten bate van een hogere WOZ-waarde en return om investment voor projectontwikkelaars. Er zijn altijd particulieren die fors betalen voor wonen in parkachtig groen. Doortastende, visionaire projectontwikkelaars nemen die handschoen op; zij hoeven niet overtuigd te worden door berekeningsprogramma's. Elders in dit blad draait projectontwikkelaar Ballast Nedam het verdienmodel gewoonweg om: eerst groen, dan huizen. Immers: groen verkoopt en is de beste reclame voor huizenverkoop. In de eerste fase vindt een rondleiding plaats langs een pittoreske waterpartij met imposante treurwilgen. De huizen worden vervolgens probleemloos verkocht vanaf papier. Deze aanpak spreekt Mantje wel aan en stemt hem positief.

Segmentatie en maximaal effect

Mantje denkt dat groen het waardevolst is als het planmatig en effectief wordt toegepast. 'Groen doet het altijd goed bij een specifieke doelgroep; daar liggen dus kansen', concludeert Mantje. 'Bij andere doelgroepen blijft (openbaar) groen een showstopper. Denk daarbij aan het nimby-effect (*not in my backyard*). Waarschijnlijk is het aantal voor- en tegenstanders van groen in balans. Er is een plafond aan de waarde van groen als je uitgaat van groentoe passing door waardering. Het is een feit dat op het gebied van openbaar groen de behoeften gesegmenteerd zijn. Groen is ook niet op elke plaats even effectief als het gaat om klimaatadaptatie of het leveren van ecosysteemdiensten. Bijna elke situatie staat op zichzelf. Voor marktpartijen in het groen is het de kunst om per situatie goed te kijken naar de behoeften en de locatiegegevens. Die behoefte kan bestaan uit sociale cohesie, speelgelegenheid, ontspanning, soms uit verkoelende schaduw of water- of fijnstofafvang. Daar kan groen een bijdrage aan leveren, maar die moet goed afgestemd worden met de eindgebruiker. Groen heeft pas waarde als het ten volle gewaardeerd wordt en maximaal effect heeft.'

Waarde creëren

De groenmarkt is relatief klein vergeleken bij andere markten in Nederland. Om business te genereren, moet je als ondernemer dus verbanden en verbindingen kunnen leggen tussen jouw product en wat er speelt in de maatschappij. Mantje denkt veel na over de latente behoeften van mensen. Zijn vraag is: wat willen ze nu het allerliefste, ook al zijn ze zich daar niet direct van bewust? 'Het is lastig om kortstondige trends bij te benen; boomkwekerijen hebben lange aanlooptijden om tot een eindproduct te komen vanwege het groeitempo van bomen. Maar sommige behoeften en wensen zijn van alle tijden, zoals speeltuinen. Die leveren blijde ouders en kinderen op en dus positieve marketing voor de politiek. Als groene sector zijn we de afgelopen jaren een belangrijke rol gaan spelen bij de aanleg van natuurlijke speelplekken zoals struintuinen en klimgroen.'

Het woord 'functioneel' valt. Volgens Mantje was Steve Jobs de grote meester van de latente menselijke behoefte aan functionaliteit. Wellicht geldt dat ook voor groen en gaan wij in Nederland groen pas waarderen als het binnen de functionele behoefte een plaats dicht bij de doorsneeburger kan innemen. Neem die Nederlandse struintuin, of het bomenbladerdek ter vervanging van de vele airco's in Amerika. Mantje heeft goede hoop dat visionairs uit de groene sector zullen opstaan om op dezelfde manier de waarde van groen in de lift te zetten. Is Mantje zelf een visionair? Hij vindt van niet. Althans, hij ziet Boomkwekerij Udenhout als een bedrijf dat opereert in het kielzog van visionairs, dat een grote doelgroep blij kan maken met waardevol groen. 'Wij zetten wel in op bijzondere producten met impact in sortiment en verschijningsvormen. Hiermee proberen we beleidsbepalers en vormgevers te inspireren om de beste keuze te maken binnen het beschikbare budget. Op die manier maken we maximale groenwaarde mogelijk voor een grote doelgroep.'

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31066/groen-heeft-waarde-maar-het-gaat-erom-hoe-groen-wordt-gewaardeerd

i-Tree Nederland is nog niet af!

‘We zijn op zoek naar middelen om i-Tree Nederland te kunnen doorontwikkelen’

i-Tree Nederland, een vertaling van het Amerikaanse softwareprogramma i-Tree, is dit jaar gelanceerd. Maar hoe wordt het toegepast?
Joost Verhagen van Cobra Groeninzicht: ‘i-Tree wordt nog niet echt breed ingezet, maar de eerste stappen zijn zeker gezet. De volgende stap is dat we er samen met gemeenten, waterschappen en provincies voor zorgen dat i-Tree een vaste plaats krijgt in de organisatie. i-Tree is namelijk een geweldig instrument dat concrete stuurinformatie levert.’

Auteur: Karlijn Santi Raats

Voor marktpartij Cobra Groeninzicht is i-Tree Nederland tot nu toe vooral een middel om het belang van bomen aan te tonen. Cobra heeft de baten van de honderd miljoen bomen in Nederland doorgerekend en gebruikt i-Tree bijvoorbeeld bij het opstellen van een bomen-effectanalyse.

Joost Verhagen: ‘We rekenen voor opdrachtgevers uit wat de baten van hun bomen zijn. Jammer genoeg wordt er nog te weinig mee gedaan. Ik snap dat het lastig is; het is misschien nog te vroeg. Zo worden bomenbeleidsplannen pakweg één keer in de tien jaar gereviseerd. Veel gemeenten moeten wachten op een dergelijk revisiemoment voordat ze beleid kunnen schrijven waarin i-Tree als stuurmiddel wordt opgenomen. Maar het belangrijkste is misschien dat i-Tree nog niet ver genoeg is doorontwikkeld om echt indruk te maken. Bovendien denk ik dat we de harde euro's achterwege moeten laten en de focus moeten leggen op de liters, kilo's en vierkante of kubieke meters die uit i-Tree rollen.’

Verhagen legt uit dat de baten die nu door i-Tree Nederland worden berekend voor een gemiddelde boom uitkomen op enkele tientjes per jaar. Verhagen: ‘Het ontwikkelteam voor i-Tree Nederland heeft nog maar enkele onderdelen vertaald naar de Nederlandse situatie. Dat zijn de jaarlijkse waterafvang, CO₂-vastlegging, fijnstofafvang en koolstofvastlegging, vertaald naar hoeveelheden, maar ook naar harde euro's. Daarnaast zegt i-Tree Nederland iets over de waarde van het percentage kroonbedekking.’

‘Dat is bijvoorbeeld handig om te laten zien wat je moet doen om verdwijnende bomen te compenseren met nieuwe aanplant. Maar sommige opdrachtgevers willen met i-Tree een soort afwegingsmodel maken. Ze willen de harde euro's laten meewegen bij de afweging of ze bomen in een project wel of niet moeten kappen, of zelfs bij de vraag of een project al dan niet kan doorgaan. De baten die i-Tree Nederland tot op heden berekent, bedragen echter een paar tientjes per boom per jaar. Dat weegt natuurlijk niet op tegen een miljoenenproject.’

Wellicht is het beeld ontstaan dat i-Tree Nederland ‘af’ is. Verhagen: ‘Niets is minder waar! De Amerikaanse i-Tree bevat nog allerlei thema's die we als ontwikkelteam nog niet naar de Nederlandse situatie hebben vertaald. Sommige daarvan zijn misschien ook niet relevant voor Nederland. Ik denk dan aan energiebesparing op airco's wanneer er bomen nabij bebouwing staan. De Amerikaanse versie neemt ook de stichtingskosten van een boom mee, maar die aanpak past niet bij de Nederlandse situatie. Als we de stichtingskosten meerekenen, klinkt dat de waarde van een boom gigantisch op. Maar nogmaals, het mag niet zo zijn dat we proberen de financiële waarde van een boom zo hoog mogelijk te maken. Het gaat erom dat we onder andere kunnen

Vianen

Cobra Groeninzicht

**‘We moeten de focus leggen op
de liters, kilo’s en vierkante of
kubieke meters die uit i-Tree rollen’**

BESTE PRESTATIES; MINSTE SLIJTAGE

OREGON Speedmax XL .404

Het complete systeem voor Harvesters met ketting, geleidereail en tandwiel

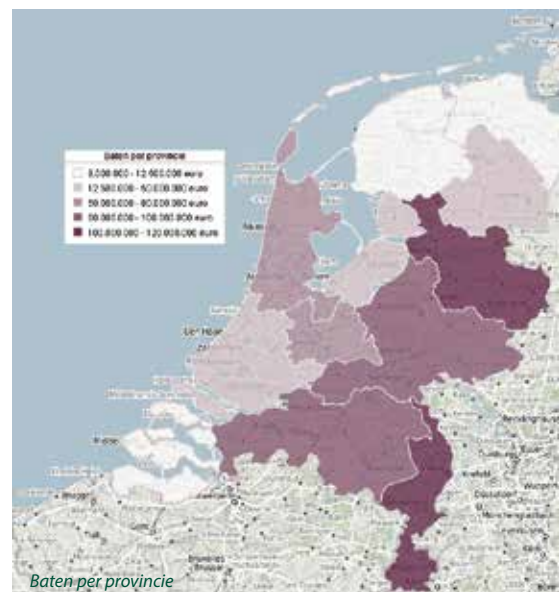
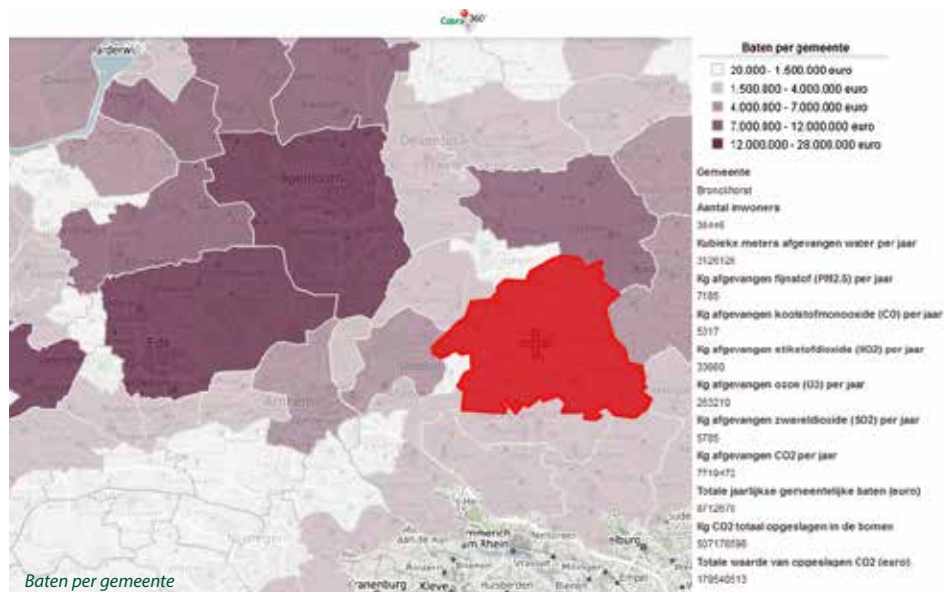
De voordelen van de Oregon SpeedMax .404

- ✓ Betere prestaties en minder slijtage
- ✓ Systeem met geleidereail, tandwiel en ketting ook afzonderlijk bruikbaar
- ✓ Verhoogde zaagsnelheid door bredere en meer stabiele geleidereail
- ✓ De 19HX zaagketting beschikt over agressievere beitels die nog hogere prestaties garanderen

OREGON is verkrijgbaar bij: Stierman De Leeuw

Woudhuizermark 79 • 7325 AC Apeldoorn • Nederland • 31 (0)575 59 99 99 •
info@stiermandeleeuw.nl • www.stiermandeleeuw.nl

GroenGevonden toont een keuzelijst met geschikte boomsoorten; i-Tree brengt de baten in beeld

berekenen hoeveel gram fijnstof een boom elk jaar afvangt en hoeveel koolstof hij vastlegt.' Alhoewel de Nederlandse boomtaxateurs met het Rekenmodel Boomwaarde ook rekening houden met de aanplant- en beheerkosten, heeft het ontwikkelteam die nog niet kunnen meenemen in de vertaalslag. Niet alleen stichtingskosten kunnen in de toekomst worden meegenomen in de batenberekening; Verhagen noemt ook baten zoals de WOZ-waardestijging als gevolg van een groenere omgeving. 'Als werkgroep willen we i-Tree Nederland graag verder uitbreiden, zodat een volledig beeld ontstaat van de baten van bomen. Het is alleen erg kostbaar om een wetenschappelijk onderbouwde vertaling van alle i-Tree-onderdelen te maken en om een uitbreiding van i-Tree te ontwikkelen', legt Verhagen uit. 'We hebben als werkgroep de middelen nog niet. Stadswerk heeft gelukkig een i-Tree-kernteam opgericht, met daarin afgevaardigden van alle belangengroepen. Om i-Tree Nederland te kunnen doorontwikkelen, zijn we nu vooral op zoek naar middelen.'

Het is dus essentieel dat er animo is voor vervolgstappen voor i-Tree Nederland. Verhagen knikt: 'We zijn er nog niet! De groene vakwereld is enthousiast, maar eigenlijk ligt de bal bij

gemeenten, provincies en waterschappen. Wat Cobra doet, is laten zien dat er geen ingewikkelde onderzoeken nodig zijn om de baten van bomen in kaart te brengen. Sterker nog, we hebben alles al op de plank liggen. Wij hebben alle honderd miljoen bomen van Nederland met de BomenMonitor in kaart gebracht en vervolgens met i-Tree Nederland de baten ervan berekend. Natuurlijk moet er op project-niveau specifieker worden gekeken, maar een globaal beeld per provincie, gemeente, wijk of buurt bestaat al.'

Cobra Groeninzicht ontwikkelt op dit moment de tool GroenGevonden, waarmee de baten van nieuw aan te planten bomen volgens i-Tree direct worden doorgerekend. GroenGevonden wordt samen met gemeenten ontwikkeld. Speciaal hiervoor organiseert Cobra verschillende inspiratiedagen, waarbij de partners direct sturing geven aan deze innovatie. Verhagen vertelt wat de tool doet: 'We hebben landsdekkend hitte- en vochtstress, grondwater, infra en bodemsoort in kaart. Je kunt als gebruiker op de kaart aangeven waar je bomen wilt planten. Kijkend naar de specifieke omgevingsfactoren geeft GroenGevonden een keuzelijst met boomsoorten die passen op die plaats. Gebruikers kunnen vervolgens ingeven

welke eigenschappen belangrijk zijn voor de nieuwe aanplant, bijvoorbeeld fijnstofvangend vermogen of biodiversiteit. Bovendien kunnen gebruikers na het kiezen van een boomsoort in GroenGevonden zien waar deze soort staat in hun gebied.'

'GroenGevonden helpt om een diverser en niet alledaags sortiment samen te stellen, waarbij rekening wordt gehouden met de lokale omstandigheden, actuele thema's en gewenste details. Onze dendroloog Jaap Smit reist heel Europa door om te kijken hoe boomsoorten zich houden in verschillende klimaatomstandigheden. De sortimentslijst in GroenGevonden wordt continu aangevuld op basis van nieuwe inzichten en vondsten.'

Terug naar i-Tree. 'Van de gekozen soort willen we meteen in beeld brengen welke baten de boom of bomen opleveren, nu en in de toekomst. Zo helpt GroenGevonden ook rationele afwegingen te maken bij de vraag hoeveel bomen van een bepaalde maat geplant moeten worden om de doelstellingen te halen.' Verhagen kan niet wachten om de volgende stap te zetten met i-Tree Nederland en wil geïnteresseerde partijen enthousiasmeren om verdere vertaling van het programma financieel te steunen.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31070/i-tree-nederland-is-nog-niet-af

Feestelijke opening bij Weijtmans

In juli is het nieuwe bedrijfscomplex van Boomrooierij Weijtmans officieel in gebruik genomen. De opening in Udenhout kon rekenen op veel belangstelling en ook vakblad Boomzorg was erbij aanwezig. De gehele dag werd het nieuwe pand opengesteld voor personeel en familie, burens, plaatsgenoten en belanghebbenden bij de realisatie van het complex. Uiteraard was het uitgebreide materieelpark vrijwel compleet aanwezig en op het terrein opgesteld. Een andere blikvanger was de opstelling van de vier telekranen van Weijtmans, toch wel uniek in Nederland. Onderdeel van de openingsceremonie was een demonstratie van paard en mallejan, onder strakke regie van Wim Weijtmans sr.

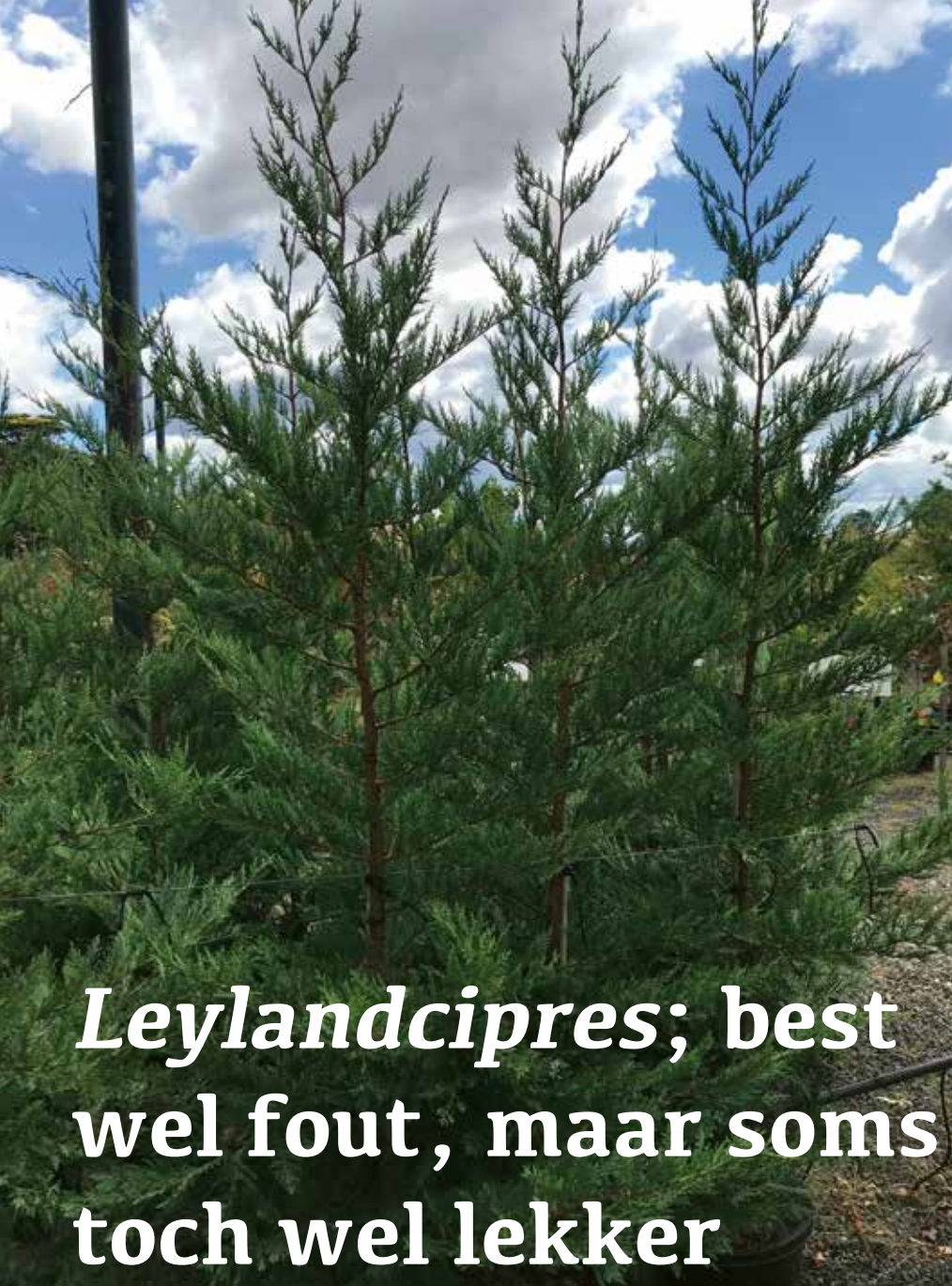

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/30958/in-beeld-feestelijke-Opening-nieuw-bedrijfscomplex-weijtmans

Leylandcipres; best wel fout, maar soms toch wel lekker

Het hybride geslacht *x Cupressocyparis**

Tijdens mijn terugreis via de A28 rinkelt de mobiele telefoon met het geluid van zo'n oude bakeliet telefoon. Op het scherm zie ik een bekende naam: 'Hé Willem, Jan hier.' De oude garde onder de lezers van het feuilleton kennen deze bijzondere *homo sapiens* inmiddels. Na de gebruikelijke prietpraat over het werk, het thuisfront en de nieuwe auto wordt het serieuzer.

Willem: 'JP, luister. Dank je dat je naar je oude makker geluisterd hebt, want zo af en toe komen er coniferen en ander naaldhout langs in jouw vakblad. Prima. Ik sla de moeilijke stukjes over loofhout nog altijd over; dat vind je niet erg, toch?' 'Nee hoor Willem, ik zou niet durven.' Een schaterende lach uit de luidspeakers: 'Jij en niet durven, daar kan ik een boek over schrijven, bij wijze van spreken.' 'Ik ben niet zo'n schrijver. Zeg het eens, Willem,

wat kan ik voor je doen?' Annemarie wil een mooie coniferen haag achter in de tuin. Die ouwe schuur is weg en ze wil geen schutting. Het moet groen zijn, ook in de winter. Wat moet ik dan nemen?' 'Nou Willem, het hybride geslacht *Cupressocyparis* is daar heel goed bruikbaar voor. En omdat je zo'n fan bent van *Gymnospermae*, zal ik een deel van het feuilleton aan deze makker aan wijden.' Willem: 'Graag. Dat opschrijven, bedoel ik; dan kan ik het nog een paar keer nalezen, mafkees.' 'Ik bel je als ik weer eens in de buurt ben, Willem en dan pakken we een limonade.' Willem: 'Top. De mazzel.'

**x Cupressocyparis* heeft volgens mijn 'vrienden' de taxanomen om allerlei redenen een andere naam gekregen, namelijk *x Cuprocyparis*, omdat er volgens die groep met een van de

Racisme is overal; zelfs in de bomenwereld. Als recht geaard dendroloog hoor je van bepaalde bomen eigenlijk niet te houden; apenverdriet, de treurwilg, en natuurlijk de hoofdrolspeler van deze editie van het JP Mauritz Feuilleton: de conifeer, zijn zomaar een paar voorbeelden. Maar laten we eens eerlijk zijn: deze conifeer moet je een beetje als een *guilty pleasure* beschouwen. Soms is het gewoon een prima boom.

Auteur: Jan P. Mauritz VRT

x Cupressocyparis leylandii 'Leighton Green'

kruisouders iets anders aan de orde is. U weet allen dat uw schrijver aanhanger is van de oude grootmeester Linnaeus, die op basis van morfologische (= zichtbare) kenmerken onder andere het plantenrijk ingedeeld heeft. Ik doe dus niet mee aan die hedendaagse flauwekul die uitgaat van DNA-profielen die uitsluitend met een elektronenmicroscop zichtbaar worden. Afgezien van de aanschafkosten past zo'n ding niet eens in de kofferbak van een gemiddelde midden-klasse! Verder maak ik er geen woorden meer aan vuil.

Inleiding

Binnen de systematische indeling van het *Regnum Vegetabile* – het Plantenrijk – behoort het geslacht *x Cupressocyparis* tot de afdeling *Gymnospermae* oftewel naaktzadigen, en vervolgens tot de klasse van de *Coniferopsida*.

8 min. leestijd

SORTIMENT

Ik doe dus niet mee aan die hedendaagse flauwekul die uitgaat van DNA-profielen die uitsluitend met een elektronenmicroscop zichtbaar worden

Deze klasse bestaat uit slechts één orde, de *Coniferae*. Daarbinnen tot de familie van de *Cupressaceae*, anders gezegd de cypressenfamilie. Voor de liefhebbers: de vijf andere families binnen de orde zijn: de *Pinaceae*, *Taxodiaceae*, *Podocarpaceae*, *Cephalotaxaceae* en *Araucariaceae*.

De cypressenfamilie bestaat uit 28 tot 30 genera of geslachten, met ongeveer 140 species of soorten en honderden cv's. Alle individuen van deze familie zijn zomer- en wintergroen; ze verliezen hun (schubvormige) bladeren niet. De vrij grote familie is voor de determinatie

van de verschillende makers weer onderverdeeld in zeven subspecies of onderfamilies. De hoofdpersoon van dit deel van het feuilleton, *x Cupressocyparis*, heeft zijn plaats binnen de *Cupressoideae*. De andere zes subspecies laat uw schrijver voor dit moment onbesproken. Het x-teken voor de geslachtsnaam geeft aan dat het een geslachtshybride betreft: een kruising tussen twee species van twee verschillende geslachten. We noemen het ontstane 'product' een 'intergenerische hybride'. Deze bijzondere kruising is ontstaan uit *Cupressus macrocarpa* x *Chamaecyparis nootkatensis*. Het geslacht kent slechts drie hybride soorten, waarbij de vader

altijd *Chamaecyparis nootkatensis* is met wisselende vrouwelijke contacten.

Kenmerken

Het geslacht *x Cupressocyparis* is hoogstwaarschijnlijk al omstreeks 1840 ontstaan in de tuinen van Bicton Garden in Engeland, maar toen niet van een naam voorzien en gevalideerd. In 1888 zijn door kruisingen in het park op het landgoed Leighton Hall in Wales dezelfde species ontstaan. De eigenaar van het landgoed, de schatrijke bankier Christopher Leyland, of zijn oppertuinman, heeft de vrouwelijke kegels van *Cupressus macrocarpa* bevrucht met stuijmeel van *Chamaecyparis nootkatensis*. Deze oudst bekende bastaard is geplant op het landgoed en door de neef van de bankier, captain J.M. Naylor, die het *estate* erfde, in 1910 in cultuur gebracht. Bijzonder is dat de species pas in 1937 beschreven en gevalideerd is door William Dalimore en Bruce Jackson in de eerste editie van hun 'Handbook of Coniferae including Ginkgoaceae'. Deze twee botanici introduceerden de naamgeving *x Cupressocyparis leylandii*, waarvan akte!

x Cupressocyparis leylandii 'Gold Rider'
snoei vorm

x Cupressocyparis leylandii
'Haggerston'
'Grey' jonge species

x Cupressocyparis leylandii 'Naylor Blue'

x Cupressocyparis notabilis 'Martha'

Zoals boven al aangegeven, behoort het geslacht *x Cupressocyparis* tot de afdeling van de *Gymnospermae* oftewel naaktzadigen. Ik neem aan dat Willem het volgende tekstblokje gewoon overslaat. Vanaf hier dan Willem. Naaktzadigen zijn zaadplanten met onbedekte zaadknoppen, zodat de pollen (het manlijk zaad) bij de *micropyle* naar binnen kunnen. (De *micropyle* is de kleine kiemopening aan de top van de zaadknop, waardoor de pollen binnenkomen voor de bevruchting.) Zoals alle zaadplanten vormen naaktzadigen dus zaden, maar in tegenstelling tot bedektzadigen hebben naaktzadigen geen stamper of vruchtbeginsel; daarom dragen naaktzadigen ook nooit 'echte' vruchten. Wel kunnen zogenaamde schijnvruchten aanwezig zijn die de functie van eetbare vruchten vervullen, zoals bij *Juniperus*, *Taxus* en *Ginkgo*. In de meeste gevallen wordt er binnen de species van deze afdeling een kegel gevormd, waar tussen de kegelribben het zaad als een onbedekt zaadje ligt, met of zonder

vruchtvleugel van enerlei vorm. Bij rijping opent deze kegel zich om het zaad vrij te geven. Dat zaad wordt veelal door de wind verspreid. De familie van de *Cupressaceae* is de meest verspreide coniferenfamilie ter wereld. Er zijn letterlijk overal species van deze omvangrijke familie te vinden, met uitzondering van de pool- en toendraklimaatzones en het tropisch regenwoud. Vanaf 71° noorderbreedte, hoog in Noorwegen, groeit *Juniperus communis*, tot aan 55° zuiderbreedte, diep onder in Zuid-Amerika, waar *Pilgerodendron uviferum* groeit. De op 5200 m hoogte in Tibet groeiende *Juniperus indica* is recordhouder hoogte van alle houtige gewassen, en *Cupressus dupreziana* groeit in het uiterst dorre, droge en hete klimaatgebied van de centrale Sahara in Afrika. Ondanks het enorme verspreidingsgebied van deze familie groeien veel geslachten, en een stapje lager, veel soorten van die geslachten, in kleine, endemische gebieden, waardoor er een groot aantal individuen toch tot de categorie bedreigde

plantensoorten behoort. Endemisch betekent: in beperkte en besloten gebieden die uniek zijn op aarde.

De grootste exemplaren van *x Cupressocyparis leylandii* staan op bovengenoemd landgoed en op het landgoed Haggerston Castle in Northumberland, een district tegen Schotland aan, waar de species respectievelijk ca. 21 m en 23 m hoog zijn; joppers dus. De 2/3-regel van JPM is ook niet van toepassing op *Gymnospermae*. Hoe hoog de bomen op soortniveau uiteindelijk worden weet niemand. Een wilde gok van uw schrijver, gebaseerd op de hoogte van de beide kruisouders, is ca. 35-40 m hoog.

Het zijn snelgroeiende species met een smal-piramidale tot kegelvormige, dicht vertakte kroon, met deels horizontaal afstaande takken in het midden van de kroon, en richting de doorgaande, sterke en zeer rechte stam meer

De familie van de *Cupressaceae* is de meest verspreide coniferenfamilie ter wereld

opgaande takstructuren. De top van de kroon is smal en kort toegepunt. De stamschors is in beginsel glad en lichtbruin tot roodbruin van kleur en licht geschubd. Op oudere leeftijd ontstaan overlangs smalle en loszittende baststroken. Het blad bestaat uit geschubde, groene twijgen en staat tussen beide ouders in. Dat zegt velen van u helaas niet veel. Zelfstudie is een schone zaak, dus bij dezen wordt u vriendelijk aangemoedigd dit fenomeen zelf eens te doorgronden.

De schubben zijn grijsgroen tot diepgroen van kleur. De twijgen staan veelal rondom de twijgen, waardoor een vierkantig beeld ontstaat. De bloei is zoals gezegd eenslachtig, met weinig opvallende mannelijke en vrouwelijke 'bloempjes'. De vrucht is een rondachtig kegeltje van 12 tot 20 mm lang en breed, met vier tot zes gehoornde schubben, die eerst glanzend donkergroen en bij rijping lichtblauw en bewaasd zijn. De makker wordt veel als windhaag of erfafscheiding toegepast, groeit als een beer en

moet als haagvorm minimaal twee keer per jaar geknipt worden. Er zijn drie verschillende soorten van het geslacht en een veertigtal klonen die als cv bekend zijn.

Het sortiment

Dat begint bij 'Atlas' en eindigt bij 'Yellow Dust'. Ze komen bij lange na niet allemaal langs, gewoon omdat de meeste niet of nauwelijks in cultuur zijn. Toch klimmen er een aantal het podium op, zoals u van uw schrijver gewend bent in alfabetische volgorde.

x Cupressocyparis leylandii 'Castlewellan Gold'
Deze gelige variant van de *Leylandii* is in 1963 geselecteerd uit een groep zaailingen uit het park bij Castlewellan House in Noord-Ierland. Het zaad was gewonnen uit een gele variant van moeder *Cupressus*. De boom heeft een kegelvormige kroon; de jonge scheuten zijn goudgeel bij uitlopen en verkleuren daarna naar olijfgroen. Veel overige kenmerken als van de soort, maar naar verwachting kleiner van formaat dan de soort.

Uw schrijver wijkt even van de volgorde af; u begrijpt zo wel waarom.

x Cupressocyparis leylandii 'Haggerston Grey'
Dit is de bekendste van de zes Haggerston-types van Haggerston Nursery in Kingsland, boven Londen. Een makker die lijkt op de soort, maar met een meer open kroon en grijs-groen loof. Verder staan de twijgen in twee loodrechte vlakken op elkaar, dus meer overstaand, zoals bij *Pseudotsuga*.

De makker wordt ook veel als windhaag rondom fruitteeltpercelen toegepast, groeit als een beer en moet als haagvorm minimaal twee keer per jaar geknipt worden. Door de wat meer open kroonstruur komt er iets meer wind door de haag.

x Cupressocyparis leylandii 'Golconda'
Dit is een lichtgele mutant van de bovenstaande species, vandaar de alfabetische wisseling. Deze species heeft de structuur en groeiwijze van Haggerston Grey. De cv 'Harlekijn' heeft talrijke witte vlekken van 5 tot 8 cm op het groene loof.

x Cupressocyparis leylandii 'Gold Rider'
Een Nederlandse selectie uit 1975; is beperkt in cultuur. Een fraaie, echt gele species, die kleiner blijft dan de soort. De kroonvorm is smal piramidaal tot kegelvormig. Een aanrader!

WORTELGELEIDING

RootBarrier® RollRib®

- Verkrijgbaar op rol met een lengte van 21 en 75 meter
- Flexibele toepassing: lineair, rondom en vierkant
- Snel en eenvoudig te snijden en plaatsen
- Voor nieuwe beplanting en bestaande bomen
- Te gebruiken op korte afstand van de boom
- Grondverankering door geïntegreerde ribben
- Eenvoudig op gewenste lengte te snijden dankzij snijlijn op iedere meter

ONDERGRONDSE KLUITVERANKERING

RootBarrier® Arbretio

- Snel en makkelijk aan te brengen, tijd- en kostenbesparend
- Goede verankering in substraten en normale bodemomstandigheden
- Stimuleert de beworteling waardoor de boom vlot zelf voldoende verankerd
- Geen zichtbare verankering, kant en klaar eindbeeld
- Geen boompalen nodig (zeer praktisch m.b.t. kabels en leidingen)
- Geen stambeschadiging door boomband
- 100% biologisch afbreekbaar
- De Arbretio® hoeft niet verwijderd te worden

NIEUW

ROOTBARRIER

MADE BY KING

KING RootBarrier • T +31 (0) 320 215 805 • sales@rootbarrier.nl • kingrootbarrier.com

Bent u toe aan nieuwe machines voor uw golfbaanonderhoud?

ER KAN ER MAAR ÉÉN DE BESTE ZIJN!

Trotse leverancier

En niet zonder reden!

Waarom Jacobsen?

- Maaimachines voor elke situatie
- Legendarisch maaibeeld
- Bijna 200 jaar ervaring
- Duurzaamheid
- Kwaliteit
- Service

Hebben wij uw interesse gewekt?

Kijk op: www.pols.nl/golf

Bel naar: 0181 - 45 88 45

Mail naar: info@pols.nl

Dit is een andere bastaard die voortkomt uit een kruising tussen *Chamaecyparis nootkatensis* x *Cupressus arizonica*

x Cupressocyparis leylandii 'Leighton Green'

Een oude selectie uit 1911 uit hetzelfde park als de stamvader op het landgoed Leighton Hall in Wales. Deze makker heeft een zeer dichte kroonvorm met meer platte scheuten en is heldergroen van kleur. De kroonvorm is breed zuilvormig en dat blijft bij het klimmen der jaren vrijwel constant. De species wordt een meter of 18-20 hoog, maar dat is tot 2019. De groei zit er dus nog in en waar het stopt ...

x Cupressocyparis leylandii 'Naylor's Blue'

Deze species is vernoemd naar de neef van de bankier Leyland, captain J.M. Naylor, die hem zoals gezegd van zijn oom kreeg, het botanische werk voortzette en de species in cultuur bracht. De blauw-grijze species kwam voort uit stek van een in 1954 omgewaaid species in het park. De boom heeft donker blauwgrijs zacht loof, met een soort driedimensionale scheuten aan de twijgen. Het is een wat ruigere en kleurige variant van de stamvader. De boom is moeilijk te vermeerderen.

x Cupressocyparis leylandii 'Silver Dust'

Een mooie Engelse selectie, waarvan de selecteur onbekend is. Het is een zeer snel groeiende species met een vrij open kroon. De hoogste makker, bijna 17 m hoog, staat in het park van Sissinghurst Castle bij Cranbrook onder Londen. Het blauwgroene tot diep donkergroene loof vertoont witte twijgvariaties, die standvastig zijn en dus niet verdwijnen. Het geeft deze wat meer gesloten kroonvorm een fraai karakter. De boom is zeer beperkt in cultuur, helaas.

x Cupressocyparis leylandii 'Sirebo'

Deze Nederlandse species uit 1982 heeft witbont gespikkeld loof en verder vrijwel gelijke afmetingen en morfologische kenmerken als de soort. De naam is een samentrekking van 'stichting Promotie Sierteelt Regio Boskoop'.

x Cupressocyparis notabilis

Dit is een andere bastaard die voortkomt uit een kruising tussen *Chamaecyparis nootkatensis* x *Cupressus arizonica*. Een andere moeder, dus. Deze selectie uit 1956 is ook weer ontstaan op hetzelfde park van Leighton Hall. Het is een species met een meer open kegelvormige kroon met fraaie purper-grijze, afbladderende schors en paarsrode scheuten van mama *Cupressus*. De boom wordt niet zo groot als zijn bastaardbroertje, tot een meter of 10 hoog, en vraagt een wat beschutte standplaats in de jeugdfase. Er bestaan meerdere cv's van deze hybride, waarvan er een op het podium komt.

x Cupressocyparis notabilis 'Martha'

Een selectie van de soort uit het J.C. Raulston Arboretum van North Carolina State University in Raleigh. De sectie stamt uit 1987 en kenmerkt zich met name door de enigszins afhangende twijgen en het blauwig groengrijze loof. De boom groeit als de soort, met dezelfde vormen en maten. De species is vernoemd naar de vrouw van George Washington, de eerste president van de VS.

x Cupressocyparis ovensii

Een Amerikaanse hybride die in 1961 is geselecteerd door boomkweker H. Ovens. De kruisouders zijn in dit geval (moeder) *Cupressus lusitanica* x (vader) *Chamaecyparis nootkatensis*. Het is een grote en hoge species, met een breed piramidale kroon met een vrij losse habitus. De wijd afstaande takken met aan de uiteinden afhangende twijgen lijken sterk op papa *Chamaecyparis nootkatensis*. Het loof is diepgroen van kleur, het meest donkergroen van het geslacht.

Afsluitend

Het geslacht *x Cupressocyparis* is een heel bijzonder wintergroen geslacht, dat veel meer toegepast kan worden dan op dit moment het

geval is, zowel in openbare als private ruimten. Het geslacht, met name het aantal cv's, is veel groter dan in dit deel van het feuilleton beschreven staat. Het is niet anders. De makkers groeien allemaal als een beer en laten zich als solitair en als haagvormer gebruiken. Ze laten zich heel gemakkelijk vormen tot een hoogstam, waardoor gebruik als straat- en laanboom ook zeker tot de mogelijkheden behoort. In Lemmer staat zo'n exemplaar in de verharding. Dat is al een monumentale boom, met een hoogte van ruim 16 m en een stamomtrek van ruim 3,50 meter, een monumentale rakker dus. Veel boombeheerders weten niet wat ze missen, totdat ze zich in het geslacht verdiepen en de bijzondere verschillen van de soorten eens bestuderen. Wel spreekt uw schrijver de verwachting uit dat u, waarde lezers, eens wat meer aandacht schenkt aan dit bijzondere geslacht, om het vervolgens te gebruiken en de omgeving ermee te verrijken!

Groet

J.A.P.

DGA Mauritz Adviseurs & Taxateurs BV.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31036/leylandcipresbest-wel-fout-maar-soms-toch-wel-lekker

Boombeheerder Sondeijker op bomvol congres: 'Hij gaat niet meer weg; we moeten goed beheersen'

Landelijke Bijeenkomst Eikenprocessierups overspoeld door bezorgde beheerders

Op 25 oktober werd de Landelijke Bijeenkomst Eikenprocessierups gehouden, georganiseerd door de samenwerkende partijen van het Kennisplatform Processierups, in opdracht van het ministerie van LNV. De congreszaal zat bomvol; de helft van de aanwezigen waren overheidsvertegenwoordigers. Dagvoorzitter Arnold van Vliet, bekend uit de media en werkzaam bij Wageningen Environmental Research, smeedde alle lezingen aan elkaar.

Auteur: Karlijn Santi Raats

Grote behoefte aan informatie

In grote delen van Nederland was er in 2019 een sterke toename van het aantal eikenprocessierupsen. Dat bleek uit het aantal bezoeken aan de huisarts met klachten door de rups. De overlast dit jaar was vergelijkbaar met de dubbele impact van een griep epidemie. Volgens Silvia Hellingman van Hellingman Onderzoek en Advies zijn er weer volop vlinders gevangen in feromoonvallen, zodat de plaagdruk van volgend jaar beslist niet lager wordt ingeschat dan dit jaar. De dennenprocessierups, het neefje van de eikenprocessierups met nog meer brandharen, staat ook aan onze grens. De grote aandacht voor de eikenprocessierups dit jaar was dus terecht, ook al blijft de overlast gelukkig beperkt tot pseudo-allergische klachten aan de huid, ogen, neus, keel en bovenste luchtwegen of algehele malaise. Overigens hadden ook dieren last van de rups, zo vertelde bezoeker Ben van Dinther, beleidsadviseur Natura 2000

bij de provincie Overijssel aan het vakblad: een van de leden van de Raad van State verloor haar hond toen deze beet in een nest dat uit de boom was gevallen. Het aangeslagen lid maakte zich prompt hard voor een motie tot gecoördineerde EPR-beheersing in de provincie Overijssel.

Arts Henk Jans, tevens lid van het Kenniscentrum Eikenprocessierups, merkte tijdens zijn lezing op dat de betreffende websites in 2019 een enorm aantal unieke bezoekers hadden. De door Kennisplatform Processierups opgerichte website Processierups.nu scoorde in week 27 tot en met 29 meer dan 120 duizend paginabezoekers. Huisarts.nl had er in week 25 tot en met 27 maar liefst 540 duizend. 'Dat betekent dat in elk gezin wel iemand heeft zitten uitpluizen op internet wat er gedaan moet worden met klachten door eikenprocessierups', schetst de arts. Deze bezorgdheid werd gere-

Minister Schouten van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft opdracht gegeven tot de oprichting van het Kennisplatform Processierups. Daarin zitten het ministerie van LNV, het RIVM, het KAD, GGD GHOR NL en het Kenniscentrum Eikenprocessierups. De laatste organisatie bestaat uit de leerstoelgroep Milieusysteemanalyse Wageningen Universiteit, Hellingman Onderzoek en Advies, Terra Nostra, Jans Consultancy Gezondheid en Milieu, Stichting voor Duurzame Ontwikkeling, Wageningen Environmental Research en Nature Today. Het Kennisplatform heeft dit jaar de website Processierups.nu opgericht, een update gemaakt van het protocol afvalverwerking, een actuele versie van de Leidraad Eikenprocessierups uitgebracht (die na 2013 niet meer was vernieuwd) en deze eerste landelijke bijeenkomst georganiseerd. In het voorjaar van 2020 wil het Kennisplatform opnieuw een landelijke bijeenkomst houden om de voortschrijdende inzichten te delen. Dit laat de algemeen secretaris van het RIVM, Jannie van der Helm, weten. Lejo van der Heiden van het ministerie van LNV, lid van het Kennisplatform Processierups, vertelde op het congres dat het ministerie trots is op de bestrijders en vindt dat ze goed bezig zijn. Naast het faciliteren van de oprichting van de website denkt het ministerie mee bij het actualiseren van de leidraad Eikenprocessierups en helpt het mee om een onderzoeksagenda op te stellen.

flecteerd in het congresbezoek: er was een aanmeldingsstop, anders waren er dubbel zoveel bezoekers geweest. Nu was de zaal met ruim vijfhonderd stoelen tot de nok toe gevuld. De enquête die de organisatie naar de aanmelders had verstuurd, was volgens algemeen secretaris Jannie van der Helm van het ministerie van RIVM 256 keer geretourneerd; in 43 procent van de gevallen betrof dit gemeenten. Overal in de zaal zaten beheerders en beleidsmakers van gemeenten, waterschappen en provincies. Daartussenin bewogen zich gretige marktpartijen. Ook waren er mensen uit de gezondheidszorg en natuurbeheerorganisaties. Arts Jans vertelde dat de druk op de zorgketen het afgelopen jaar te groot was. Huisartsen werden volgens hem overvraagd en hadden minder tijd voor patiënten met andere klachten. 'Zelfhulp kan in veel gevallen ook prima, als het jeuk of netelroos betreft. Voor ernstigere klachten moet men wel naar de huisarts.'

Grondnesten

Silvia Hellingman van Hellingman Onderzoek en Advies gaf uitleg over het verschijnsel grondnesten, dat in principe al sinds 2010 bekend is: rupsen kruipen in de grond om te verpoppen, soms tot 1 meter van de stam. 'We hebben gaas gespannen rond bomen en vingen daar veel uitgekomen vlinders mee. Omdat ze tot wel 1 meter rond de stam uitkomen, gaan we volgend jaar tentjes plaatsen rond de bomen', aldus Hellingman. In de grond kunnen de rupsen ook in 'diapauze' gaan: ze blijven als rups in het vierde larvestadium of als pop een of meerdere jaren in rust voordat

ze weer actief worden. Dit verklaart de uitbraaken op plekken waar in het voorjaar intensief preventief bespoten is. Hellingman legt uit: 'Eikenprocessierupsen vluchten de grond in bij hoge temperaturen en blootstelling aan de volle zon. Als het heet is in de boom en er weinig beschutting is, vaak doordat de boom hoog is opgekroond, zoeken ze koelte in de grond. Door droogte kunnen bladeren verdorren en door eikenmeeldauw kunnen ze vies smaken voor de rupsen. Alertheid op nieuwe lichtingen vanuit de grond is dus geboden. Men moet goed kijken of de nesten leeg zijn en er kunnen insectparasitaire nematoden worden ingezet bij nesten in de grond.'

Geactualiseerde leidraad

Joop Spijker van Wageningen Environmental Research ging dieper in op de geactualiseerde Leidraad Eikenprocessierups. Hij en zijn collega's hadden hard gewerkt om de leidraad op de dag van het congres om 11.00 uur gereed te hebben om te downloaden. 'Hierin staat informatie over preventieve bestrijding met Bt of nematoden, handmatig na behandeling met lijn of wegzuigen en verassen, natuurlijke bestrijding door het aantrekken van vogels, insecten, spinnen of vleermuizen als natuurlijke vijanden, curatieve bestrijding, afvalverwerking, monitoring (nesten tellen en/of feromoonvallen plaatsen) en rekening houden met andere vlindersoorten.' Later vertelde Jan Buis van de GGD Amsterdam dat de hoofdstad, waar feitelijk alle nesten en rupsen worden bestreden, samenwerkt met de Vlinderstichting, zodat andere vlinders geen gevaar lopen.

Arnold van Vliet, dagvoorzitter

De Leidraad EPR wordt gepresenteerd.

MORE THAN QUALITY

Bij de aanleg van groenprojecten is goed plantmateriaal essentieel, evenals levering op het juiste tijdstip en de gewenste plaats. In samenspraak met de opdrachtgever levert Boomkwekerij Udenhout het totaalpakket aan groen. Just in time, voor een geslaagd project.

**BOOMKWEKERIJ
UDENHOUT**
MORE THAN EXCELLENT TREES

Silvia Hellingman vertelt over grondbestanden, vlindervangsten en de verwachte plaagdruk in 2020.

De Leidraad geeft ook adviezen over het langzaam veranderen van een bomenbestand. Spijker: 'We moeten af van de monocultuur van eiken, maar ze hoeven nu ook weer niet allemaal weg! We moeten een evenwicht in ons bomenbestand aanbrengen, bijvoorbeeld aan de hand van de diversiteitsrichtlijn van Santamour, de 10-20-30-procentregel qua soort, geslacht en familie. Wat ook belangrijk is, is het maken van risicoanalyses: op welke plekken zijn veel mensen of dieren?'

Het Kennisplatform Processierups wil de leidraad volgend jaar verder verbeteren. Daarnaast is er een onderzoeksvoorstel ingediend bij de topsector T&U, waarbij samenwerking zal worden gezocht met een tiental beheerders.

Doel: uniforme registratie

Henry Kuppen hamert al jaren op diversiteit en 'omvormen' van het bomenbestand, en dat deed hij nu weer. 'Je kunt dat geleidelijk aan doen, door na een storm niet in te boeten met eiken maar met een andere boomsoort.' Ook wees hij erop dat één vogelnestkastje ophan-

gen niet genoeg is om de EPR-plaagdruk te verlagen, maar dat een complex maatregelenpakket nodig is, afhankelijk van de situatie. Toch verbaasde Kuppen zich erover dat er na dertig jaar aanwezigheid van de eikenprocessierups in Nederland nog steeds geen overzicht is van plaatsen waar eiken staan en waar de eikenprocessierups het grootste risico vormt. 'Nu komen er nog subjectieve registraties binnen, die bijvoorbeeld niets zeggen over de grootte van de plaagdruk. Het kan een nest zijn ter grootte van een tennisbal, een voetbal of een deken rond de hele stam van de boom! We zoeken naar uniformiteit in de registratie van de grootte van het risico. We krijgen het beestje nooit meer weg; het hoogst haalbare is beheersen en dat doe je door risico's goed in te schatten. Daarvoor moeten we weten waar eiken staan, waar nesten zitten en waar veel mensen en dieren zijn.' Kuppen spoorde aan om zo zorgvuldig mogelijk te kwantificeren. Nog te vaak ziet hij dat de bestrijding budgetgestuurd gebeurt of op basis van een onderbuikgevoel. Kuppen toonde zich blij met de steun van het ministerie. 'We kunnen nu

Jacco Brink, gemeente Dronen

een gecoördineerde beheersaanpak opzetten.' Op de vraag waarom de landelijke overheid niet alle eiken in kaart brengt om snel tot een plan van aanpak voor dit volksgezondheidsprobleem te komen, antwoordt Kuppen: 'Haast leidt nergens toe; het is beter om het goed te doen.' Pressie vanuit de landelijke overheid op de partijen die eikenprocessierups in hun eiken hebben, ziet Kuppen ook niet direct als noodzakelijk. Daarvoor is de volksgezondheidssituatie niet alarmerend genoeg.

Afvalverwerking

Kuppen haalde nog even aan hoe brancheorganisatie Cumela op 5 juli dit jaar alarm sloeg: afvalverwerkers accepteerden geen EPR-afval meer nadat een poliepgrijper een zak met EPR-afval had opengescheurd, waarna de inhoud in het afvalverwerkingssysteem terecht was gekomen. De hele fabriek lag hierna stil. 'Er vond direct overleg plaats tussen de betrokken ministeries en bedrijven; daarop verscheen op 22 juli een nieuw protocol afvalverwerking. Dat was een snelle reactie. Helaas zijn er desondanks

Henry Kuppen hamert al jaren op diversiteit en doet dat nog maar eens.

Kies een opleiding!

- European Treeworker
- European Treetechnician

Wij bieden je diverse opleidingstrajecten

- Modulaire cursussen
- BBL-trajecten
- In-company trainingen
- Diverse korte trainingen voor boomverzorgers

Informatie en aanmelding:

www.helicon.nl/mbo/opleidingen/101/boomverzorging-etw/

Helicon MBO Velp

André Hilbrand, 06 24 67 51 22
a.hillebrand@helicon.nl

Helicon MBO Eindhoven

Corik Geurts, 06 30 67 88 08
c.geurts@helicon.nl

helicon.nl

Eenvoudig en zonder moeite de volledige regie over uw boomdata.

Treedash®: beter beheeren, analyseren, rapporteren en presenteren.

> **treedash.nl**

T 0318 479 166
@ info@treeologic.nl
I www.treeologic.nl

GTM PROFESSIONAL®

HOUTVERSNIJPERSAARS

Bezoek ons ook op De Groene sector Vakbeurs! 14, 15 en 16 januari in Hardenberg, Stand 613.

COMPACTE MACHINES GROTE PRESTATIES

Snoeiafval ter plekke versnipperen scheelt een hoop waardevolle ruimte en tijd. De houtversnipperaars van GTM Professional zijn compact gebouwd en voorzien van een efficiënt rotor versnipperstelsel. Hierdoor worden takken vanzelf naar binnen getrokken en verwerkt tot mooie bruikbare houtsnippers, die perfect dienen als bodemverbeteraar.

WWW.GTMCHIPPERS.NL

GTS1300

Ø max. 10 cm

Een betrouwbare houtversnipperaars die met gemak door een tuinpoort past. De GTS1300 is gecertificeerd door TÜV Rheinland en voldoet aan de strenge bosbouwmachine norm.

GTS1300R

Ø max. 10 cm

Speciaal ontworpen voor moeilijk begaanbaar en heuvelachtig terrein. De krachtige GTS1300R kan hellingen aan tot 20° zonder uit balans te raken en is ook zeer gemakkelijk een aanhangwagen op te rijden.

nog maar twee bedrijven die EPR-afval willen innemen.' Kuppen wees erop dat EPR-afval dat is opgezogen met water nergens legaal gestort kan worden. Ook verwees hij de bestrijding van EPR met gammastralen naar het rijk der fabelen.

Op tijd beginnen, in goed overleg

In een wit EPR-bestrijdingspak trad Jules Sondeijker, coördinator EPR voor Sittard-Geleen, Maastricht, Heerlen, Eijsden en Margraten, de zaal binnen om zijn lezing te houden onder het motto: 'EPR gaat niet meer weg; we moeten goed beheersen.'

Sondeijker wilde benadrukken hoe belangrijk het is dat boombeheerders staan voor hun burgers. 'Dat doe je door stabiel beheer na te streven en geen ad hoc oplossingen toe te passen.' Om tot een gezamenlijk plan van aanpak te komen, gaat de gemeente Sittard-Geleen elk najaar in overleg met marktpartijen en betrokkenen, ook de omliggende gemeenten. 'In november hebben we het beheerplan voor het jaar erop al klaar.'

De gemeente Sittard-Geleen besteedt veel tijd aan monitoren. Twee oud-medewerkers en een marktpartij verzamelen vanaf december zoveel mogelijk eipakketten en plaatsen deze in emmers in een ruimte met kamertemperatuur, om de cyclus te monitoren. Sondeijker vertelde verder: 'In Sittard-Geleen bestrijden we ook preventief met XenTari. We hebben hot spots aangewezen waar zero tolerance geldt. We behandelen 18 duizend bomen in twaalf dagen. Dat doen we in één keer goed door te spuiten in de juiste weersomstandigheden. Want als

'In een paar weken tijd zocht een half miljoen Nederlanders op internet naar informatie'

het maar 3 Beaufort te hard waait of als het regent, moet de aannemer al stoppen. Het succes is ook gewaarborgd doordat we met goede aannemers werken die de juiste hoeveelheid XenTari in hun watertank doen, wat wij bovendien monitoren. Anderzijds moeten marktpartijen kunnen werken met de juiste gegevens. Met andere woorden: gemeenten moeten wel precies weten waar hun eiken staan en waar de eikenprocessierupsen zitten. Omdat wij dit proces in de vingers hebben, levert het spuiten met XenTari voor 99 procent succes op.'

Samenwerking zoeken

Sondeijker hamert al jarenlang op samenwerking met omliggende probleemhouders. Want de vlinders zetten natuurlijk probleemloos hun eitjes af over de grens van eigendomsgebieden. Daarom is het belangrijk dat beheerders voor zichzelf en van elkaar in kaart hebben waar eiken staan en waar plaagdruk is. De Zuid-Nederlandse grensstreek werkt overigens ook samen met Belgische gemeenten door middel van een subsidietraject voor wetenschappelijk onderzoek.

Versillende gemeentelijke boombeheerders gaven aan dat er eikenstructuren van

Rijkswaterstaat door hun gemeenten lopen, maar dat Rijkswaterstaat niets aan bestrijding doet.

In Dronten staan 2500 eiken, waaraan de gemeente 30 duizend euro kwijt was voor EPR-bestrijding. Jacco Brink, bosbeheerder van de gemeente: 'Dronten heeft ook dorpsbossen met een totale oppervlakte van 180 ha. Terreinbeheerders in de omgeving bezitten nog eens een onbekend aantal eiken. Dit betreft vooral campings. Je ziet dat terreineigenaren verschillend omgaan met het bestrijden van EPR, van heel actief tot minimaal. Ik ben hier omdat we steeds vaker van bewoners die rupsen zien in een eik voor hun deur de vraag krijgen of we de eik kunnen weghalen. Dat kan natuurlijk niet. Ik wil hier informatie opdoen over preventief bestrijden. En wellicht is biodiversiteit een oplossing voor de langere termijn. Het is de vraag of we daar tijd voor hebben, gelet op de directe overlast die burgers kunnen ervaren, vooral op risicolocaties zoals scholen, recreatiegebieden en kinderopvangcentra.'

Mede vanwege het overleden hondje van een lid van de Raad van State zet de provincie Overijssel alvast de schouders onder een gecoördineerde bestrijding van de eikenprocessierups. Beleidsadviseur Van Dinther: 'Onze provincie heeft enorm veel last van eikenprocessierups. Complete lanen bestaan uit alleen maar eik. Er zijn gemeenten in onze provincie die jaarlijks 20 duizend eiken bespuiten. We hebben al een bijeenkomst met alle gemeenten gehad waarop we kennis hebben uitgewisseld. Op 31 oktober volgt een tweede bijeenkomst met gemeenten, maar ook met Rijkswaterstaat, terreinbeheerders, het waterschap en Prorail, om afspraken te maken over de manier en het tijdstip van bestrijden en monitoren.'

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31026/boombeheerder-sondeijker-op-bomvol-congres-hij-gaat-niet-meer-weg-we-moeten-goed-beheersen

Jules Sondeijker, boombeheerder van Sittard-Geleen, komt op in een wit bestrijdingspak.

Judith van Putten, gemeente Bunnik

Platanen spelen een beeldbepalende rol dankzij het Treeparker boombunkersysteem. (Foto: Adriaan van Dam)

Treeparker helpt mee aan herstel allure Coolsingel

Ondergronds boombunkersysteem geeft platanen tweede leven

De Coolsingel is dé boulevard van Rotterdam. Maar de allure die de negentiende-eeuwse promenade ooit had, is verdwenen. En die wil Rotterdam terug. Daarvoor wordt momenteel letterlijk aan de weg gewerkt. Van de twee dubbele rijstroken voor auto's die de Coolsingel telt, verdwijnt er één. Ervoor in de plaats komt een comfortabele ruimte voor voetgangers en fietsers. Met aangepaste bestrating om straks weer te flaneren door het stadscentrum. Rotterdam hoopt er ook nieuwe ontwikkelingen mee aan te jagen. Ook de platanen langs de boulevard spelen een rol in de hernieuwde majestueuze uitstraling. Maar dat gaat niet zomaar...

Auteur: Tom Verstegen

In de gemeente Rotterdam huizen 160.000 bomen. Ze voeren een strijd om elke vierkante meter. Gasleidingen, wegopbrekingen, pekkel, klinkers en asfalt: een stadsboom moet al deze omstandigheden het hoofd kunnen bieden. En zelfs als dat al lukt, heeft dat invloed op zijn conditie. Sinds deze eeuw is er meer aandacht voor de hoeveelheid en kwaliteit van de Rotterdamse bomen.

In 2008, het Groenjaar, lanceerde de gemeente een plan om de binnenstad te vergroenen: 'Binnenstad als City Lounge'. Een jaar later startte de aanpak. Remco Versteeg, projectleider Coolsingel namens het ingenieursbureau van de gemeente Rotterdam, legt uit: "De rode draad in het project is om minder auto's in de binnenstad te krijgen en het centrum te ontwikkelen als een 'stadslounge'. Zo zijn onder andere De Meent, Weena, Binnenwegplein, Binnenrotte, Lijnbaan en ook het Centraal Station aangepakt. De Coolsingel is het sluitstuk in de totale operatie."

Platanen blijven gespaard

Duidelijk werd dat de platanen langs de

HOE WERKT HET TREEPARKER-SYSTEEM?

Het Treeparker-systeem is de nieuwste generatie ondergrondse boombunkersystemen voor bomen in 'hard landscaping'. Het Treeparker-systeem biedt grote hoeveelheden niet-gecomprimeerde hoogwaardige grond en maximaliseert de bruikbare ruimte onder de grond. Er is ruimte voor ongehinderde wortelgroei en tegelijkertijd ondersteuning van verkeersbelastingen. Het is ideaal voor nieuwe en bestaande bomen in gebieden zoals trottoirs, parkeergarages, pleinen, groene daken en zelfs groene muren.

Coolsingel, waarvan een deel in de jaren zestig van de vorige eeuw is geplant en de aanleg van de metro overleefde, gespaard moesten blijven. Rotterdam voelde aan wat bomen teweeg kunnen brengen en koos mede om die reden voor een ingrijpende aanpak. Voor het ontwerp van de nieuwe ruimte werd een prijsvraag uitgeschreven, gewonnen door West 8, ontwerp bureau voor stedenbouw en landschapsarchitectuur. In april 2018 startte de uitvoering van het

karwei. Het plan van West 8 transformeert de Coolsingel van een door voertuigen gedomineerde boulevard tot een comfortabele ruimte voor voetgangers en fietsers. Minder auto's dus, en dat gaat bovendien lukken zonder de verkeersafwikkeling voor de rest van de stad te verstoren. Aan de westkant van de trambaan ontstaat het voetgangersgebied. De bestaande tram- en ondergrondse infrastructuur blijven behouden en zo komt de nadruk te liggen op de kwaliteit en uitstraling van de openbare ruimte. Met veel details zoals kwaliteitsbestrating, siermeubels, gedecoreerde metrostations, verlichting en veel toegevoegd groen, onder meer in de vorm van 'pocket parcs'.

Bomen worden beeldbepalend

Door te profiteren van de bestaande groene ruimte en deze te combineren met een nieuw openbaar ontwerp van hoge kwaliteit, moet het de Coolsingel bezoeker een warm welkom bieden, op elk moment van de dag en in alle seizoenen. Henk Wallaard en Jan van den Enk, collega's van projectleider Versteeg, zijn

enthousiast: 'De bomen worden weer beeldbepalend. Daar is wel wat voor nodig, want elke boom op zich scoort misschien niet meer dan een vijfje of zesje. Je ziet dat het stadsleven zwaar kan zijn voor een boom, in ieder geval langs een drukke straat als de Coolsingel.' In de nieuwe situatie worden de platanen stuk voor stuk beschermd door het Treeparker-systeem, waarvan de eerste in 2018 werd gebouwd. Het bedrijf Treebuilders is hoofdleverancier van deze boombunkers. Remco Versteeg: 'Onze eerste contacten met Treebuilders dateren van 2015, toen we aan de Binnenrotte met een min of meer gelijksoortig (boombunker)systeem werkten. Inmiddels is het systeem verfijnd en volledig modulair en aanpasbaar aan bestaande situaties.'

Een unieke kans

Dat laatste was doorslaggevend om voor Treeparker te kiezen. 'Het project Coolsingel is tamelijk uniek, omdat het om het handhaven van bestaande bomen gaat', aldus Werner Hendriks, directeur Treebuilders. 'Tegelijk wilde

de gemeente Rotterdam hun situatie verbeteren. Dat kan ook met grondverbetering of met voedingspijlers. Maar omdat er heel veel 'open' moest, gaf dat de unieke kans een aanzienlijke hoeveelheid goed doorwortelbaar volume toe te voegen. De keuze werd dus min of meer bepaald door de beperking: er wordt nú gewerkt, dus nú moet er ook iets aan de leefomstandigheid van de boom gedaan worden. Dankzij het modulair systeem van de Treeparker kan alles integraal in het werk worden meegenomen.'

In totaal telt de Coolsingel 250 bomen, inclusief 87 nieuwe bomen die geplant zijn of nog worden. De nieuwe bomen staan volledig in het nieuwe systeem, de bestaande bomen hebben, waar mogelijk, aan de straatzijde 'lucht' gekregen. De bestaande en verdichte ondergrond is er afgegraven en daarin kwam het Treeparker-systeem, in dit geval van modules van zestig centimeter hoogte, gekoppeld tot een breedte van drie meter en dat over de volle lengte van waar bomen staan. Inmiddels is het

Het specifieke 'groene' werk, de bouw van de Treeparkers, is door hoofdaannemer Van Gelder uitbesteed aan BTL Realisatie bv, in samenwerking met BTL Bomendienst. (Foto: Adriaan van Dam)

HEMOS
Machinebouw bv

HYDRAULISCHE STOBBERFREZEN TOT 450PK www.hemos.nl Info@hemos.nl 06 46602500

Bereik de top met Groenkeur

Duurzame kwaliteit is een steeds belangrijker criterium bij aanbestedingen. Daarom stelt Groenkeur groenprofessionals in staat zich kwalitatief te onderscheiden en opdrachtgevers hoeven zich zo geen zorgen te maken over groenprojecten.

Kiezen voor Groenkeur-ondernemers is borgen van vakmanschap en duurzame kwaliteit.

Zeker uw weg naar de top via Groenkeur Boomverzorging!

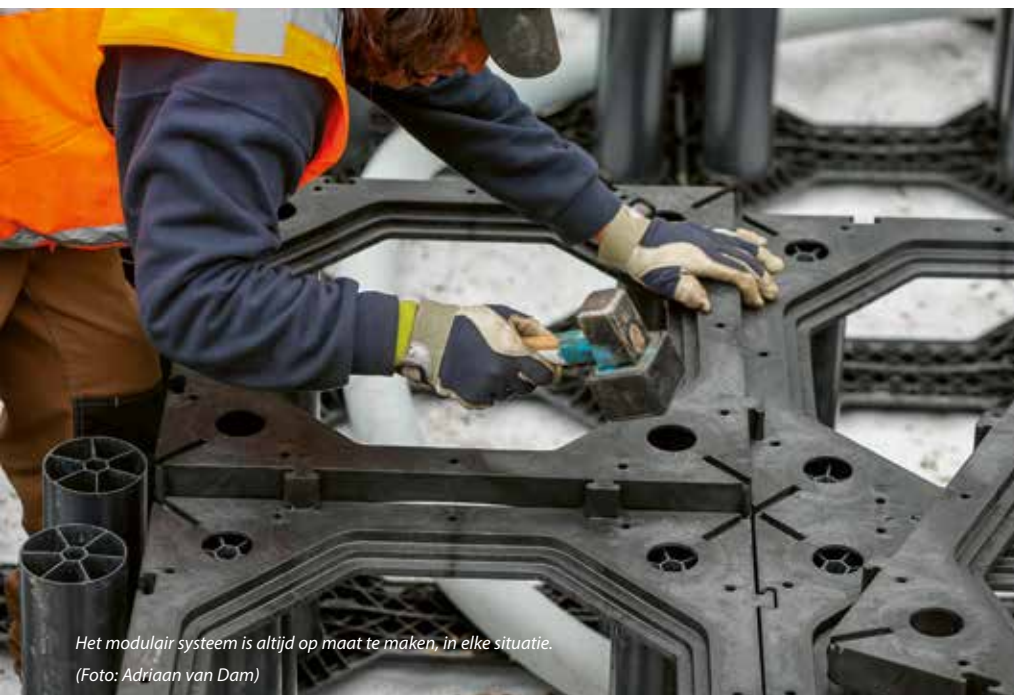
Stichting Groenkeur

info@groenkeur.nl

www.groenkeur.nl

[@groenkeur](https://twitter.com/groenkeur)

Het modulair systeem is altijd op maat te maken, in elke situatie.
(Foto: Adriaan van Dam)

systeem gevuld met bomengrond en afgedekt. Eroverheen ligt of komt de nieuwe bestrating. Joeri Faas, technisch adviseur Treebuilders: 'Uit onderzoek bleek dat de bomen mooi naar beneden hadden geworteld. Daardoor konden we elke boom dicht naderen bij het afgraven van de bestaande grond. Dat geeft de bomen de kans om volop nieuwe wortels aan te maken richting het midden van de Coolsingel.'

Gespecialiseerd groenbedrijf

Dat dit inmiddels gebeurt, was mooi te zien nadat een klein deel van het systeem eerder

dit jaar schade opliep tijdens werkzaamheden. Werner Hendriks: 'Pas als de bestrating over de Treeparker is aangebracht, is de constructie op gewenste sterkte. Het is een systeem dat aandacht behoeft zolang niet alle fases in het werk zijn afgerond.' Remco Versteeg vult aan: 'De werkruimte is beperkt omdat er verkeer achter je door blijft rijden. Je kunt er moeilijk draaien en helaas moeten we ook over 'eigen werk' rijden. De span of control is groot, je bent met veel dingen tegelijk bezig. Het betekent dat de aannemer van veel markten thuis moet zijn.' Daarom is het specifieke 'groene' werk, de bouw

van de Treeparkers, door hoofdaannemer Van Gelder uitbesteed aan BTL Realisatie, in samenwerking met BTL Bomendienst. 'Het inrichten van een groeiplaats voor een boom is anders dan die voor een rhododendron; wij gaan verder dan het gemiddelde hoveniersbedrijf', aldus Korné den Boer, boomverzorger en European Tree Worker bij BTL Bomendienst. Projectleider Corné den Otter (BTL Realisatie) sluit zich erbij aan: 'Dit zijn taken die je liever door een gespecialiseerd groenbedrijf laat doen dan door een wegenbouwer, die het 'erbij' doet. Dat het hier gaat om bestaande bomen, maakt het nóg belangrijker dat de bouw van de Treeparkers door experts gebeurt. Het is een grandioos systeem, dat, anders dan betonnen bunkers, altijd op maat te maken is.'

Wortels gaan hun gang

Bij het plaatsen van de lichtmasten nabij de boombunkers werd de kans gegrepen om de in 2018 geplaatste boombunkers te openen. De vreugde was groot toen duidelijk werd dat de wortels na nog niet eens een jaar al lekker hun gang gaan. 'We weten wat dit systeem voor bomen kan doen. Maar misschien zien we nog wel eerder dan we hoopten de resultaten ervan', aldus Remco Versteeg. Inmiddels is het project voor de helft klaar. 'In oktober gaan we 'omklappen' en is de andere kant van de Coolsingel aan de beurt.' En dan is medio 2021 een stuk Rotterdamse grandeur in ere hersteld.

Al binnen een jaar gaan wortels onbeperkt hun gang...
(Foto: TreeBuilders)

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31069/treeparker-helpt-mee-aan-herstel-allure-coolsingel

40 meter hoge beuken rooien in hartje centrum

Soms heb je klussen die wat extra aandacht nodig hebben. Van Weert Rondhout had in de Duitse gemeente Mönchengladbach zo'n klus te pakken. In het stadspark Schmölderpark stonden circa 90 stervende en compleet dode beuken. In principe was er nog geen sprake van een bijzondere klus, maar de beuken waren gemiddeld zo'n 42 meter hoog en qua doorsnede circa 1 meter dik. Ook gezien de positie van de beuken was er sprake van een uitdaging, namelijk een stadspark waar geen ruimte was om de beuken te laten vallen. De klus werd uiteindelijk geklaard met een boomvelkraan. De bomen werden met uiterste voorzichtigheid eerst ontdaan van de kroon. Vervolgens werden de stammen geveld met de mobiele kraan met aangepaste bomenklem van het rooibedrijf. Hierbij werd ook gebruikgemaakt van een telescoopkraan met klimmer, om de bomen te demonteren die ook voor de boomvelkraan te machtig waren.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/30929/40-meter-hoge-beuken-rooien-in-hartje-centrum

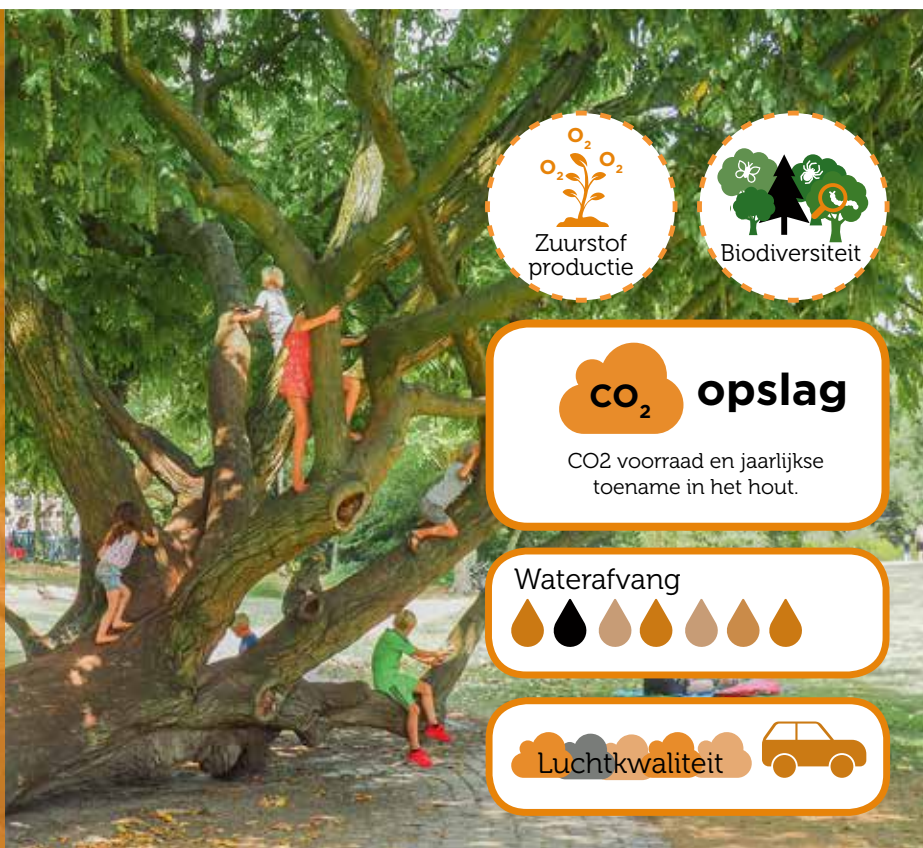

Kernteam experts met praktische kennis

I-TREE

- Beleid
- Beheer
- Boom effect analyse
- Ruimtelijke ontwikkeling
- Watermanagement
- Sortimentskeuze
- Verplanten of vervangen
- CO2 compensatie
- Interactieve kaarten

www.terranostra.nu
0184 69 89 93

Rabaud
XYLOCHIP 150E

- ✓ 13 kW vermogen
- ✓ 5 uur gebruikstijd op volle accu
- ✓ Laden via 220V of auto-laadpaal

100% ELEKTRISCH
0% CO² UITSTOOT

NIEUW

www.dabekausen.com

dabekausen

Oplossingen voor probleemloos
landschapsonderhoud

Wouter Schulp van IPC naast een oude boom, een belangrijke vertegenwoordiger van biodiversiteit

Let op: de Omgevingswet komt eraan!

IPC Academy helpt beleidsmakers beleid maken

In januari 2021 gaat de Omgevingswet in. Deze wet is een grootschalige bundeling van Nederlandse wetgeving op het gebied van leefomgeving en ruimtelijke ontwikkeling. Het omgevingsrecht bestaat nu uit tientallen wetten en honderden regelingen voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Door de bundeling moet het beheer en de ontwikkeling van onze leefomgeving worden vereenvoudigd. De Wet natuurbescherming is een van de wetten die opgaat in de Omgevingswet. 'Wat is dat nou, natuurbescherming? Of eigenlijk is de vraag, zo merken wij: wat is dat nou, de natuur? Daarom starten wij in het voorjaar van 2020 met voorlichtingsbijeenkomsten voor beleidsmakers en managers: Natuur in de Omgevingswet, waarin bomen een belangrijk onderdeel vormen', vertelt Eddy Schabbink van IPC Groene Ruimte. 'Er is al een wachtlijst.'

Auteur: Heidi Peters

'Kijk, wij gaan op die voorlichtingsbijeenkomsten niet vertellen hoe de Omgevingswet in elkaar zit. Daar zijn al legio consultancy-bureaus voor', zegt Eddy, sinds anderhalf jaar bij IPC Groene Ruimte verantwoordelijk voor business-development. 'Ik geef ook trainingen, hoor. Dat doe ik graag en heb ik ook nodig, om in contact te blijven met onze doelgroep en om te weten wat er leeft en speelt.'

Terug naar de Omgevingswet en de natuur. 'Cursisten zeggen weleens: "Ga eens met m'n baas praten. Die kan hier ook veel van leren." Hiermee worden vaak managers en beleidsmakers bedoeld. En dat is niet zo vreemd, want wat is dat nou, de natuur? Wat wil de natuur? Ik ben ervan overtuigd dat de natuur ons niet nodig heeft. Als wij, mensen, er niet meer zouden zijn, herstelt de natuur zichzelf en is

er geen stikstofproblematiek meer. Dus als we de natuur goed kennen, kunnen we die kennis inzetten om problemen op te lossen. Maar er wordt te sectoraal gewerkt, waardoor men van elkaar niet weet waar men mee bezig is. Er wordt overigens ook te sectoraal gedacht.' 'In ieder geval moet iedereen aan de slag met deze wet. Omdat we merken dat men dit moeilijk vindt, niet goed weet hoe je een vertaling van de wet naar de eigen situatie moet maken, bieden we vanaf het komende voorjaar voorlichtingsbijeenkomsten aan en daaropvolgend trainingen onder de naam Natuur in de Omgevingswet. Hier is kennelijk behoefte aan.'

IPC Academy

Naast de opleidingen European tree worker (ETW) en European tree technician (ETT) biedt IPC onder de vlag IPC Academy vanaf het voorjaar van 2020 de opleiding European tree manager (ETM) aan. Bomen als onderdeel van de natuur in de Omgevingswet zijn daarin een belangrijk thema. Tijdens deze opleiding gaan de deelnemers aan de slag met de waarde en baten van bomen. Is er goed beleid rondom bomen? Hoe ziet goed beleid eruit? Eddy Schabbink: 'Je moet bijvoorbeeld niet meer

Wil je effectief Biologisch bestrijden, dan moet je meten! :

- ✓ Nematoden per m²
- ✓ GPS locatie
- ✓ Afgifte
- ✓ Druk
- ✓ Wind
- ✓ Water temperatuur

00019 KWH Holland - P.O. Box 707 8911 TZ Rhinsum
+31 (0)394 - 60 12 48 info@kwhholland.nl

KWH holland
agricultural crop protection specialists since 1946

boom

Kenniscentrum voor Bomen

Bestrijding kastanjebloedingsziekte

Behoud van kastanjabomen d.m.v. wamtebehandelingen, in samenwerking met Wageningen University & Research.

"METEN IS WETEN"

meer info en demofilm op onze website

www.boom-kcb.nl/boom-trekproef

boom
Software

Onderzoek
& advies

boom
Taxatie

www.boom-kcb.nl

+31 (0) 516-441765
info@boom-kcb.nl

Grindweg 11
8422 DM Nijberkoop

International Tree Service B.V.

Rijksstraatweg 41A
1396 JD Baambrugge
info@itsfortrees.nl
Tel. +31 (0)6 5349 1303
Tel. +31 (0)294 291090
www.itsfortrees.nl

TAKVERANKERING

COBRA 2 TON

COBRA 4 TON

COBRA 8 TON

Kunststofdynamische kabels

honderd zomereiken op een rij zetten en intensief maaien; zo creëer je een monocultuur en daarmee een probleem. Honderd zomereiken op een rij is als een all-inclusive resort voor eikenprocessierupsen en slecht voor de natuurlijke vijanden van de rups. Dus moet je jezelf elke keer de vraag stellen: wat wil de natuur? En wat betekent dat voor ons beleid?

Een huismus wil hetzelfde als wij

Eddy: 'Een vleermuis, huismus of eikenprocessierups wil hetzelfde als jij en ik: vocht om te drinken, eten, een dak of holletje en als het even kan een vriendje of vriendinnetje. Wanneer je die uitgangspunten in je achterhoofd houdt, doe je het goede voor de natuur en komt de rest ook wel. Zet bomen daar neer waar ze qua bodemsoort en omstandigheden horen. Helaas vinden we het moeilijk om daarvoor de tijd te nemen. Als we voor een andere boominrichting kiezen, komt het aantal eikenprocessierupsen weer op een normaal niveau. Dat duurt enkele jaren en we willen niet wachten. Maar tijd kun je niet kopen.'

Beleid voor de natuur

De IPC Academy is er voor beleidsmakers en managers. De Wet natuurbescherming wordt opgenomen in de Omgevingswet en de Rijksoverheid, provincies en gemeenten moeten daar als eerste mee aan de slag. Oprachtnemers, adviseurs en aannemers moeten in 2021 volgen. Eddy Schabbink merkt dat dit als moeilijk wordt ervaren. 'De vraag is: hoe kijk ik naar de natuur in mijn boombestanden

LEERLIJN BOOM

De IPC Academy biedt een complete leerlijn voor het werken met bomen. In de opleiding ETW komen onder andere klimtechnieken, zaagtechnieken en het ruimen van stormhout aan bod. Een European tree technician leert over boomtechnisch onderzoek, controle en inspectie en over adviseren en conflicthantering. De deelnemers aan de nieuwe opleiding ETM leren onder andere over projectmanagement en communicatie, waarde en baten van bomen, klimaat, duurzaamheid en biodiversiteit, wet en beleid, structuur, inrichting en beheer en data- en assetmanagement.

De meeste trainingen worden op de IPC-locatie gegeven, waar de cursist maar liefst 20 hectare oefenterrein om zich heen ziet. Ook is er een professionele e-learning-omgeving waarin de cursist kan werken.

'Beleidsmakers vinden de Omgevingswet lastig te vertalen naar de eigen omgeving'

en hoe stel ik daarvoor een visie op, zodat de biodiversiteit in mijn gemeente of provincie groeit?' legt hij uit. 'Wat het moeilijker maakt, is dat er traditioneel nog sectoraal wordt gedacht, in groen, grijs, rood en blauw. Als je een natuurstructuur maakt in plaats van een groenstructuur, neem je de grijze sector (de stenen), de rode sector (de gebouwen) en de blauwe sector (het water) ook mee. Tijdens de opleiding geven we daar inzicht in. In het verleden was boombeheer vooral gericht op veiligheid en kostenbeheer; nu gaat het om biodiversiteit, klimaatbeheersing, hittebestrijding, fijnstofbinding en duurzaamheid. Daar heb je andere kennis voor nodig. Tijdens presentaties over biodiversiteit breng ik over dat men ook eens kan denken aan een visie op dit gebied óver de gemeente- of provinciegrenzen heen. Dat gebeurt al wel, maar nog weinig.'

'We zijn een land geworden van schoon, heel en netjes, maar dat is niet goed voor de natuur. Til maar eens een boomstomp op die al een tijdje op de grond ligt. Daar krioelt allerlei leven onder. Die mogelijkheid ontnem je de natuur met al dat opruimen. Alles maaien, bladruimen voor de winter om alles weer netjes te maken, dat is feitelijk één grote massamoord. Zaadjes die als voeding dienen voor beestjes worden vernietigd of verdwijnen; hetzelfde geldt voor eitjes. Veel beestjes komen niet uit. Als je maait met het oog op variatie en niet op strak en netjes, wordt de natuur echt heel blij!'

Symptoombestrijding

Er zijn te weinig spechten of vleermuizen of er zijn te veel eikenprocessierupsen. Er is te weinig water of te veel van iets anders. 'Wat de aanpak van deze problemen gemeen heeft, is dat we ons doorlopend druk maken over de gevolgen, maar niet over de oorzaak. We kijken naar de symptomen en proberen die op te lossen. De onbalans in de natuur wordt daardoor steeds groter', betoogt Eddy. 'Door onze nieuwe opleiding zullen ook beleidsmakers inzien dat er op een andere manier naar de leefomgeving als geheel moet worden gekeken, met elke keer weer de basisvraag: wat wil de natuur?'

Biodiversiteitsmeetlat

Is er in een bepaald gebied jaar rond voedsel voor insecten? Hoe staat het met de watervoorziening? Kortom, wat is de basiskwaliteit van een ruimte qua inrichting? Om die te achterhalen, ontwikkelde IPC Groene Ruimte de biodiversiteitsmeetlat. In twee dagen leren deelnemers hoe ze de meetlat kunnen gebruiken om inzicht te krijgen in de biodiversiteit binnen een gebied. Op de Radboud Universiteit in Nijmegen wordt de biodiversiteitsmeetlat ingezet tijdens een afstudeerproject. Eerst is de vraag hoe de inrichting en het beheer zijn vormgegeven; vervolgens kan de vraag beantwoord worden hoe een hogere biodiversiteit in de gemeten ruimte gerealiseerd kan worden.

IPC Groene Ruimte

IPC Groene Ruimte is een trainingscentrum, gespecialiseerd in opleidingen omtrent de groene buitenruimte en de fysieke leefomgeving. Eddy Schabbink: 'Het is dus breder dan alleen groen. We hebben het over bomen, stenen, gebouwen, water, stikstofproblematiek, CO₂-uitstoot en nog meer. Daar houden wij ons allemaal mee bezig. Er wordt in het algemeen sectoraal gewerkt, groen of grijs. Vaak is er wel nagedacht over een groenstructuur, maar niet over een natuurstructuur. Een natuurstructuur heeft betrekking op alles wat leeft, ook water, ook dieren.' De opleidingen van IPC Groene Ruimte hebben te maken met aanleg en onderhoud, inrichting en beheer of planvorming en beleid. Sortimentskennis, RAW-bestekken, invasieve exoten en boombescherming zijn enkele vakken die aan de orde komen. Beheerder sportvelden, opzichter/uitvoerder buitenruimte, machinist cultuurtechniek en vakman begraaftplaatsen zijn voorbeelden van opleidingen van IPC Groene Ruimte.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31071/let-op-de-omgevingswet-komt-eraan

Nieuwe Eliet Prof 6 compacte vierseizoenenhakselaar nog krachtiger

Binnenkort brengt Eliet de nieuwe Prof 6-hakselaar op de markt. In vergelijking met de Prof 5 heeft deze versie een krachtiger aandrijfsysteem en nog meer aandacht voor de veiligheidsnormen. De Prof 6 bevat nieuwe en unieke eigenschappen, zoals een stevigere messen-as die is voorzien van grotere messen, waardoor men de machine niet hoeft stop te zetten als een mes beschadigd wordt door een vreemd object zoals een steen of een spijker.

Auteur: Jeroen Poldermans

Smal genoeg voor elke tuin

Snoeimateriaal hoeft voortaan niet meer naar de hakselaar te worden gebracht, want de Prof 6 is zelfrijdend en past met een breedte van nog geen 80 cm door elk tuinpoortje. Dankzij dit unieke concept kan het afval ter plekke worden verwerkt. Daarmee is de Eliet Prof 6 de ideale machine als er versnipperd moet worden op moeilijk bereikbare locaties. Er zijn drie versies: On Wheels, Cross Country (op rupsbanden) en On Road (op aanhangstel). Met de Prof 6 bedient Eliet hoveniers en groenwerkers die tuinen en parken onderhouden, maar de hakselaar kan ook kleinere bomen versnipperen, aangezien de invoerwals een doorvoeropening heeft die geschikt is voor takken tot 10 cm dik.

Meer oog voor veiligheid

Bij de Prof 5 had men de keuze tussen een model zonder invoerwals en een model met hydraulische invoerwals, waardoor er zowel met een kraan als met de hand ingevoerd kan worden. De Prof 6 beschikt nu standaard over een hydraulische invoerrol, waardoor de invoer gelijkmatiger gebeurt. In vergelijking met de

Prof 5 is de invoertrechter aan de voorkant iets verlengd en in een V-vorm gelegd. Hierdoor komt het hout gecentreerd in de hakselkamer, waardoor er minder getrokken zal worden aan het materiaal, wat de veiligheid bij de invoer ten goede komt. Dankzij de V-vormige trechter kan de gebruiker schuin naast de invoertrechter staan, zodat letsel door opspattende splinters wordt voorkomen. De extra noodstopknop is aangebracht op een makkelijk bereikbare plaats (de bovenzijde van de machine). Eliet geeft met de Prof 6 een innovatief antwoord op de steeds strengere eisen die worden gesteld aan de machineveiligheid.

Aandrijving

De enkele aandrijfsnaar is vervangen door een dubbele snaar, waardoor meer bedrijfszekerheid wordt gecreëerd. Zodra de motor wordt gestart, worden de messen aangedreven, met als gevolg minimale slijtage aan de snaren. De Prof 6 heeft in tegenstelling tot zijn voorgangers een directe overbrenging op de riem. De Prof 5 wordt gestart zonder dat de messen-as draait; dit gebeurt via een pedaal die een riemschijf koppelt aan de riem, zodat deze ook

6 min. leestijd

TECHNIEK

Prof 6 On Wheels

Prof 6 Cross Country

Prof 6 On Road

Op verzoek kan een team van Stierman de Leeuw de machines van Eliet nog steeds *on tour* onder de aandacht van professionele eindgebruikers brengen. Dat wil zeggen dat bij interesse een vrijblijvende demonstratie kan worden aangevraagd via de website, waarna Stierman de Leeuw op locatie diverse machines van de Belgische fabrikant komt demonstreren.

de rotor (messen-as) in werking brengt. Bij de Prof 6 wordt deze manier van koppeling niet gebruikt. Daardoor wordt de riemsnaar minder belast, met als resultaat minder slijtage en minder onderhoud nodig aan de riem. De messen worden direct via de 14 pk-benzinemotor aangedreven; de motor draait op volle kracht aan +/- 3200 t/m. Door de krachtige motor is de snipperuitblaas ongekend krachtig.

Invoerrol

De hydraulische invoerrol heeft een stabielere ophanging met een betere grip dan zijn voorganger. De machine kan uitgerust worden met het Anti-blok-Motor ook wel het No-stress systeem genoemd (dit is een optie). Dat betekent dat de motor bij teveel weerstand automatisch de invoerrol stopt totdat het motortoeental weer op het normale punt is en de invoer weer automatisch gebeurt.

Vierseizoenenhakselaar

Een vierseizoenenhakselaar is een hakselaar die hout en snoeiafval kan hakselen ongeacht de seizoensgebonden conditie. Kenmerkend daarbij is het door Eliet gepatenteerde hakbijl-principe. De messen werken in de vezelrichting van het hout. In feite klooft de Prof 6 de takken op de zwakste plek van het hout in stukken. Dat is een van de sterkste punten. Vanwege dat kloofprincipe mag de Prof 6 een vierseizoenen-

hakselaar worden genoemd: alle hout tot een takdikte van 10 cm in elke seizoensconditie kan ermee worden verhakseld. Ook zware, natte takken met natte bladeren en takken met ijs of sneeuw erop kunnen probleemloos met de Prof 6 worden versnipperd.

Ventilatorsysteem

De nieuwe aanwinst in de hakselaarwereld is uitgerust met een uniek Turbo-discharge-systeem. De geïntegreerde blaasturbine creëert een centraal aanzuigefect bij de invoertrechter, waardoor het materiaal in hoog tempo in de hakselkamer terecht komt. De houtsnippers worden via de draaibare uitblaaspijp met enorme kracht naar buiten geblazen, zodat er minder kans is op verstoppingen.

Geen tijdverlies

De Prof 6 bevat meer messen dan de gemiddelde hakselaar. Dankzij dit extra aantal messen hoeft de machine niet stilgezet te worden als een mes beschadigd raakt tijdens het hakselen, waarbij onnodig veel tijd verloren gaat aan het slijpen of vervangen van de messen. De Prof 6 kan vrij gemakkelijk vreemde voorwerpen verwerken zonder dat er al te grote schade aan de messen ontstaat. Kleine spijkers en steentjes worden direct via de blaaspijp uitgeworpen. Als er grote stenen in de machine terechtkomen, zijn deze eenvoudig te verwijderen via de klep aan de bovenkant. Het vervangen van een afgebroken mes kan na de werkzaamheden plaatsvinden in een werkplaats.

Samenvatting kenmerken

Turbodischargesysteem

- Aanzuigefect door invoertrechter
- Krachtige snipperuitblaasturbine

Hakselprincipe

- Gepatenteerde versnipperstechnologie, het

zogenaamde hakbijlprincipe

- Efficiënt energieverbruik
- Bestand tegen vreemde voorwerpen
- Minimaal onderhoud

V-Safe

- Nieuw centrerende-trechterconcept
- Maximale veiligheid en optimale ergonomie

Zelfrijdende versie

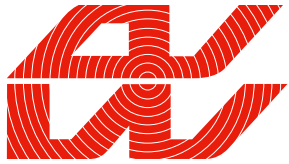
- Zonder inspanning laden en lossen
- Logistieke tijdsbesparing
- Standaard uitgerust met landbouwbanden

Technische specificaties:

- Motor: 14 pk Subaru EX40 ES
- Max. takdikte: 100 mm
- Capaciteit: 4 m³/475 kg
- Gewicht: 361 kg
- Aantal messen: Resist /8 (24 st.)
- Aantal hakbewegingen: min. 48.000
- Uitwerphoogte: 1800 mm
- Blaaspijp voor snippers: schoepenwiel ø 325 mm
- Afmetingen: 1780 x 810 x 1520 mm
- Aandrijving: wielen

Eliet Megaprof-hakselaar voor het grotere werk

Voor het versnipperen van dikkere takken onder de brandhoutgrens (15 cm) is er de grote broer van de Prof 6: de Eliet Megaprof-hakselaar. De Megaprof is een getrokken model met een krachtige 33 pk-turbo-diesel- of 37 pk-benzinemotor. Door de brede invoer is deze machine uitermate geschikt voor breed uitgegroeide takken en grote volumes van divers snoeimateriaal, maar ook kleiner en nat materiaal wordt probleemloos versnipperd. De Megaprof heeft een lage invoer (onder heuphoogte), een directe aandrijving op de messen en een standaardinvoerrol met no-stress-

Van Weert Rondhout B.V.

Vakmanschap & Innovatie

- Bomen / beplantingen rooien
- Bomen snoeien
- Verhuur verreiker met zaagkop
- Stobben frezen
- Klepelen takhout / begroeiing
- Transport groenafval
- Groenrecycling
- In- en verkoop stamhout

Mega Prof: krachtige uitstoot

systeem. Daarnaast is deze hakselaar uitgerust met het Eco Eye-systeem. Dat betekent dat het toerental automatisch naar stationair zakt als de messen geen weerstand hebben en er geen beweging rondom de invoertrechter is. Zodra de sensor onder de invoertrechter beweging waarneemt, is de machine op toeren op het moment dat er invoer plaatsvindt. Dit zorgt voor een minimaal verbruik, lage uitstoot en een laag geluidsniveau. Het onderstel bestaat uit een integraal gelast en gegalvaniseerd frame, dat steunt op een geveerde as met een wielbasis van 180 cm. Het heeft een laag zwaartepunt. De aanhangwagen is voorzien van een verstelbaar steunwiel en twee uitschuifbare steunvoeten om de hakselaar stabiel te zetten. Parkeerwippen worden standaard meegeleverd. De Megaprof weegt minder dan 750 kg, dus ook zonder E-rijbewijs kan men ermee rijden.

Technische specificaties:

- Motor: 37 pk B&S Vanguard EFI benzine
- Max. takdikte: 150 mm
- Capaciteit: 10 m³ snippers/uur
- Gewicht: 748 kg
- Aantal messen: Resist /10 (24 st.)
- Afvoersysteem: kalibratiezeef en Axelero diameter 300 mm
- Blaaspomp voor snippers: 280 graden draaibare blaaspomp, twee richtingen uitblaaskleppen

Eliet Superprof: ideale tussenmaat voor de particuliere tuin

Hoveniersbedrijf Jan Langeveld is een klein hoveniersbedrijf in Groesbeek, dat zich vooral met het onderhoud van particuliere tuinen bezighoudt. Dit bedrijf koos voor de Eliet Superprof, onder andere vanwege de krachtige motor die veel hout kan verwerken, terwijl hij ook compact genoeg is om ermee in particuliere tuinen te werken. Net als de Prof 6 is hij 80 cm breed. De Eliet Superprof is iets groter dan de Prof 6 en iets kleiner dan de Megaprof; het is een compacte hakselaar die alle soorten tuinafval aankan. 'Het makkelijke van deze machine is dat je hem op de aanhanger kunt rijden en bij het hout zelf kunt komen. Dat was voor ons de belangrijkste reden tot aanschaf. Hij kan een takdikte van 13 cm aan, ideaal bij particulieren, omdat alles wat breder is toch vaak gebruikt wordt als brandhout. Voor ons (en de directe omgeving) is het Eco Eye-systeem erg prettig, want het bespaart naast brandstof ook een hoop lawaai omdat de machine niet steeds op volle toeren staat te draaien', vertelt Jan Langeveld. Voor Langeveld woog daarnaast mee dat de Superprof hydrostatisch aangedreven wielen heeft, zodat je niet zwaar hoeft te duwen. Voor deze hovenier maakt de optelsom van de genoemde eigenschappen de Superprof de ideale hakselaar voor de particuliere tuin.

Technische specificaties:

- Motor: 18 pk B&S Vanguard Twin of 23 pk B&S
- EFI Vanguard elektrostart Aandrijving V-riem XPB 2360
- Wiel aandrijving: hydrostatisch
- Grote luchtbanden/zwenkwielen voor capaciteit snippers/u 6 m³
- Max. takdikte: 130 mm
- Messen: 24 HS omkeerbare hakbijl Resist-messen
- Invoerwals: getand, 23 m/s, met ABM-systeem
- Gewicht: 355 kg
- Spijlenrooster voor vochtige producten

Mega Prof Golf

Het is herfst, voor greenkeepers dus de periode van veel snoeiwerk. Greenkeepers worden na hun snoeiwerk met een grote massa groenafval geconfronteerd. Steeds dringt zich de vraag op wat met dit snoeiafval aan te vangen. Afvoeren naar een centrale stapelplaats is tijdrovend en verplaatst het probleem alleen, maar lost het niet op. Eliet ontwikkelde speciaal voor golfclubs de Mega Prof Golf. De Mega Prof Golf is standaard uitgerust met vier ledwerklampen, zodat de greenkeeper in het najaar na de golfspellen, bij valavond, nog in alle veiligheid kan versnipperen. In de speciale golfuitvoering is de machine standaard uitgerust met oploperen en extra brede gazonbanden. Met een bodemdruk van slechts 0,4 kg/cm² hoeft de greenkeeper zich geen zorgen te maken over sporenvorming.

Meer informatie vindt u op:
www.stiermandeleeuw.nl
www.elietmachines.com

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31047/nieuwe-eliet-prof-6-compacte-vierseizoenhakselaar-nog-krachtiger-en-veiliger-dan-zijn-voorlopers

STIHL

HOOG VERMOGEN. LAAG GEWICHT.

—
MET ELEKTRONISCHE INJECTIE

DE STIHL MS 500i KETTINGZAAG VOOR BOSBOUW

- ✓ Eerste kettingzaag ter wereld met elektronisch gestuurde brandstofinjectie
- ✓ Automatische aanpassing aan de omgevingsdruk en temperatuur voor optimaal vermogen bij de start
- ✓ Digitale en vinnige acceleratie
- ✓ Beste verhouding vermogen / gewicht op de markt (1,24 kg/kW)
- ✓ Standaard met 63 cm Rollomatic ES Light geleider
- ✓ Nieuwe generatie diagnosesoftware

MEER INFO VINDT U OP STIHL.NL OF
BIJ EEN STIHL DEALER IN UW BUURT

‘Rupsenval ongeschikt voor eikenprocessierups’

‘Er is een hetze tegen ons geopend’

In een online filmpje van Rijswijk.tv maakt wethouder Armand van de Laar bekend dat Rijswijk als allereerste gemeente rupsenzakken ophangt waarmee ze de eikenprocessierups hoopt op te vangen. Rijswijk meent dat zij hiermee vooroploopt in de bestrijding van de eikenprocessierups. Maar rupsenzakken in september, is dat wel zo verstandig?

Auteur: Willemijn van Iersel

De rups en het ei

Van de Laar zegt in het filmpje: ‘Op het moment dat de rupsen op zoek gaan naar een plek om eitjes te leggen, gaan ze hopelijk in proces-sie die zak in.’ Een uitspraak die hem op social media veel commentaar oplevert. Iedereen die wat van vlinders weet, weet dat het binnen de levenscyclus niet de rupsen zijn die de eitjes leggen. De keus om juist in september rupsen-vallen op te hangen lijkt ons hier op de redactie ook bijzonder, want pas begin april zullen er weer rupsen uitkomen. Volgens Henry Kuppen van het Kenniscentrum Eikenprocessierups slaat de gemeente Rijswijk de plank volledig mis. ‘Het getuigt van onvoldoende kennis van het insect en de levenscyclus.’

Vallen voor dennenprocessierups

Volgens Hidde Hofhuis van het Kennisplatform Processierups is de keuze voor deze rupsenval-

len voor de eikenprocessierupsbestrijding op zijn minst twijfelachtig te noemen. De rupsen-val is afgekeken uit Frankrijk, waar hij hangt voor de dennenprocessierups. Van dennenpro-cessierupsen is bekend dat ze vaker in proces-sie de boom uit lopen, waarna ze in de rupsen-val belanden. Hofhuis: ‘Eikenprocessierupsen verlaten de boom vaak helemaal niet, in tegen-stelling tot dennenprocessierupsen.’ Maar de eikenprocessierups gaat toch ook weleens uit de boom om een grondnest te maken? Hofhuis: ‘Van de eikenprocessierups is inmiddels inder-daad bekend dat die af en toe de boom verlaat. De precieze reden is veelal nog onbekend; daar gaan wij nog meer onderzoek naar doen. Maar zelfs wanneer de eikenprocessierups wel gaat wandelen, is de rupsenval ongeschikt. Wij heb-ben al meerdere malen gezien dat eikenproces-sierupsen gewoon een nest om de zak heen vormen. Wij raden mensen dan ook af om te

GROEN = POEN

**SAVE
THE DATE**

24 OKTOBER 2019
WWW.BOOMINNOVATIEDAG.NL
BOOMKWEKERIJ UDENHOUT

Boomzorg

Boom in Business

Stad + Groen

3 min. leestijd

Actueel

Ook de Franse producent van de dennenprocessierupsval noemt zijn product ongeschikt voor de eikenprocessierups

kiezen voor deze rupsenvallen.' Op de landelijke bijeenkomst eikenprocessierups stipt onderzoeker Silvia Hellingman de rupsenval ook nog even aan: 'Het is weggegooid geld.'

Dat is niet alleen de mening van de leden van het Kenniscentrum Eikenprocessierups; ook de Franse producent van de rupsenvallen benadrukt op zijn site dat de vallen alleen bedoeld zijn voor de dennenprocessierups.

Nederlandse rupsenvallen

Ook de European Arboricultural Council waarschuwt boomverzorgers om de vallen niet te gebruiken voor de eikenprocessierups. In Nederland is de val op de markt gebracht door twee Twentse broers die werkzaam zijn als therapeut. Zij hebben het afgekeken van rupsenvallen ter bestrijding van de dennenproces-

sierups tijdens hun vakantie in Portugal. In een interview met de plaatselijke krant Tubantia verbaasden de broers zich over het feit dat gespecialiseerde bedrijven deze vallen nog niet op de Nederlandse markt hadden gebracht. Ze meenden een gat in de markt te hebben gevonden. Vakblad Boomzorg vraagt Collin van den Dolder naar alle ophef rondom zijn product. Van den Dolder: 'Afgelopen weekend is er een soort hetze tegen ons geopend op social media. Dit komt voornamelijk uit de hoek van het Kenniscentrum Eikenprocessierups. Maar wij staan gewoon honderd procent achter ons product. Het is een idee dat in ons opkwam en waarmee we nu experimenteren. Het Kenniscentrum is heel wetenschappelijk bezig, wij gewoon praktisch. We zijn transparant tegenover gemeentes en andere geïnteresseerden over het feit dat we ons bevinden

in de testfase. We zijn ervan overtuigd dat de kracht van bestrijding zit in samenwerking.' Op de vraag waarom hij adviseert rupsenvallen op te hangen in september, wanneer er geen rupsen kruipen, antwoordt hij: 'Dat is niet wat wij adviseren; wij benadrukken dat de vallen vóór april moeten worden opgehangen. We hebben vertrouwen in het door ons gebruikte materieel; onze vallen zijn sterk en kunnen de winter overleven.' Tot slot vragen wij hoe het gaat met de verkoop van de rupsenval. Van den Dolder: 'We worden niet platgebeld, maar het gaat goed vanuit bepaalde hoeken is er veel vraag naar ons product. Voornamelijk gemeentes en bedrijven die actief zijn in de preventieve bestrijding tonen interesse in onze rupsenval. Op dit moment zijn we in gesprek met de gemeente Breda; die is al 17 jaar actief in de EPR-bestrijding. Breda heeft toegezegd ons product te willen uitproberen.'

Rijswijk

Tot op heden hebben wij de gemeente Rijswijk nog niet kunnen bereiken voor commentaar.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31025/rupsenval-ongeschikt-voor-eikenprocessierups

Nieuwe uitvoering Hemos-stobbenfrees

Machinefabrikant Hemos uit Meppel heeft recent de eerste exemplaren geleverd van de nieuwe stobbenfrees. De grote verandering in dit nieuwe model zit in het zwenken van de giek. De zwenkcilinders met omloopketting zijn vervangen, na bijna dertig jaar te zijn toegepast op de Hemos-stobbenfrees. In plaats hiervan is er nu een zware draaikrans van 42 CrMo met dubbele kogelrij en buitenvertanding, waarin het rondsel van een hydraulische zwenkmotor draait. De vertanding van draaikrans en rondsel zijn volledig afgedicht en lopen in het smeervet. Dit systeem zorgt voor een strakke eenparige zwenkbeweging die goed te doseren is. De giek lengtes van deze stobbenfrees zijn standaard 2,6 en 2,4 meter; het zwenkbereik is begrensd op 225 graden. De Hemos-stobbenfrees is leverbaar met verschillend vermogen, van 180 pk tot zelfs 450 pk.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31004/nieuwe-uitvoering-van-hemos-stobbenfrees

Denk eens na en denk vooruit

Met Lite-NET meer grip op nazorgkosten bij nieuwe aanplant

‘Wij krijgen steeds vaker de vraag hoe de nazorg het beste georganiseerd kan worden’, vertelt Joan Prosman. ‘Door de drogere zomers is de nazorg voor nieuwe aanplant vaak veel intensiever dan vooraf is begroot. Wanneer je hebt berekend dat er tien keer water moet worden gegeven en dat wordt vijftien keer, is dat een flinke kostenpost waar niet op gerekend was. Niet alleen heb je meer kosten voor het materieel, de brandstof, het water en het ingezette personeel, ook is er veel meer uitval van nieuwe aanplant die het niet redt. Daarom zeggen wij: denk van tevoren na over de mogelijke omstandigheden tijdens de nazorgperiode en hoe je daar invloed op kunt uitoefenen. Dat kan namelijk best.’

Nazorg: regel het tijdens de aanplant

Joan Prosman: ‘Er zijn hulpmiddelen die het

water vasthouden en weer afgeven aan de boom. Maar daar moet je over nadenken voordat je de boom in de grond zet. Want als de boom eenmaal in de grond staat, is het te laat en zit je vast aan wat de natuur dicteert.’ Sinds 2018 heeft Agro De Arend de producten Lite-NET en Lite-STRIPS in het assortiment. Deze biologisch afbreekbare toepassingen vormen volgens Joan een prima oplossing om grip te houden op het water en voor het bevochtigen van nieuw aangeplante bomen.

100 procent biologisch, geen uitloog

Lite-NET en Lite-STRIPS zijn gemaakt van PLA en dus honderd procent biologisch. Na vijf jaar breekt het product langzaam af. Lite-NET en Lite-STRIPS werken als een spons. Ze nemen het water op en geven het weer af. Er wordt niets omgezet in een ander materiaal. Lite-NET

We hebben met de zomer van 2019 opnieuw een periode met hoge temperaturen en droogte achter de rug. Vorig jaar leverde de droogte onverwacht hoge nazorgkosten op voor nieuw aangeplante bomen. Dit jaar is het niet veel anders. Daarom adviseert Joan Prosman, accountmanager bij Agro de Arend, aan gemeenten, de aannemerij en iedereen die belast is met het planten van bomen én de nazorg, om vóór het planten al na te denken over de nazorg. Met de juiste keuzes kan in de drie jaar na het planten de hoogte van onverwachte extra uitgaven voor bewateren beperkt worden.

Auteur: Heidi Peters

‘Zonder veel moeite heb je vijf jaar nazorg in plaats van drie’

is – de naam zegt het al – een net dat je om de kluit van de boom legt voor de aanplant. Lite-STRIPS zijn strips die je door de grond mengt. Lite-NET heeft grote uitsparingen, zodat de wortels onbelemmerd kunnen groeien. Joan: ‘De nazorgperiode duurt drie jaar. In de eerste

drie jaar wil je dat de boom zich settelt en zo actief mogelijk groeit. Wat je niet wilt, is dat de boom in de stress raakt, wat door vochttekort snel kan gebeuren. Met Lite-NET rek je de nazorgperiode eigenlijk passief op tot vijf jaar, omdat het product zijn werk blijft doen. Water opnemen, vasthouden en wanneer nodig weer teruggeven. En realiseer je wel dat niet alleen de boom het benodigde vocht krijgt; ook de grond zelf blijft vochtig, wat gunstig is voor het bodemleven.'

Hoe zit het met de ROI?

De return on investment (ROI) van Lite-NET en Lite-STRIPS is afhankelijk van een aantal factoren, maar is er wel degelijk. De werking van Lite-NET en Lite-STRIPS is in kleigrond anders dan in zandgrond. Wat berekent de aannemer voor het plaatsen van deze biologische oplossing? Hoe ver staan de bomen uit elkaar, wat is de situatie en hoe zijn de omstandigheden? Dit heeft allemaal invloed op het moment waarop de ROI bereikt wordt. Joan: 'Dat de ROI bereikt wordt, blijkt heel duidelijk uit bijgaande grafiek.'

De strips zijn goed door de grond te mengen, zorgen voor actieve wortelgroei, gaan verdichting tegen en houden de grond langer vochtig.

Loohorst Landscaping heeft een onderzoek uitgevoerd naar het vochtpercentage op een diepte van 30 cm bij bomen met en zonder Lite-NET. Het onderzoek liep van mei tot en met augustus en de bomen stonden in dezelfde grond. Je ziet dat het vochtpercentage bij de bomen die in het plantseizoen 2018-2019 zijn aangeplant grote verschillen toont. Bij veruit het merendeel van de bomen met een Lite-NET is het vochtgehalte fors hoger.'

Van plantenbak tot talud

Lite-NET is in verschillende afmetingen verkrijgbaar en kan ook als mat gebruikt worden, bijvoorbeeld in taluds van dijken; eigenlijk overal waar je het water in de grond wilt vasthouden om het weer te kunnen gebruiken op de juiste plaats. Behalve bij het planten of verplaatsen van bomen kan Lite-NET ook verwerkt worden in groene daken, gazons en sportvelden. Dit geldt ook voor Lite-STRIPS. De witte strips worden door de grond gemengd. Dankzij de afwijkende kleur kun je zien hoe de verhouding is en hoe de strips in de grond zijn verdeeld. De strips zorgen er ook voor dat de grond geactiveerd blijft om op zoek te gaan naar water. Dit gaat verdichting van de grond tegen en de aarde blijft ook ruller en losser. Joan: 'De strips kunnen breed worden ingezet worden: van de bloembak in huis tot aan borders, verhoogde bedden, groendaken en gazons. Het product, zowel de strip als het net, kan een waterbesparing tot 70 procent opleveren.'

In contact met maaiveld

De aanleg van het net moet zo gebeuren dat de rand van het net in contact is met het maaiveld. Hierdoor gaat het water de juiste kant op en is

er zuurstofuitwisseling met de grond. Joan vult aan: 'Belangrijk is ook om een gietrand of waterzak te gebruiken. In combinatie met Lite-NET gaat het water dan rustig door de kluit. Het is zeer aangenaam voor elke boom op elke plaats. We zijn allemaal gefocust op klimaat en water. De inzet van Lite-NET of Lite-STRIPS lijkt een kleine actie, maar draagt zeker bij aan minder waterverbruik en een sterke reductie van de CO2-uitstoot.'

Monitoren met mobiel

Water wordt gegeven op basis van ervaring en vaak ook op het gevoel, maar het kan ook anders. Agro de Arend biedt nu het Florja Treemonitoring Platform aan. Dankzij sensoren in de grond kan de beheerder op afstand zien wat de status van de boom is en wat de boom nodig heeft. In combinatie met WLAN-netwerken is Florja een hulpmiddel om de status van bomen en planten op elk moment te bekijken en te weten te komen wanneer het nodig is om maatregelen te nemen.

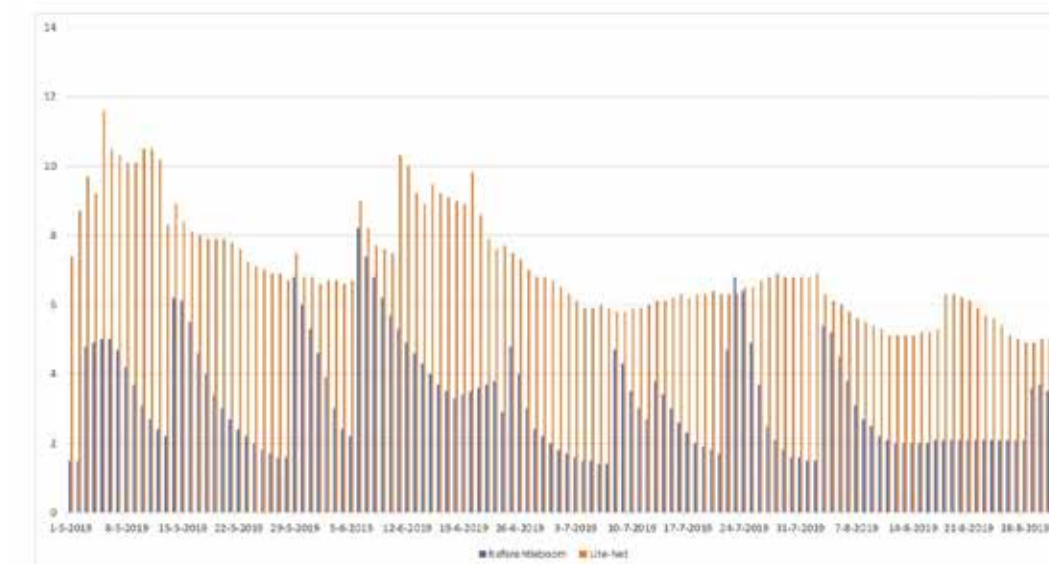
Joan: 'De kosten voor extra watergeven zijn geen sluitpost, maar meestal een extra post. Haal een deel van deze kosten naar voren door vooraf na te denken over de nazorg. Daardoor houd je grip op je uitgaven en grip op het water. Je kunt de kosten drukken, en ook nog eens op een duurzame manier; dat is toch geweldig?'

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31073/denk-eens-na-en-denk-vooruit

Stabieler bodemvochtgehalte met Lite-NET-bomen

L o o H o r s t
l a n d s c a p i n g

Uitgangspunten:

- De bomen zijn in het plantseizoen 2018-2019 aangeplant in Nijkerk.
- Gemeten met een vochtsensor (Connected Green) op een diepte van 30 cm.
- Afgegeven waarden is een vochtpercentage en staat niet gelijk aan de vochtgehalte in de grond.

AGRO
DE AREND

De boeren met hun stikstof-
uitstoot de schuld geven is
makkelijk, maar creëert
tegenstellingen waar we
bruggen zouden moeten
bouwen

Crisis

Ik ben ondernemer en heb daarom de – volgens mijn vrouw – onhebbelijke gewoonte om overal iets positiefs in te zien. Als we de kranten en de overige media mogen geloven, is dat laatste inmiddels lastig aan het worden. We zijn in de geschiedenis van de mensheid nog nooit zo rijk geweest als heden ten dage, maar toch spettert het woord crisis van veel voorpagina's. We hebben een klimaatcrisis en sinds kort een stikstofcrisis. Aannemers in het groen spreken van een PFAS-crisis, zelfs de boeren komen in opstand, en als we dan toch bezig zijn: een wereldwijde economische crisis zou door die verwende puber in het Witte Huis ook niet ver meer verwijderd zijn.

Beloon de steden die grote stappen zetten om de gevolgen van de klimaatverandering te bestrijden met extra budget en een aai over de bol

Van de meeste dingen heb ik niet zo veel verstand, maar ik zie gelukkig ook wat lichtpunten. We leven in een land waar de urgentie om te veranderen nog nooit zo hoog is geweest. We beseffen nu echt dat we anders moeten omgaan met de planeet aarde, de natuur en ook met groen in onze directe omgeving. Helaas concludeer ik ook dat we nog veel dingen in conflict willen oplossen. Een conflict waarbij je denkt in goed en slecht, zwart en wit, kan soms helpen om zaken te bespoedigen, maar #Lin the end\$! moeten we de impasse met betrekking tot het klimaat

en klimaatverandering samen oplossen. Het lijkt dan makkelijk om de boeren met hun stikstofuitstoot overal de schuld van te geven, maar dat creëert tegenstellingen waar we bruggen zouden moeten bouwen. Moet de landbouw dan niet hervormd worden? Ik denk het wel, maar dat geldt ook voor de groene inrichting van onze steden en onze enorme focus op automobilititeit.

Ik denk dat we ons veel meer moeten richten op de positieve ontwikkelingen in steden en dorpen. Beloon die dorpen en steden die het nu al beter doen. Beloon de dertig procent van de steden die grote stappen zetten om de gevolgen van de klimaatverandering te bestrijden met extra budget en een aai over de bol. Dat budget komt niet van dit vakblad, die aai over de bol wel. Op onze Boom Innovatie Dag zullen wij de rapportcijfers van de G32-gemeentes bekendmaken. Dan kunt u met eigen ogen zien welke gemeente de grootste stappen zet.

Met vriendelijk groet,
Hein van Iersel (hein@nwst.nl)
Hoofdredacteur

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/31086/crisis

De partners van

Boomzorg

olivia.eggen

“SNELLER EN KRACHTIGER”

#husqvarna550xpmarkII

OLIVIA EGGEN, boomzorg professional, Zweden

ZAAGCAPACITEIT DIE HET VERSCHIL MAAKT

Met de kracht en snelheid van de Nieuwe Generatie Husqvarna kettingzagen komt je klus sneller voor elkaar dan ooit. Want in vergelijking met de naaste concurrent, biedt de 550 XP® Mark II meer* zaagcapaciteit. Zodat je meer gedaan krijgt, in minder tijd.

Volg het hele verhaal op Instagram [#newchainsawgeneration](#)

HUSQVARNA 550 XP® Mark II

Husqvarna
READY WHEN YOU ARE

*Tests uitgevoerd door Husqvarna in 2018, in een gecontroleerde omgeving, met een out-of-box Husqvarna 550 XP® Mark II, in vergelijking met een out-of-box Stihl MS 261 C-M. Voor meer informatie: kijk op husqvarna.com/NL.